UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Index Baldi Pervsini. I. V. D. In prælectiones in totum Codicem Iustinianeum locupletißimus

... In Primvm Codicis Praelectiones / Annotarunt, Alexander Imol. Celsus, Barbatias, Philippus Decius. Matthævs Antonianvs Recensvi

Baldus

Lugduni, M.D.LXI.

Seruitutibus [et] aqua.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96035

Visual Library

reuertitur. Et ideo iſta lex eſt fundata in ratione, vt. ſ. dixi.

¶ De ſeruitutibus, ⁊ aqua. Rub.

¶ In gl. rubrice dixit. ſ. de ſeruitutibus perſonalibus, ſequebatur videre de realibus, ſeu predialibus: ⁊ ideo hic ponit de ſeruitutibus: ⁊ quia in aqua. ſ. in ſeruitute aque, quedam ſunt ſpecialia: ideo ſpecialiter ſubdit, ⁊ aqua, ſicut in diuina ſcriptura: Dicite diſcipulis ei⁹, ⁊ Petro. q2 quedā ſingularitates in Petro. Venio ad nigrum. Bal

1 ¶ Inquietatus ſuper ſeruitute preſcripta, qualiter agere poteſt. 3. 11.
2 Seruitutum conſeruandum ratio que ſit.
4 Seruitus vt preſcribi poſſit quid ſit neceſſe.
5 Iura incorporalia licet proprie non poſſideantur: tamen quaſi poſſidentur, ⁊ ſic preſcribi poſſunt.
6 Ex qua poſſeſſione procedat preſcriptio ſeruitutum. 7.
8 Prohibitio, an ſufficiat ad acquirendam quaſi poſſeſſionem ſeruitutis.
9 Non oīs actus preſumit̄ fieri iure ſeruitutis.
10 Molens in aliquo molendino per longum tempus, an poſſit compelli vt in poſterum ibi molat.
12 Bona fides an requiratur in preſcribenda libertate contra ſeruitutem.
13 Mala fides an noceat preſcribenti, vbi non requirit̄ actus preſcribētis.
14 Poſſidēs precario a quodam tertio, an iſtud precariū obſtet pſcriptiōi.
15 Patientia eius qui vi, aut clam, vel precario poſſidet, non tribuit alteri ius ſeruitutis preſcribende.
16 Patientia cum longi temporis caſu, an plus operetur quam verum pactum, ⁊ verus conſenſus
17 Bona fides, qualiter probatur in preſcriptionibus ſeruitutum.
18 Poſſeſſio ſeruitutum eſt contra naturam agrorum. ⁊ quare hoc.
19 Preſcriptio, conſuetudo, ⁊ pactum an equiparentur. ⁊ in quibus.
20 Unus ſi intentat negatoriam, alter poteſt intentare confeſſoriam. ⁊ quid hoc ſit dicere.

¶ Lex prima.

SI quas actiones. ¶ Iſta eſt not. l. ⁊ h3 tres lect. Et ſm primā lec. hoc intēdit. Seruitus q̄ h3 cām cōtinuā acquirit ſpatio lōgi temporis, ſi preſcribens fuerit bone fidei. h. d. Bar. ⁊ ſm iſtā lec. tria facit. primo ponit dictū principale. ſecundo ponit aliud dictum qđ venit per modum rationis. tertio limitando declarat qđ dixerat. Secunda ibi is qui. tertia ibi, modo ſi is. ¶ † No. ſm iſtā primā lec. ꝙ ille qui inquietatur in ſeruitute preſcripta: puta in ſeruitute altius nō tollendi, pōt cōtra inquietātē agere ſuis actionibus. ſ. petitorio ⁊ poſſeſſorio. petitorium eſt confeſſoria poſſeſſoriū eſt interdictū. vt. ff. ſi ſer. vendi. l. ſicuti. §. ariſto. ⁊ ff. vti poſſi. l. ſi. ¶ † Secundo no. ꝙ ſuper iſtis actionibus d3 procedi more ſolito. ſ. libello[a] oblato, ⁊ ordine iudiciorum ſeruato. hic adde qđ habes. ff. de no. op. nun. l. ſi prius. ⁊ ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. l. pe. ¶ † Tertio no. in ver. is qui iudex erit ratione quare ille qui preſcripſit ſeruitutem, agere pōt. nā iſta eſt ratio: q2 cōſuetudo. ſ. preſcriptio h3 vim cōtract⁹ ⁊ traditionis, ⁊ vim veritatis. vnde no. hic ꝙ preſcriptio[b] vocat̄ cōſuetudo. Itē no. hic ꝙ ꝯſuetudo equipollet veritati. ¶ † Ultimo no. hic qđ ad preſcribendā ſeruitutē eſt neceſſe ꝙ ille q preſcribit, nō ſit in eius quaſi poſſeſſione, vi, clam, vel precario, ſed bona fide intendens vti iure ſuo. concordat. ff. quēad. ſer. amit. l. ſi. ⁊. ff. de iti. actuq3 priua. l. vlti. ⁊ ſm iſtā lec. exponetex. dū dicit ſi is qui pulſat̄. ſ. ſi tu qui preſcripſiſti ſeruitutem, pulſaris. ſ. inquietaris per extructionē edificij cōtra veterem formā, nec vi, nec clam, nec precario poſſediſti. huic lec. nihil ob. niſi impropria expoſitio litere. ¶ † Nihilominus volo opponere pro euidētiori intellectu. nā iſta lex preſupponit ꝙ ſeruitutes poſſint preſcribi. Cōtra. ſeruitutes ſunt iura incorporalia, vt inſti. de re. corp. ⁊ incorp. poſt pn. S3 incorporalia: nō poſſidentur, vt. ff. de acqui. re. do. l. ſeruus. §. incorporales. ergo nō pſcribit̄, vt in. c. ſine poſſeſſiōe. de reg. iu. li. vj. Rñ. incorporalia q̄ corporibus inſunt, ſeu inherēt, l3 pprie nō poſſideant̄: tñ quaſi poſſident̄, vt. ff. de ſer. vrb. predi. l. ſi edes mee. §. ſi. q̄ quaſi poſſeſſio idē operat̄ ꝙ vera poſſeſſio in preſcriptiōe rerū incorporaliū, vt no. ff. ſi ſeruit. vēdi. l. ſi quis diuturno. ⁊ l. j. in ſi. ff. de aqua plu. arcē. ¶ † Iuxta hoc dubitat̄ ex qua quaſi poſſeſſione[c] procedit preſcriptio incorporaliū, vtrū ex quaſi naturali, an ex quaſi ciuili an ex vtraq3 ſimul iūcta: Iſtā. q. mouet Ja. bu. inſti. de ac. §. eque. ⁊ vr̄ in ſeruitutibus preſcribēdis magis attēdi poſſeſſio quaſi naturalis. nam l3 quaſi ciuilis ſit cōtinua, ſi quaſi naturalis ē diſcōtinua, nō preſcribuntur, niſi tāto tpe cuius cōtrariū memoria nō exiſtit, vt. ff. de aqua quo. l. hoc iure. §. duct⁹ aq̄. Et ecōtra ſi ciuilis nulla ſit, ⁊ naturalis ſit cōtinua puta q2 aqua per ſe ſluat, videt̄ perfici pſcriptio ex curſu lōgi tpis. arg. ff. quēad. ſerui. amit. l. qui fundum. Potentior ergo vr̄ ſola quaſi naturalis poſſeſſio in iſtis iuribus infra dñiū pſcribētis, ⁊ illius poſſeſſiōis defect⁹ plurimū operat̄ in eis admittēdis, vt. ff. de ſer. ruſtic. pdi. l. ⁊ Attilicinus ⁊. ff. de vſucap. l. ſequitur. §. ſi viam. ¶ † Scđo ope. ad idē, vbi nō eſt poſſeſſio, nec qua poſſeſſio, ibi impoſſibile eſt ꝙ ſit preſcriptio, ſed ſi ego teneo domū meā altā, ⁊ tu tenes domū tuā depreſſam: per hoc ergo nunq̄ ſum in quaſi poſſeſſione alicuius iuris in domo tua ergo preſcribere nō poſſum. Reſpon. gl. tacite huic oppoſitioni, qđ verum eſt ꝙ ego nō ſum in quaſi poſſeſſiōe per hoc ſolū ꝙ dom⁹ mea ſit altior tua depreſſior: ſed ſi te volēte altius leuare, iure ſeruitutis ꝓhibeo ⁊ tu ꝓhibitioni acquieſcēs, nō edificas: per hos actus cōſtituor in quaſi poſſeſſione, ⁊ ex tūc incipio pſcribere. ita dicit gl. ⁊ bene. ¶ Sed q̄ eſt ratio ꝙ ante nō ſu3 in quaſi poſſeſſione: Rñ. q2 requirit̄ factū hominis ad illā quaſi poſſeſſionē ordinatū. ſed anteq̄3 te ꝓhibeā: nullū interuenit factū meū: ergo nulla eſt ibi quaſi poſſeſſio: nam vt ait Inn. extra de reſti. ſpoc. c. literis. poſſeſſio iuriū incorporaliū fere eodē modo acquirit̄, ſicut corporaliū. ſ. corpore ⁊ aīo, vel facto ⁊ animo: vt
8 ff. de vſufr. l. iij. i pri. ¶ † Tertio opp. ⁊ videtur ꝙ nō ſufficit ſola ꝓhibitio ad acquirēdū iſtam quaſi poſſeſſionē: ſed requirat̄ curſus. xxx. dierū: vt. l. j. §. j. de itine. actuq3 pri. So. quedā ſunt ſeruitutes negatiue. ſ. que ꝯſiſtunt in ꝓhibendo: vt ſeruitus alti⁹ nō tolendi. ⁊ in iſtis acquirit̄ quaſi poſſeſſio per ꝓhibitionē, vt hic: q2 talis eſt natura harū ſeruitutū qđ cōſiſtat in actu, ⁊ in iure ꝓhibitiuo Quedā ſūt ſeruitutes affirmatiue, ſiue ꝑmiſſiue: vt qđ liceat ire, ⁊ agere, ⁊ aquā ducere, ⁊. ſi. Et in his quedam ſunt in quibus pōt eſſe vſus per modū cuiuſdam facultatis: vt ire per fundum alienū, ⁊ in hoc cuilibet eſt naturalis facultas donec ꝓhibeatur: vt. l. diuus. de ſerui. ruſti. predio, ⁊ in. l. iij. §. j. de acqui. re. domi. ⁊ tūc nō acquiritur quaſi poſſeſſio per primū actū. ſed requirit̄ actuū pluralitas: ⁊ qđ eo anno ſaltē. xxx. diebus, vel. xxx. vicibus: vt. d. l. j. §. j. de itine. actuq3 pri. ¶ Quādoq3 vſus nō poteſt eſſe per modu3 facultatis: vt ſi quis viā facit, vel aque ductū in fundo tuo ad fundū ſuū: ⁊ tunc per primū actum inducitur quaſi poſſeſſio: vt. l. j. in prin. §. qui aūt ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. iſta ſunt verba Per. put refert hic Cy. in. vi. q. ⁊ ſūt verba no. ſm Cy. ⁊ ſ.
9 recitat Bar. licet nō alleget Per. ¶ † adde dicit Inn. ꝙ nō omnis act⁹ preſumit̄ fieri iure ſeruitutis. Quidā enim ſūt actus qui plerūque ſiūt iure familiaritatis, ⁊ ex iſtis non inducitur quaſi poſſeſſio ſeruitutis Quidam ſunt actus qui non poſſunt fieri niſi iure ſuo, ⁊ ex iſtis inducit̄ quaſi poſſeſſio talis iuris. ⁊. h. d. Inno. ꝙ debuit arbitrari diſcretus iudex ex actuū qualitate, ⁊ ex varijs circūſtātijs, ⁊ maxime iure approbatis, ⁊ maxime ex actuū pluralitate, ita no. In. extra de cā poſſ. in gl. que incipit, petēs reſtitui. in. c. cū eccle
10 ſia ſutrina. ¶ † Et ex predictis infert Per. ad. q. Iui ad tuū molendinū per longiſſimū tempus: tu vis poſtea me cōpellere quod ibi molē: quia intereſt tua propter reditum molēdini: ego nolo amplius accedere, queritur vtrū poteris me cogere. dicit Pe. ꝙ nō: q2 iſta itio fuit per modum facultatis. Item q2 per hoc non es adeptus alicuius iuris quaſi poſſeſſionē, nec etiā cadit ſeruitus in libero homine, nec eius quaſi poſſeſſio: nec obligatio inducitur perſonalis per preſcr. vt ff. de act. ⁊ obl. l. obligationū fere. §. placet. Modo venio ad ſecundā lec. ⁊ ſecundū hanc, hoc intendit: Libertas ſeruitutis altius nō tollēdi, lōgo tempore queritur ab eo qui bona fide fuit in quaſi poſſeſſione libertatis. h. d. ſ. ab illo verſi. is q iudex. infert⁹. proximū vero dictū propriiſſime ſtat ſecundum lec. antiquorū. ſm igitur hanc le. iſta lex diuiditur in tres partes: q2 in prima parte loquitur in defendente ſeruitutem, in ſecunda loquitur in defendente libertatē ex pſcriptione. in tertia parte declarat quis eſt ille qui poteſt pſcribere libertatē. ſecunda ibi, is qui iudex. tertia
11 ibi, modo ſi is. ¶ † Ex hac litera no. ꝙ ille q edificat cōtra ſeruitutē, poteſt cōueniri cōpetentib⁹ remedijs, vt in primo reſpon. niſi preſcripſerit libertatem, vt in ſcđo reſpon. In qua preſcribēda eſt opus quaſi preſcriptione libertatis, debito tēpore cōtinuata, bona fide, vt non vi, nō clam, nō precario. h. d. ſecundū iſtam lecturam. ¶ Cōtra hanc lec. opp. quia text. dicit, vicem ſeruitutis, ⁊ tu exponis, vicē libertatis. Sol. expone textum dum dicit vicē ſeruitutis. ſ. amiſſe, vel dic ꝙ impprie loquitur: quia quodāmodo libertas vni⁹, eſt ſeruitus alterius, ſecundū gl. litera iſta eſt ve

a ¶ Qđ mos atq3 cōſuetudo in libellis cōcipiendis atque offerendis ſeruari debeat, tradit Specu. in titu. de lib. concep. §. nūc videndum. ver. iij. ⁊ verſi. xxj. ſi ſit de conſuetudine. ver. iuxta. circa prin. ꝙ ipſa quoq3 fori cōſuetudo ius pretoriū appellatur. ⁊ in his que ad iudicij ordinem pertinent, diligenter eſt ſeruāda. l. ij. C. quemad. teſt. aper ⁊ in hoc habes gl. ſingularem ext. in c. cauſam que. de teſti.

b ¶ Preſcriptio vocatur conſuetudo. neq3 enim adeo diuerſa ſunt, vt non poſſint concurrere quinimo ſimul allegantur, vt per eūdem Bald. tradit̄ in l. j. pe. col. ver. item queritur. ſ. de fur. Qualiter autem inter ſe diſtēt, vide per eundem in. l. fin. de edic. di adr. toll. xv. oppo. Alex. in. l. more. ff. de iuriſd. om. iud. Cy. in. l. ij. ſ. queſit long. conſuetudo. Bart. eod. titu. l. j Inn. in. c. ſi. de of. archi. Et archidi. xviij. qđ. ij. c. ſi. Et adde vt ſcripſi in l. qui iuriſdictioni ff. de iur. om. iu. cđ licet cōſuetudo fauorabilis ſit, preſcriptio tamen odioſa eſt. ⁊ vide q̄ ibidē dico. P. D.

c ¶ Poſſeſſiōe. Ad de Bar. ⁊ doc. in. l. j. ff. de acqui. poſ. ⁊ An. in. l. nemo. ſ. de acqui. poſ.

a ¶ Sʒ reuoco. No. pro dicto Bart. in §.ſi viã. vide Bal. in auſ.ad hec.C.de vſuris.ꝛ.c.j.§.ſi qs per.xxx. in tit.ſi de feu.defun.côtẽ.ſit inter do. et agna. vaſſalli.ꝛ in diſputatiõe que incipit. Statuto cauetur. ꝛ ibi aliter loquit ꝙ hic cõſului pridie contra dictum Bar. vide quã remiſi ad Bar. in.d. §.ſi viã. And.bar. Adde tu ꝓ dicto huius qđ oĩa iura ciuilia diſponẽtia preſcriptionẽ currere cũ mala fide.vt.l.omnes.ꝛ.l. ſicut.j.de preſcrip. xxx.an.hodie ſunt correcta ꝑut tenet glo.Jmol. Anto. Jnno.ꝛ Pano.in c.ſi.extra de pſcrip. Jo.de imol.in.l.ſequit.§.ſi viaʒ.ff.de vſuca.Jſte in.l.qui bus dieb⁹.§.Termilius.ff.de cõdi.ꝛ demõ.ꝛ Alex.ꝯſ. lxxxv.inci. viſo titulo qõnis.ver. venio ad ſecundũ dubiũ.col.xĩ.vol.ĩ. Celſus.

b ¶ Bona fides.vide Bald.in.l.ſi. in xv.oppo.j.de edic. diui adr.tol.

c ¶ Preſcribere.vide Jmo.in.c.ſi.de preſcript.ꝛ in.l.j.§. ſin.ff.de aqua plu. arcen.

d ¶ Uniformiter. Not.differentiã inter preſcriptioneʒ. ꝛ cõſuetudinem.et adde Bal.i.l.ſi. in xv.op.j.de edi.diui adr.tol.ꝛ in.l.de q bus.in.j.coll.ꝛ ibi Ang.ff.de legi.

va in ſe,lʒ iſta expoſitio itere ſit ſatis impropria.
12 ¶ † Sed vlterius oppo.dicitur hic ꝙ in preſcri
benda libertate requiritur bona fides:contra qđ
violẽter preſcribat:vt.ff.de vſucap.l.ſequitur.§.ſi
viã. Sol.ibi preſcribitur libertas cõtra ſeruitutẽ
prediũ ruſtici:ſed hic loquimur de ea preſcribẽda
cõtra ſeruitutẽ pdiĩ vrbani ſeu domorũ:ꝛ ſic non
obſt. Rõ differẽtie hec eſt:qꝛ in preſcribẽda liber
tate cõtra ſeruitutẽ pdĩ ruſtici nõ requirit factũ
pſcribẽtis:ꝛ ideo nec requirit bona fides,ſed ſo
la negligẽtia aduerſarĩ,ſed in preſcribẽda liber
tate ꝯ ſeruitutẽ vrbani pdĩ requirit factũ ꝛ ani
mus pſcribẽtis:vt.ff.de ſerui.vrb.pred.l.hoc aũt
iure.merito requirit bona fides,que in animo ꝯſi
13 ſtit ſ3 Pe.ꝛ Cy.ꝛ Bar. ¶ † Sed reuoco[a] in du
a biũ nũquid hoc ſit verũ de iure canonico, ꝙ vbi
nõ requirat actus preſcribẽtis,mala fides nõ of
ficiat preſcriptioni:verbi gratia,qñ preſcribit ꝯ
perſonalẽ actionẽ ex ſola negligẽtia nõ petentis:
nũquid ille qui ſcit ſe debitorẽ,pſcribat. Audiui
Bar.dicentẽ ꝙ ſic:qꝛ fundamentũ iſtius preſcri
ptionis ſtat in ſola negligẽtia nõ petẽtis,non in
facto ꝛ animo preſcribẽtis:vnde apparet ſolu.ve
ra ex theorica predicta ſm eũ. Canoniſte dicerẽt
cõtrariũ,ꝛ rectius in foro eorũm:qꝛ negligentia
petitoris non excuſẽt cõſcientiam debitoris:imo
quãto plus moretur,tãto magis delinquit.extra
de pſcri.c.qm omne.ꝛ ita eſt tenenduʒ in foro iu
14 ris canonici. ¶ † Or aduertatis dñi. Juxta hãc
lec.querit gl.qđ ſi poſſidẽs poſſi debat pcario ab
alio,nõ ab eo ꝯtra quẽ pretẽdit ſe reſcripſiſſe:nũ
quid iſtud precariũ obſtet preſcriptioni.ꝛ videt
ꝙ nõ:vt.l.j.ſi.ff.vti poſſi. Cõtrariũ determinat
gl.qꝛ ille qui credit ſe precario poſſidere nõ intẽ
dit vti aliquo iure tanꝙ ſuo. Jtẽ nõ habet bonã
fidẽ:ergo nõ preſcribit:vt.l.ſi.ff.quẽad.ſer.amit.
Nõ ob.l.j.in ſi.ff.vti poſſi.qꝛ ibi loquit in iudicio
poſſeſſorio:vbi de facto magis ꝙ vbi de iure que
ritur.hic vero loquimur in iure preſcribẽdi:ꝛ ſic
nõ ob. Aduertatis:Jſta queſtio poteſt duplici
ter formari.nã põt formari in eo qui allegat pre
ſcrip.ſeruitutis,ꝛ in eo qui allegat preſcriptioneʒ
libertatis. Ecce exẽpluʒ de primo:Tu h bebas
fundũ iuxta meũ:ego credebã ꝙ fundus tuus eſ
ſet tit :vnde rogaui titiũ ꝙ placeret ſibi pcario
mihi cõcedere ꝙ ego poſſem aquã ducere p illuʒ
fundum ad fundũ meũ. Jpſe cõceſſit mihi: quia
parũ ſibi conſtabat,duxi aquã per.x.annos inter
preſentes,ꝛ.xx.inter abſentes:quero an pſcripſe
rim cõtra te verũ dñm,a te enim precario nõ poſ
ſideo,ſed a dño putatiuo. Rñd.nõ pſcripſi,ratio
nibus predictis. De ſcđo eſt exemplũ.dom⁹ tua
debebat ſeruitutẽ cõſtitutã p pactũ domui mee
altius nõ tollẽde,ꝛ eandẽ ſeruitutẽ debebat cui
dã vicino.rogaſti illũ vicinũ vt precario cõcede
ret tibi tollere altius:ꝛ ſic altius eleuaſti. certũ ẽ
ꝙ nõ preſcribis libertatã ꝯ eũ a quo precario ro
gaſti. Sed nũquid preſcribis cõtra aliũ a quo nõ
rogaſti.videtur ꝙ nõ per iſtã gl. Sed in contra
rium eſt caſus in terminis.ff.de ſer. vrba. pre.l.ſi
edes mee.in prin. Jdeo dicit gl.ꝙ gl.in preſcribẽ
da libertate nõ dicit verũ,ꝛ idẽ ponit Cy. hic in
addi.ſm Richar.malũ. Sed tu dic ꝙ gloſ. dicit
ipſaʒ veritatẽ. Unde pone hoc exemplũ: domus
tua debet ſeruitutẽ domui mee altius nõ tollẽdi:
me mortuo,tu credens ꝙ eſſet heres meus Pe
trus,cũ eſſet Martinus,precario rogaſti a Pe
tro ꝙ poſſis altius tollere:ꝛ ſic altius eleuatã lõ
go tẽpore tenuiſti.queritur vtrũ preſcripſeris cõ
tra verũ heredẽ libertatẽ.dico ꝙ non.ꝛ hoc dicit
hic gl.ꝛ dico ꝙ eſt caſus p gl.in.d.l.ſi edes mee.
in ratione ſui.nam aut vna eſt ſeruitus, ꝛ certaʒ
cõtra illã precariũ impedit preſcriptioneʒ. Aut
ſunt diuerſe ſeruitutes diuerſorũ:tunc precariũ
reſpectu vnius ſeruitutis nõ impedit cõtra alte
ram preſcribi:qꝛ nõ ſe cõtingunt.ꝛ iſte eſt caſus,
ꝛ ratio in.d.l.ſi e es mee.vnde alibi ait Jnno.ꝙ
qñ plura iura contingunt diuerſos,ꝛ ſeparabilia
nõ ꝯiuncta,ꝛ ita ꝙ vni tm̃ ſit preiudiciũ,ꝛ altei⁹
ius ſaluũ manet:tunc perſona ꝛ ſciẽtia cuiuſqꝫ per

ſe decernit,ꝛ cõſideratur,qđ ipſe ſubtiliter adaptat,in altiori materia,ex
15 tra de poſtu.prela.c.bone.in gl.que incipit.quare cũ.l.dicat. ¶ † Nemo
ad tertiã lec.ꝛ ſm eam hoc intẽdit. Patiẽtia eius qui vi,aut clã,vel pre
cario poſſidet,nõ tribuit alteri ius ſeruitutis preſcribẽde.h.d.Bar.ꝛ eſt
notabilior lect.aliis. Et ſm hãc.l.diuiditur hec in tres partes.primo po
nitur dictũ.ſecundo ratio.tertio quedã determinatio nõ ex parte preſcri
16 bentis,ſed ex parte petẽtis,ꝛ in hoc differt a prima lect. ¶ † Ex iſta lect.
no.ꝙ nõ plus operatur patiẽtia cũ lõgi tẽporis curſu,quam operet ve
rum pactũ,ꝛ verus cõſenſus,vnde cõſenſus ille qui nõ põt concedere ti
tulum,nõ poteſt per patientiã ſuam cõferre quaſi poſſeſſionem,ꝛ preſcri
bendi conditionẽ in corporalibus,qđ eſt no.digniſſimũ. Guil.de cug.tñ
nõ tenet iſtã opi.ꝙ vitiũ poſſidentis rem cõtra quem preſcribitur,impe
diat preſcribentẽ,in quo nõ reperit vitiũ,ꝛ maxime in iſtis preſcriptio
nibus realibus,in quibus ipſum prediũ preſcribit,vt.ff.de neg.ge.l.qui
aliena.§.ſi.alleg.ad hoc de dã.inf.l.inter quos.§.ſi domus.ꝛ ar.ff.de pu
blicanis.l.imperatores.ꝛ.quẽad.ſerui.amit.l.qui fundum. Preterea ſi
preſcribẽs putat aliũ dñm ꝙ ſit,iſte eſt error facti,qui nõ nocet in ſerui
tute preſcribẽda,vt no.in.l.j.§.j.de itin.actuqꝫ pri.ꝛ.ff.de aqua quoti.ꝛ
eſti.l.j.§.ſed ꝛ ſi iure.ſm Guil. Tu ad intelligentiã horũ dic ſm Jnno.ꝙ
in poſ.iuriũ querẽda eſt neceſſarius cõſenſus illorum qui primo poſſide
bant,vel ſaltẽ patientia,vt no. Jnno.extra de reſti.in integ.c.ĩ.in gl.ma
gna. Et ideo conſiderandũ eſt an verus dominus erat in poſſeſſione,qđ
eſt qñ iſte detinẽs detinebat clã.vel precario,vt.ff.de acqui.poſſ.l.clã poſ
ſidere.in ſi.ꝛ iſto caſu eſt gl.vera:qꝛ nõ poteſt cõſtitui quaſi poſſeſſio alte
ri antequã verus dominus idẽqꝫ poſſeſſor ſciat,ſeu patiatur,vt.j.l.pxi.
Si autẽ verus dominus nõ habet poſſeſſionẽ,nec verã,nec interpretati
uam:vt qꝛ per vim eſt expulſus:tũc in poſſeſſione querẽda nõ requiritur
eius patiẽtia qꝛ quod nõ poteſt facere per verũ cõſenſum,nõ poteſt face
re patiẽdo,cum ergo nullo modo poſſideat,ꝛ ſic nõ poteſt poſſeſſionem
cõſtituere alteri,ita nec ſui ſciẽtia ꝛ patiẽtia deſiderat. Jn iſto ergo caſu
tertio,ſcʒ qñ vi ab alio poſſidetur,gl.non eſt vera:qꝛ ſufficit ſciẽtia ꝛ pa
tientia poſſeſſoris,ꝛ nõ requiritur ſciẽtia ꝛ patiẽtia ppͥetarĩ,ꝛ hoc pa
tet ex theorica Jn.ꝛ latius declarabo.j.eo.l.prima.quicquid dicat hic
17 Cy.in vlt.q. ¶ † Quero vlterius,quomodo probatur bona fides in iſtis
preſcriptionibus,ꝛ videtur ꝙ preſumatur,cum ſine titulo preſcribantur
iſta iura in corporalia,vt.ff.ſi ſerui.vẽ.l.ſi quis diuturno.ꝛ hãc opi.tenet
Dy.pro quo facit gl.l.pe.j.de preſcrip.longi tẽpo. Preterea bona fides
ſtat in animo:ergo ſaltẽ de hoc ſtatur ſuo iuramẽto,vt no.inſti.de actio.
§.alie.ꝛ tãgitur in gl.ordi.in.l.j.§.j.de itine.actuqꝫ priua. Jn contrariũ
videtur:nã preſcriptio ſeruitutis procedit cõtra naturã prediorum:qꝛ oĩa
predia originaliter ſunt libera,ꝛ hoc vnuſquiſqꝫ debet ſcire. Jlle ergo q
in contrarium vtitur,aut ſcit:ꝛ tũc eſt male fidei.aut ignorat:ꝛ tũc errat
in iure,ꝛ nõ preſcribit. Preterea ſcire,ꝛ ſcire debere,ſunt paria,vt.ff.pro
b empto.l.qui fundũ.§.ĩ. Solu.nõ preſumitur bona fides[b],niſi probetur
titulus,vel pbabilis error facti:vt qꝛ audiuit hec dici a patre,vel ab ho
neſtis perſonis,ſm Jac.de are.ꝛ Cy.hic in.iiĩ.q.facit.ff.de vſucau.l.cel
ſus.ꝛ hec eſt opin.gloſſ.in.d.l.j.§.de itin.actuqꝫ priua.ꝛ iſta eſt veritas.
18 ¶ † Sed hic opp.poſſeſſio ſeruitutũ eſt cõtra naturã agrorum:qꝛ vt di
xi naturaliter libera ſunt,ſicut ergo intẽdens preſcriberet cõtra ius ciui
le,vel canonicũ,nõ preſcribit ſine titulo vero,vt extra de reſt.ſpo.c.ad de
cimas.lib.vj.ita multominus ſi intendit preſcribere[c] cõtra ius gentium
quo iure nõ ſunt introducte ſeruitutes agrorũ,ſed libertates. Reſpon.
ad.c.ad decimas.ꝙ ibi diſpoſitio iuris erat certa in genere ꝛ in ſpecie.
verbi gratia:qꝛ decime dioceſis per uſine pertinẽt ad epiſcopũ peruſinũ
ſed non eſt ita in iſta materia ſeruitutis:qꝛ licet certa ſit diſpoſitio iuris
gentium in genere:tamen non eſt certa in ſpecie,cum iure ciuile ꝛ cõmu
19 ni multa predia debeãt ſeruitutẽ:ꝛ ſic nõ obſtat. ¶ † Deinde vos vide
tis hic ꝙ equiparat preſcriptio ꝛ conſuetudo.ꝛ pactũ.qđ verũ eſt in his
d que poſſunt vniformiter[d] introduci per quodlibet eorum.ſecus in his q
non poſſunt vniformiter introduci,de quo hic tangitur per Cy.ꝛ vide
quod no.j.de do.promiſ.l.ĩĩ.ꝛ.ff.quẽadm.ſerui.amit.l.nam ſatis.§.ſi ego
ꝛ ad trebel.l.facta.§.ſi quis bonorũ.per Jac.de are. Jtẽ facit tex.noſter
pro canoniſtis,qui ponũt preſcriptionẽ in diffinitione conſuetudinis:ta
men improprie loquuntur,cũ vbi non eſt poſſeſſio,ibi non eſt preſcriptio.
10 ¶ † Ultimo dicit hic Guil.ꝙ ſi vnus intentat negatoriã,ꝛ alter poteſt
intentare confeſſoriam,hoc eſt dicere ꝙ non proceditur tantum ſuper li
bello primo agentis,ſed ſuper vtroqꝫ,vt.ff.vti poſſi.l.ſi duo.§.hoc inter
dictum.ꝛ.ff.de exce.rei iudi.l.ſi inter me ꝛ te.ꝛ adde quod plene not.per
Hoſt.contra Jnno.extra de reſti.ſpo.c.ex conqueſtione.ꝛ hec ſufficiant
in iſta.l.Bal.

1 ☞ Incorporalia preſcribuntur ad ſimilitudinem rerum corporalium.
2 Incorporalium preſcriptio interrumpitur per contradictionem aduerſa
rũ,ꝛ eius impatientiam.
3 Jmpendens in rem alienam an poſſit repetere.
4 Seruitus aqueductus quanto tempore acquiratur.
5 Seruitutes que dicantur habere cauſam continuam.
6 Jus eligendi quanto tempore preſcribatur.
7 Preſcriptio in corporalium an interrumpatur per ſolam miſſionem exe
cutoris.8.

9 Doctoratus quaſi poſſeſſio, repreſentatur per inſignia doctoratus.
10 Poſſeſſio qualiter acquiratur in iuribus.
11 Quaſi poſſeſſione quot modis quis priuatur in incorporalibus.
12 Que requirantur in acquirenda poſſeſſione incorporalium.
13 Electioni ſi quis debet intereſſe de iure, ⁊ ſi ipſe patiť ſe admitti de gratia, an hoc ipſo perdat ſuam poſſeſſionem.
14 Queſtiones. xviiij. ſuper iurium materia. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37.
38 Priuilegium conceſſum mixta ratione loci ⁊ perſone an valeat quoad alium locum.
39 Papa ſi aliquid concedit de plenitudine poteſtatis: ille tamen cui conceditur non habet plenitudinem poteſtatis, ponit exemplum.
40 Plenitudo poteſtatis quid ſit, ⁊ qualiter diffinitur.
41 Poſſeſſio ſeruitutis quot modis, ⁊ facto quorum perditur.
42 Negligens eligere an perdat poſſeſſionem eligendi.
43 Poſſeſſio an perdatur per negligentiam anni.
44 Poſſeſſio an perdatur per negligentiam ſoluendi.
45 Iudex ſi abſqꝫ ordine iudiciario, vel ex impetu fecit preceptum quod alicui ſolueretur, vel non ſolueretur, an poſſit iſtud preceptum reuocare ſine cauſe cognitione, ⁊ ſine partis citatione.
46 Remedium quale datur pro iuribus ſubtractis.
47 Et an quis teneatur ex conſilio, interdicto vnde vi.
48 Poſſeſſio iuris epiſcopalis qualiter acquiritur.
49 Procedens contra vniuerſitatem an per hoc acquirat ius contra ſingulares perſonas.
50 Iuramentum fidelitatis exigens, an acquirat poſſeſſionem.
51 Actum vnum faciens an acquirat poſſeſſionem in omnibus aliis.
52 Prorogatio vtrum fiat de perſona ad perſonam.
53 Epiſcopus ſi vtitur iuriſdictione epiſcopali an eccleſia, vel perſona dicatur eſſe in epiſcopali poſſeſſione.
54 Poſſeſſio iuriſdictionis an acquiratur per obedientiam.
55 Imperator ſi non inſtallatur rome more ſolito an acquirat poſſeſſionez imperij.
56 Poſſeſſio iuris canonicalis qualiter acquiratur.
57 Et an per ſolam electionem querat quis quaſi poſſeſſionē iuris eligēdi.
58 Poſſeſſio prebendalis qualiter acquiritur.
59 Et an canonicus habeat interdictum adipiſcende poſſeſſionis.
60 Prelatus expulſus an agat interdicto recuperande poſſeſſionis.
61 Prelatus an ſuo nomine habeat aliquam poſſeſſionem rerum eccleſiaſticarum. 62.
63 Error iuris, vel facti iuſtificat poſſeſſionem quoad bonam fidem, ⁊ quoad fructus lucrandos.
64 Poſſeſſio qualiter perdatur. nu. 65. 66. 67. ⁊ 68.
69 Epiſcopus an pōt arma mouere pro recuperando caſtro occupato. 70.
71 Bellum non poteſt moueri ſine diffidatione. 72.
73 Poſſeſſio an patrocinetur falſo prelato. 74.
75 Priuilegiatus nemo preſumitur, niſi doceat de priuilegio.
76 Debitores ſi falſo prelato ſponte ſoluant an liberentur ab eccleſia.
77 Ius differt a poſſeſſione, ⁊ fructus a commoditate poſſeſſionis.
78 Poſſeſſor qualis poſſit eligere, vel preſentare.
79 Falſus procurator ſicut non eligit, ita nec falſus patronus. 80.
81 Quid ſi electus a predone, eſt confirmatus a ſuperiore, queſtio ſi erat inter compoſſeſſores, vide. 82.
83 Obediendum an ſit minus iuſto prelato. 84. 85.
86 Poſtulari qui debent ⁊ a quibus.
87 Tributum capitationis eſt tributum reale.

¶ Lex ſecunda.

SI aquam. Iſta. l. eſt ſingularis, ⁊ eſt clauis in tota
materia. ⁊. h. d. Seruitus que hꝫ cauſaz
continuam, acquiritur longo tempore, niſi fuerit interrupta:
nec repetit quis expenſas quas fecit in re contemplatione ſer-
tutis. hoc dicit. Diuiditur in tres partes. In prima loquitur de ſeruitu-
te preſcripta. In ſecunda loquitur in ſeruitute interrupta. ⁊ hoc dicit. ꝙ
ea interrupta, ille qui fecit expenſam contemplatione ſeruitutis, eam nō
repetit. tertio rationem reddit huius. ſecūda ibi, quod ſi ante. tertia ibi,
cum in aliene. ¶ In tex. manet. i. opus. ¶ In tex. poſſeſſio. i. res poſſeſ-
1 ſa. ¶ † No. hic ꝙ incorporalia preſcribūtur ad ſimilitudinē rerū corpo-
ralium. ¶ Secundo no. quod ſicut ſe habet poſſeſſio in rebus corpora-
libus, ſic ſe habet quaſi poſſeſſio in rebus incorporalibus. ¶ Tertio not.
quod in preſcriptione iurium requiritur aduerſarij ſcientia, ⁊ patientia.
2 ¶ † Quarto no. ꝙ preſcriptio incorporaliū interrumpitur per contradi-
ctionem aduerſarij, ⁊ eius impatientiam, vt hic in verbo interdictus eſt
⁊ dicit quod preſcriptio formata non poteſt interrumpi per contradi-
ctionem, ſed preſcriptio formāda ſic, vt hic. Eſt autem formata per con-
ſummationem, formāda autez eſt donec eſt in fieri, vt no. ff. de ſol. l. cum
3 quis. §. ſi quis pro eo. ⁊. ff. de reg. iur. l. nemo. §. temporalis. ¶ † Quinto
no. ꝙ ille qui impendit in re ab alio poſſeſſa, licet impendat eo ſciente, ⁊
patiente, ⁊ diſſimulante: tamen ſi per hoc non intendi alium obligare:
non habet repetitionē impenſe. in hoc concor. ff. de cōdi. inde. l. ſi in area.
⁊. ff. communi diui. l. in hoc iudicio. ¶ Et innuit hec. l. quod non poſſit
ſibi cōſulere per retētionē quaſi poſſeſſionis iuris incorporalis, licet ali-
bi dicatur ꝙ ſi haberet verā poſſeſſionem, poſſet ſibi cōſulere retinendo
4 eam. š. de rei ven. l. domū. ¶ † Opp. dicitur hic ꝙ longo tēpore acquiri-
tur ſeruitus aque ductus. cōtra: qꝛ non ſufficit longū tempus ſine titulo:
vt. š. de rei ven. l. nullo. ⁊. ff. de vſucap. l. celſus. Sol. aliud in preſcriptiōe
dominij, vt in legibus cōtrarijs. aliud in preſcriptione ſeruitutum: qꝛ in
preſcribendis ſeruitutibus nō requiritur titulus, vt hic, ⁊. ff. ſi ſerui. ven.
l. ſi quis diuturno. ¶ Sed cōtra iſtud opp. ꝙ imo requiritur titulus: qꝛ
lege cauetur ꝙ in preſcribēdo vſumfructum requiritur titulus: ⁊ tamen
nō eſt dubium ꝙ vſuſfructus eſt ſeruitus, vnde videtur obſtare. ĩ. de pre.
ſcrip. lōg. temp. l. ſi. Sol. in preſcrip. ſeruitutū realium non requiritur ti-
tulus, vt hic, ſed in preſcriptione perſonalium requiritur titulus, vt in. l.
contraria. Ratio differentie eſt: qꝛ ſeruitutes perſonales ſunt pars do-
minij, ſed prediales nō, vt. ff. de leg. ij. l. meuius. §. pen. ⁊. l. cum filius. §.
5 dominus. ¶ † Tertio oppo. ꝙ imo requiratur ſemper titulus. quod ſic
probo: certum eſt ꝙ requiritur bona fides, vt in. l. fin. ff. queād. ſeru. amit.
ſed bona fides nō videtur haberi ſine titulo, vt. ĩ. de acquir. poſ. l. impro-
ba. ergo requiritur titulus. Sol. vt dixi. š. e. l. j. ¶ Et adde ꝙ qualiſqua-
lis cauſa errandi in facto, ſufficit in preſcrip. ſeruitutis, vbi nō requiritur
titulus. ſed quādo requiritur titulus, non ſufficit qualiſqualis cauſa, ſed
debet eſſe iuſta cauſa, vt. ff. de vſucap. l. celſus. ratio eſt: qꝛ preſcriptio re-
rum corporalium plenior eſt quam preſcriptio iuriū, ex quibus non ab-
ſorberetur dominium, nec proprietas. ¶ Quarto opp. dicitur hic ꝙ re-
quiritur ſcientia aduerſarij ad hoc vt procedat preſcriptio. lege aperte
cauetur cōtrarium, ꝙ non requiritur ſcientia, vnde videtur obſt. d. l. vlt.
in ſi. de preſcrip. long. temp. Sol. quedam eſt preſcriptio que procedit ex
vera poſſeſſione: tunc nō requiritur ſcientia aduerſarij, quedā que proce-
dit ex quaſi poſſeſſione: ⁊ tunc requiritur ſciētia aduerſarij. Ratio eſt: qꝛ
iſta quaſi poſſeſſio procedit ex patientia aduerſarij, vt. ff. de ſerui. l. quo-
ties. ſed ignorans non dicitur pati, vnde impoſſibile eſt ꝙ poſſeſſio iu-
rium queratur ſine patientia aduerſarij. ¶ Quinto contra hoc oppo. ꝙ
non requiritur ſcientia: nam lege cauetur ꝙ etiam cōtra ignorantē pre-
ſcribitur, vt. ff. quemadmo. ſerui. amit. l. ſi partem. §. ſi per fundum. Sol.
ibi loquitur in preſcribenda libertate, hic in preſcribenda ſeruitute. Ra-
tio: quia preſcriptio libertatis habet naturalem cauſam, ⁊ non requirit
factum preſcribentis, vt. ff. de ſeru. ruſti. predio. l. ⁊ attilicinus. ¶ Sexto
opp. dicitur hic ꝙ ſeruitus preſcribitur exēplo rerum immobiliū. Et ex
hoc not. ꝙ iura ſeruitutū equipantur rebus immobilibus. Modo con-
tra hoc oppo. res corporales preſcribūtur longo tēpore, ſed ſeruitutes nō
preſcribuntur niſi ſpacio centum annorū, ſeu tempore, cuius cōtrarij me-
moria non exiſtit, vt. ff. de aqua quoti. l. hoc iure. §. ductus aque. So. ibi
loquitur in ſeruitute que non habet cauſam cōtinuam, vel quaſi. hic ve-
ro loquitur in ſeruitute aqueductus, que habet cauſam continuā, vel ſal-
tem quaſi cōtinuam. actus enim cōtinuatus efficacior eſt ad preſcriben-
dum ꝙ̄ actus diſcōtinuus, vt. l. pen. ĩ. eo. ¶ Sed cōtra iſtud oppo. ſepti-
mo: nam ſi quis fuit in poſſeſſione ſeruitutis diſcōtinue per. xxx. annos.
ſemper hoc ei videtur ſufficere. cum enim non poſſit cōueniri negatoria,
que tolliť ſpacio. xxx. ann. vt. . de preſcrip. xxx. an. l. ſicut. nec de facto poſ-
ſit expelli de quaſi poſſeſſione: ergo perpetuo in ea remanebit. Rñ. non
ſequitur, nō poteſt cōueniri negatoria: ergo preſcribit ſeruitutē: nam po-
teſt eſſe ꝙ ſeruitus nō eſt queſita: ⁊ tamen nō poteſt ei interdici, vt. ff. de
ſerui. ruſti. predio. l. per fundum. Iſta eſt prima ſolutio, que non eſt vera:
nam in. l. per fundū. illud eſt propter obligationē perſonalem, ſed hic ex
quaſi poſſeſſiōe nō naſcitur obligatio perſonalis: ⁊ ideo vera ſolutio hec
eſt, ꝙ quedā ex negatoria formata a principio vſus, ⁊ illa nō poteſt intē-
tari propter preſcriptionē. quedam eſt negatoria formanda, ſeu formata
ante lapſum. xxx. annorū: ⁊ iſta poteſt intentari, intentatur autē ad inter-
eſſe ex prouētionibus preteritis, ſeu pro vſu preterito, ⁊ ad ſilentium im-
ponendum pro futuro. ⁊ ita glo. ſentit hic, ⁊ iſta veritas. Non obſt. ĩ. de
anna. excep. l. j. §. ad hoc. qꝛ ibi loquitur in actione que habet inſtanta-
neam originē, hic in act. que habet originē ſucceſſiuam: ⁊ ideo ſecundum
tēpora poteſt intentari. ⁊ nō intentari: qꝛ ſepius naſcitur. arg. ff. de vſufr.
5 accre. l. j. in ſi. ¶ † Quero hic, que ſeruitutes dicantur habere cauſam cō-
tinuam, ⁊ que quaſi cōtinuam, ⁊ que diſcontinuā. Reſpō. ille ſeruitutes
ex quibus percipitur cōmodum facto nature, dicūtur habere cām conti-
nuam, vel quaſi, ſed ille ex quibus non poteſt percipi cōmoditas, niſi fa-
cto hominis, ⁊ quatenus homo vtitur, ille dicuntur habere cauſam diſ-
cōtinuam. Ratio differentie eſt: qꝛ ſemper natura eſt ſeu ſemper eſſe po-
teſt in actu ⁊ operatione, ſed homo ſemper non poteſt eſſe in actu ⁊ opera-
tione, vt. ff. de ſerui. l. ſeruitutes. ⁊. ff. de ſeru. vrb. predi. l. foramē. Ita di-
6 cunt doc. ⁊ bene. ¶ † Quero ergo, ſi volo preſcribere ius eligendi, cū hic
requiratur factū hominis, vtrū requiratur tempus cuius contrarij me-
moria non exiſtit: dicit Inn. ꝙ ſufficit quaſi poſſeſſio. xl. annorū: qꝛ vide-
tur habere quaſi continuā cauſam. ſed hoc eſt contra predictā theoricaz:
nam ex quo requiritur factū hominis: ergo nō habet cauſam quaſi con-
tinuam. Dicit Pet. ꝙ verū eſt dictum Inn. ſed ratio ſua nō eſt vera, ſed
alia ratio aſſignāda eſt. ſ. qꝛ ius eligendi eſt perſonale. ⁊ in iuribus perſo-
nalibus preſcribendis non requiritur tempus cuius contrarij memoria

non exiſtit:ſed ſufficit illud tempus quod requi-
ritur in preſcriptione rerum corporalium:vt.j.de
preſcrip.lon.temp.l.fin.ſecundū Pet.Tu dic ꝙ
omnia iura ſpiritualia,vel annexa ſpiritualibus,
preſcribuntur ſpacio.xl.annorū.non attēta cauſa
continua,vel diſcōtinua:vt extra de preſcri.c.de
quarta,⁊ quod no.extra de iure par.c.cōſultatio
7 nibus.per Inn.¶ † Ulterius queritur:nūquid
preſcriptio incorporalium ciuiliter interrūpatur
a per ſolam miſſionez executoris[a]:Dubium facit
per id quod legit̃ ⁊ no.ſ.de rei vēd.l.morte litis.
Item quia iſta.l.equiparat preſcriptionez mobi
lium cum preſcriptione iurium:ergo requiritur
lit conteſt.Quidam dicunt quod ſola citatio ſuf
ficit.Sed Bar.diſtinguit:aut preſcribēs habuit
titulū:tunc non ſufficit citatio ad interrumpen-
dum.Aut non habet tit.tunc ſufficit citatio:q̃
tunc currit preſcriptio ex ſola negligentia nō pe-
tētis:⁊ ideo miſſio executoris que facit negligen
tiam ceſſare,habet interrumpere,ſecundū Bar.
Melior ratio eſt:quia cum iſta preſcrip.nō fun-
detur niſi in bona fide,que ceſſat miſſo executore
merito interrumpitur preſcriptio.Unde dico ꝙ
de iure canonico omnis preſcriptio interrumpi-
tur per miſſionem executoris:quia ſuperueniens
mala fides,⁊ ſine vllo iudicio,preſcriptionem im
pedit de iure canonico:vt not.in.c.ij.de regulis
iur.lib.vj.per Dyn.Ratio vero Barto.non pla
cet:quia nulla preſcriptio longi tempo.eſt intro-
ducta ex mera negligentia non petentis:ſed eſt
mixta ex fauore poſſidentis,⁊ negligentia nō pe
tenti[a],vt plene dixi in.d.l.more litis.¶ Expedi
tus ſum de.l.iſta quantum pertinet ad ſimplicez
iſtius.l.materiam.ſed quia materia quaſi poſſeſ-
ſionis iurium incorporalium difficilima eſt,⁊ in
diuerſis locis tractata:ſcilicet per Inno.in.c.bo
ne,de poſtu.prela.in.c.querelam.de elec.in.c.lite
ris.de reſtitu.ſpolia.⁊ in.c.conſtitutus.de relig.
domi.in.c.peruenit.de cenſi.in.c.conſultationi-
8 bus.de iurepa.⁊ in pleriſq; alijs locis.¶ † Ideo
ad euidentiam dicendorum premitte,quod poſ-
ſeſſio incorporalium reperitur in iure perſonarū
⁊ in hoc iure ſunt due poſſeſſiones extreme,ſcili-
cet libertatis,⁊ ſeruitutis.Sunt quedā alie me-
die reſpectu aliarum quaſi ſeruitutum,vel ſubie
ctionum:vt not.inſtitu.de iure perſo.⁊ nota.j.de
agri.⁊ cenſi.⁊ in multis alijs titulis,lib.xj.Que
dam reperitur in iure rerum:ſicut eſt quaſi poſſeſ
ſio ſeruitutis:quia ſeruitutes rebus coherent,et
ſunt ius in corpore:vt.l.ij.ff.de vſufruc.Quedaz
reperitur in actibus hominuz:vt quaſi poſſeſſio
iuris eligendi,iuris preſentandi,⁊ ſimilia.Que-
dam reperitur ſimul in iure perſonarum,⁊ in iu-
re rerum,⁊ in actibus hominum:vt quaſi poſſeſ-
ſio iuriſditionis:que concernit perſonas ratione
ſubiectionis:⁊ concernit territorium,tanquā iu
riſditioni ſubiectum:⁊ concernit actus hominū
in ſententijs proferendis,⁊ decretis interponen-
dis.Harum autem poſſeſſionum quedam repre
ſentantur per res quibus inſunt:vt.ff.de vſufru.
l.iij.§.dare.⁊.ff.de ſeruitu.l.ſi cui.⁊ iſta eſt repre-
ſentatio vera que deſignat rem prout eſt.Quedā
repreſentātur per ſigna,ſicut eſt quod aliquis ſit
in poſſeſſiōe epiſcopatus,repreſentatur per hoc
quod eſt in epiſcopali ſede:vel quod aliquis ſit
canonicus repreſentatur per hoc quod ei eſt aſſi
gnatum ſtallum in choro,⁊ locus in capitulo ca
9 nonicali.¶ † Similiter per inſignia doctoratus
repreſentatur quaſi poſſeſſio doctoratus.Sz eſt
quedam quaſi poſſeſſio que repreſentatur per a-
ctus hominum:⁊ conſtituitur ab ipſis,ſicut per
electionem conſtituitur quaſi poſſeſſio iuris eli
gendi:⁊ ex actu incipit creari quidam habitus,
ſeu quidam quaſi poſſeſſio ciuilis,Quid ergo in
tis ſit de his omnibus,ex inferius dicendis apparebit,que ſcribas for-
10 maliter,ſicut ſuper Inno.notaui.incipit autem no.in eo ſic.¶ † Quero
qualiter acquiratur poſſeſſio in iuribus.Reſpond.rebus ipſis,⁊ factis,
non ſola animi cogitatione:quia actus corporalis in quo illud ius re-
preſentatur,neceſſarius eſt,vt ecce in ſeruitutibus requiritur vſus rei,in
iure eligendi requiritur actus electionis.Et eſt notandum quod res in-
animata,vt fundus,retinet ⁊ perdit poſſeſſionem ſeruitutis predialis:
vt.ff.quemadmo.ſerui.amitt.l.vſu retinetur.⁊.ff.de ſerui.ruſt.predio.l.⁊
attilicinus.⁊ tamen ab initio non acquirit poſſeſſionem,niſi interueniat
animus hominis,vt.ſ.proxi.⁊ hic.nec mireris ſi fundum dico poſſide-
re ſeruitutem:nam ſententia etiam predio datur,vt.l.qui aliena.§.fin.ff.
de neg.geſt.Uel dic quod iſte eſt quidam habitus,ſeu ſtatus rei.de ver-
bor.ſignific.l.quid aliud.poſſeſſio autem ineſt homini,⁊ nō rebus inani-
matis.Uel dic quaſi naturalem poſſeſſionem predio ineſſe,quaſi ciuilem
homini,vt no.j.de acquir.poſſeſ.l.licet.per gloſſ.⁊ in inſti.de act.§.eque.
11 per Iaco.butr.¶ † Item nota,quod in incorporalibus[b] priuatur quis
b quaſi poſſeſſione tribus modis.Primo,per impedimentum iuris ⁊ fa-
cti.ff.de acquiren.poſſeſ.l.qui vniuerſas.§.item cum pretor.Secūdo per
impedimentum facti,non iuris,vt.d.l.⁊ attilicinus.⁊ de vſucap.l.ſequi-
tur.§.ſi viam.Tertio per impedimentum iuris,non facti,vt ſi quis ſen-
tentialiter ſit priuatus,vt not.Inno.de conceſſio.preb.in.c.cum noſtris.
Sed illud intelligitur in puris incorporalibus,que in ſola diſpoſitione ⁊
permiſſione iuris conſiſtunt.vnde prohibitio ſuperioris inducit priua-
tionem quaſi poſſeſſionis.Eſt enim hec poſſeſſio adeo tenuis,quod de
facili perditur,ſecus in poſſeſſione rerum corporalium,vt.ff.qui ſatiſda.
cog.l.ſciendum.§.qui fundus.j.ſolut.matrimo.l.dotis.⁊ quod not.in.l.
cum duobus.§.idem reſpondit.ff.pro ſocio.⁊ adde quod not.ff.de peti.
heredi.l.regulariter.in princip.Ea namq; que plurimum facti habent,
nulla conſtitutione iuris mutari poſſunt.ff.de acquiren.poſſeſ.l.j.§.ſi vir
vxori.⁊.l.iij.§.ex contrario,eodem titu.⁊ de capi.dimi.l.legatum.ſed ea
que multum iuris habent,conſtitutione iuris ⁊ iudicis mutari poſſunt.
12 de liberis agno.l.j.in fin.⁊ de ſtatu hominum.l.ingenuum.¶ † Not.ꝙ
in poſſeſſione incorporalium acquirenda requiruntur plura,ſcilicet ani-
mus,⁊ congruus actus acquirentis,item ſcientia ⁊ patientia aduerſa-
13 rij.¶ † Nota quod ſi quis debet intereſſe electioni de iure,⁊ ſi ipſe pati-
tur ſe admitti de gratia,hoc ipſo perdit ſuam poſſeſſionem,niſi proteſte
tur de animo ſic quod non intendit propterea poſſeſſionem amittere:
vt in dicto capitu.bone.per Innocen.nam qui in gratia conſentit,vide
tur precario intereſſe:⁊ poſſeſſor qui cōſtituit ſe precario poſſidere,ſcien-
ter perdit poſſeſſionem.l.fina.ff.de precario.ſecus ſi ignoranter,vt nota.
ſ.de iuris ⁊ fac.ignoran.l.cum falſa.j.loca.l.qui rem.ff.de acquiren.poſ.
14 l.quod meo.⁊.l.ſi aliquam rem.⁊.l.ſi quis ante.¶ † Quero de.xviij.q̃ó.
c primo qualiter apparet de animo.dicit Innoc.[c] quod animus preſumi-
tur ex actibus facto datur voluntas intelligi.j.de inſtitu.⁊ ſubſtitu.
l.reprehendenda.ff.de probatio.l.procula.inſtitu.de rer.diui.§.ceruos.
15 ¶ † Secundo quero,quales debent eſſe iſti actus.dicit Innoc.quidam
ſunt actus indifferentes,generales,inordinati,⁊ vagi,vt ire per fundum
alienum:nam hoc plerunq; fit non iure ſeruitutis.l.ſi locus.§.finali.ff.
quemad.ſer.amit.⁊.l.diuus.de ſeru.ruſti.predi.⁊.ff.l.de ſeruitu.l.vt po-
mum.⁊ tunc per iſtos actus non probatur quaſi poſſeſſio,niſi colligatur
ex verbis prolatis,⁊ alijs indicijs.Quidam ſunt actus appropriati,qui
non ſolent fieri circa ius ⁊ nomen poſſeſſoris,vt eſt actus electionis:⁊
tunc etiam per vnicum actum rite factum probatur quaſi poſſeſſio,ſe-
cundum Innocen.facit de acquiren.hered.l.pro herede.§.papinianus.
multum tamen prodeſt in talibus probare actuum frequentiam ad con-
16 firmandum preſumptionem animi,ſecundum Innoc.¶ † Tertio que-
ro,an ſit neceſſe quod vtens ſit bone fidei poſſeſſor,id eſt quod credat ſe
iure ſuo.Reſpond.non ad poſſidendum,ſed ad preſcribendum ſic nam
etiam predo poſſidet:non tamen preſcribit.ſufficit ergo ad poſſidendum
etiam improba voluntas,ſed ad preſcribendum debet eſſe mens iuſtifi-
cata per bonam fidem.l.finali.ff.quemadmod.ſeruit.amitt.quia preſcri
ptiones non procedunt ſine iuris ⁊ facti adminiculo,ſecundum Innoc.
⁊ omnes preſcriptiones ſunt legitime,ſed quedam ſunt iuſte,quedam
17 non,vt in dicto.§.ex contrario.⁊.l.non ſolū.de noxali.¶ † Quarto que-
ro,ſi poſſeſſio eſt vacans:puta poſſeſſio eccleſie,quam quis vult adipiſci:
an requiratur ſcientia,vel patientia alicuius.dicit Innocenti.quod non
in iuribus priuatorum.ſecus in iuribus eccleſiarum:quia requiritur ſci-
entia cuſtodis,⁊ eius ad quem petinet illud ius dare,vel confirmare:nō
autem ſi nuda electio pertineat ad aliquem.Idcirco requiritur illius ſci
entia,ſi quis velit querere aliam quaſi poſſeſſionem,quam iuris eligen-
di:puta quaſi poſſeſſionem prouidendi,vel confirmandi,ſecundum In-
nocetium.quia quantum ad eligentem vacua poſſeſſio eſt iſtorum iuri-
um diuerſorum:⁊ ideo non exigitur eorum ſcientia.argumēto.l.loci cor
pus.§.competit.ſi ſeruitus vendice.ne de vno iure ſeparato ad aliud in-
18 feratur.¶ † Nam cum patientia habeatur pro quaſi traditione,vt.l.j.in
ſi.de ſeruitut.ruſtic.prediorum.eorum patientia requiritur:quia illud
ius ſi vellent,expreſſe poſſent tradere:non eorum qui nil poſſunt opitu-
lari in traditione.¶ Ego dico ꝙ vbi ſciētia ⁊ patiētia habētur pro qua-
ſi traditione,ibi talis debet eſſe ſciēs ⁊ patiens,qui habeat poteſtatem
quaſi tradēdi:q̃ nō poteſt plus operari tacita quaſi traditio ꝙ expreſſa,
vt.ff.

a ¶ Per ſolā miſſionē executoris.Tu dic ꝙ per ſolā miſſionez executo-
ris in incorporalibus:tal's nō:vt not.Iſte poſt Bar.in.l.j.ver ſed quero.
ſ.q̃ñ libel.prin.datus.⁊ in.l.ſicut.col.i.⁊ ibi Bar.in.l.op.j.de preſcrip.
xxx.ann.⁊ in.l.ij.§.ſi.ver.ſed hic videtur cōtra.ff.pro emp.de iure autez
canonico ſemper miſſio executoris interrumpit preſcrip.ita no.Angel.
are.inſtit.de act.§.
neq;.Bar.cepo.ti
tu.de ſer.vrb.c.xx.
Spe.in tit.de exc.
verſi.executoris.⁊
Old.conſ.cclxxvj.
vbi vide.Celſus.

b ¶ Incorporalib[9].
Qualiter priuetur
quis quaſi poſſeſ-
ſione in reb[9] incor
poralib[9].vide In-
no.in.c.cōquerent-
te.de offi.or.⁊ in.c.
olim.el.ij.extra d
reſti.ſpo.⁊ dixi ali-
quid poſt Bart.in
l.j.in prin.ff.de ac-
quir.poſſ.in.ix.q.⁊
Inno.in.c.j.extra
de cauſſa poſ.⁊ pro
prie.⁊ in.c.inter q̄-
tuor:extra de ma-
io.⁊ obed.Sed an
quaſi poſſeſſio iu-
ris poſſit haberi p
vnū qui verū ius
nō habet.Inno di
cit ꝙ ſic,i.c.j.de cā
poſ.⁊ proprie,licet
alij ibi dicant con
trarium:q̃ non ha
bet quaſi poſſeſſio
nē iuris:ſed vſus.⁊
exercitij.Itē addit
Inno.in.c.cum ec
cleſia extra de cau-
ſa poſſ.⁊ propri.ꝙ
quaſi poſſeſſio bo-
na fide plus opera
tur in iſtis incorpo
ralibus q̄ proprie
tas:⁊ ideo qui ē in
poſſeſſione iuris in
eligendo,preualet
in electione ei qui
vere ius habet.vi
de de hoc in.c.in li
teris.extra de reſt.
ſpo.per Inn.⁊ ad-
de eundē in.c.oliz.
preall.vbi tenet ꝙ
facilius retinetur
quaſi poſſeſſio ciui
lis in iurib[9] incor
poralibus:⁊ quod
in iuribus nunquā
acquirit̃,niſi ſit per
ſona habilis ad ac
quiſitionē dicti iu-
ris.Itez per quos
act[9] probet̃ acqui
ſitio,⁊ quaſi poſſeſ
ſio iuriſditionis et
honoris.vide per
Inn.in.c.licet.ex
tra de probat.Itē
de obedientia ⁊ iu
riſd.preſcribenda.
vide Old.in cōſil.
cxxxi.⁊ in cō.clviij.

c ¶ Innocē.ſ.in.c.
bone.in prima gl.
ma.extra de poſtu
la.prela.

vt.ff.loca.l.quid ad certum.ſi ſerui.vendice.ſi quis diuturno.⁊.l.ſi a te.j.
de acqui.poſſeſſio.l.iij.⁊ fina.ff.de dolo.l.cum quis.de contrahen.empt.
l.ſi ſtalas.§.fundum. Item requiritur ſcientia ⁊ patientia ipſorum quo
rum authoritas requiritur in quaſi poſſeſſione tradẽda,vel inueſtitura.
ff.de acqui.rerum domi.l.pupilus.ſecundum Inno, Et ſi quis vult acqui
rere quaſi poſſeſſionem cõtra plures,exigitur ſcientia ⁊ patientia omni
um.Et ſi iſti plures habẽt quaſi poſſeſſionem eiuſdẽ generis,vnius igno
rantia omnibus prodeſt.ff.quemadmo.ſerui.amitt.l.ſi communem.Si
autem iura ſunt diuerſa,⁊ penitus ſeparata, vt ius epiſcopi, ⁊ plebani:
tunc ſcientia nocet ſcienti.⁊ ignorantia prodeſt ignoranti ſecundum In
noc.quia iſti contra quos queritur poſſeſſio,nec ſunt in preiudicio,vel re
19 coniuncti,ſed disiuncti. ¶ † No.regulã,ꝙ ſemper in querenda quaſi poſſeſ
ſione alicuius iuris qđ alius poſſidet,exigitur ſcientia poſſeſſoris,vt hac
gloſſa,⁊ ſequen.in fin.⁊ non dicitur pati,qui neſcit. facit.ff.de liber.ho
20 mine exhiben.l.iij.§.is quis neſcit. ¶ † Item nota regulam, quod ne
mo poteſt acquirere poſſeſſionem eccleſie vacantis ſine ſcientia eius ad
quem pertinet collatio,vel inueſtitura talis eccleſie, ſecundum Innoc.
21 ¶ † Quinto quero, vtrum canonici ſint in quaſi poſſeſſione eligendi,
due ſunt opiniones. Prima, ꝙ ius eligendi prout eſt in canonicis,eſt
quedam proprietas.⁊ nulla proprietas quaſi poſſidetur,iſta enim facul
tas dicitur proprietas,non autem dicitur quaſi poſſeſſio.ſecus ſi quis ac
quireret tale ius vſu,cum ad eum non pertineret aliter de iure communi
nam cum iſte preſcribat:ergo eſt in quaſi poſſeſſione:quia ſcientia cano
nicorum ⁊ patientia facit eum quaſi poſſeſſorem iuris. ¶ Secunda opi
nio eſt ⁊ verior:quod canonici ſunt in quaſi poſſeſſiõe,⁊ non in dominio
quia ius canonicatus ⁊ ius eligendi poſſunt eſſe penes diuerſos,ſed do
minium ⁊ vſus dominij ſunt quid inſeparabile,⁊ quid concretum, vnde
totum hoc eſt dominium,non autem eſt ſecundum quid dominium:pu
ta in habitu.⁊ ſecundum quid poſſeſſio:puta in actu,ſed imo dominium
⁊ vſus dominij eſt vnum ⁊ idem ius numero.ſecus in vſufr.vt.ff. quibus
ex cauſis ma.l.aui: pretor.§.item ei.⁊ quando vnum ius deſcendit ab alio
⁊ ei ſublaternatur,poteſt ius inferius poſſideri per patientiam habentis
ius ſuperius. Ius autem dominij,ideſt proprietatis, non poteſt quaſi
22 poſſideri:quia non naſcitur,ex patientia alterius ¶ † Sexto quero, an
a papa[a] poſſit preſcribere,an contra eum preſcribi. Reſponde.non in his
que tangunt plenitudinem poteſtatis.xvj.queſtio.iiij.c.nolumus.ſed in
his que tangunt iura preſcriptibilia,papa poteſt preſcribere , ⁊ contra
eum preſcribi.vnde papa poteſt preſcribere iuriſdictionem in terris im
perij,⁊ imperator poſſet preſcribere iuriſdictionem in terris eccleſie. I
tem ⁊ priuate perſone poſſunt preſcribere iuriſdictionem contra eccleſi
am romanam,⁊ eccleſia romana cõtra priuatos,ſecundũ Innocentium
23 ¶ † Et nota.ꝙ papa habet plenitudinem poteſtatis in iuriſdictione
24 ſpirituali,non in temporali ſecund. Innoc. ¶ † Item no.quod quando
papa facit aliquid de plenitudine poteſtatis,non interuertit per hoc poſ
ſeſſionem alicui poſſeſſori:quia nec per hoc acquirit papa aliquã poſſeſ
25 ſionem de nouo.ſecundum Innocentium. ¶ † Item not.quod eccleſia
b romana[b] poteſt amittere iuriſdictionem temporalem per preſcriptionem
legitimam centum annorum,ſecundum Innocen.ſubditi vero non vi
dentur poſſe preſcribere propter malam fidem,ſed non ſubditi poſſent
bene preſcribere.vnde Florentini bene poſſunt preſcribere aliquod ca
26 ſtrum eccleſie romane:tenendo bona fide. ¶ † Septimo quero.ſi papa
c [c] conceſſit mihi aliquod caſtrum de plenitudine poteſtatis,an contra
me poſſit preſcribi dic quod ſic,ſecundum Innocentium quia mea poſ
ſeſſio non eſt papalis,ſed priuata:quia mutata perſona,mutatur priuile
gium.ff.de iudi.l.ſed ⁊ ſi reſtituatur.§.j.de impo.lucra.deſcri.l.j.de ac
27 quirend.heredi.l.paulus.§.fina.de publicanis.l.licitatio.§.fina. ¶ † O
ctauo quero,ſi papa infeudauit mihi caſtrum cuiuſdam nobilis,credẽs
ipſum eſſe eccleſie,an valeat infeudatio:dic quod non.tamen iuſtus er
ror affert cauſam preſcribẽdi,vnde licet non valeat quantum ad proprie
tatem:tamen valet quantum ad poſſeſſionem,⁊ cauſam preſcribendi,ſe
cundum Innocentium.facit de noxa.l.generaliter.C.de his qui a non
domino ma.l.fina.C.de fund.⁊ ſaltibus.l.ſi qua loca.libro.xj.⁊ argume.
de tutori.⁊ curatori.da.ab his.l.tutor.nam princeps.iuſtitie non preſu
28 mitur velle alicui ſuũ ius detrahere.vt.ff.de vul.ſubſt.l.ex facto. ¶ † No
no quero,an ille qui reperitur in poſſeſſione,preſumatur precario poſſide
d re,an pro ſuo. Reſpond.in rebus corporalibus preſumitur pro ſuo[d].vt.l.
Titia.de ſol.ſed in incorporalibus preſumitur precario in his que non
poſſunt poſſideri niſi ex donatione,vel precario:quia magis preſumitur
precarium quam donatio,ſecundum quoſdam.argument.ff.de donati.
29 l.Lucius. ¶ † Decimo quero,ſi poſſidens[e] precario hoc negat,an con
cedens poſſit eum expellere propria authoritate.dicit Innocenti. quod
non:quia negatione facta eſt res dubia,ſecundum Innocentium[f] Vel
dic,aut de hoc pendet iudicium:⁊ tunc ſit verum dictum Innocentij
quia ex quo actor elegit viam iudicij,videtur meticuloſus:⁊ ad viam fa
cti redire non poteſt.de operis noui nunciatio.l.de pupillo.§.meminiſſe
⁊ argument.quod metus cauſa.l.ſi mulier.in fin.⁊ quod not.in.l.ij.C.de
g iure emphyteu.ne iudicium inchoatum ſit ludibrio[g],⁊ ſit in poteſtate
vnius iudicium euertere.argument.de arbit.l.ſi quis rem in ratione ſui.
Aut non erat controuerſia in iudicio mota:tunc negatio verbi nil ope
ratur,quominus verus poſſeſſor ſibi ius dicere poſſit infra quod cum eo
dem lege ſi ſeruus.niſi poſſeſſio ſit interuerſa
.ff.de vi ⁊ vi armata.lege colonus.⁊ lege cum a
fundum.⁊ vide Bartolum in.l.creditores.j.
30 de pign. ¶ † Undecimo quero,an agenti vti
li vnde vi pro iuribus incorporalibus,ſuffici
at probare ſolam poſſeſſionem facti.dic quod
ſic etiam ſi conſtet quod ſit iuſta poſſeſſio ſe
cundum Innocentium.de hoc per Dynum
in capitulo.qui ad agendum.de regulis iuris
libro.vj.infra de inter.l.incerti.per Cynum.⁊
ff.de iudicijs.l.ſi de vi.⁊ vide quod notatur.
vij.queſtione.j. capitulo pontifices. per Ar
chidiaco.⁊ de priuileg.capitul.cum olim.per
Innocen.vbi ipſe dicit quod ille qui detinet,
preſumitur naturaliter ⁊ ciuiliter poſſidere.
31 ¶ † Duodecimo quero,ſi cumulatur petito
rium ⁊ poſſeſſorium.quod fieri poteſt in incor b
poralibus,vt inſtitu.de actio.§.eque. an vi
deatur agens ſe aſtrinxiſſe,adeo vt niſi probet
in petitorio,ſuccumbat etiam in poſſeſſorio:⁊ c
dic quod non videtur ſe aſtrinxiſſe,argumen.
de ſeruitu.vrb.predi.l.ſi domus. de appellat.
l.ſcio.de donation.inter virum ⁊ vxorem.l.ſi
maritus.⁊ hoc in duabus actionibus.ſecus ſi
ſit vna actio mixta proprietatis ⁊ poſſeſſio
nis.ff.de interdi.l.ij.⁊.iij.§.quedã.⁊ ibi nota
tur ⁊ tangitur per Innocen.in dicto capi.bo
32 ne. ¶ † Decimotertio quero,ſi agitur petito
h rio[h] tantum,an ſufficiat agenti probare ſe ſpo
liatum.dic quod non,ſecundum Innocen.niſi
probetur de longiſſima poſſeſſione.de preſcri. d
xxx.annorum.l.ſi quis emptionis.§.ſed hec ſu
33 per illis. ¶ † Decimoquarto quero,ſi epiſco
pus dicit aliquam eccleſiam ſibi ſubditã,que
non eſt,vel aliquam perſonã,an poſſit epiſco
pus conueniri negatoria: Sol.ſi eccleſia eſt ex
tra dioceſim,poteſt agi negatoria.ſecus ſi intra
dioceſim,quanquam ſit exempta:quia nõ eſt tũc
in naturali libertate,vnde nõ cõpetit negato
ria,ſed cõpetit officium iudicis,ſecundum In e
no. Item prefigi poteſt epiſcopo terminus ad
probandum de iure ſuo,etiam nullo libello
oblato,ſecundum Innoc.vt.l.liberis.§.fin.ff.
34 de lib.cau. ¶ † Decimoquinto quero[i]:qua f
i liter ſcietur an quis fuerit admiſſus ex gratia.
vel de iure,ſeu iuris opinione.dicit Innocen.
ex qualitate perſonarum preſumi.facit de ac
tioni.⁊ obligatiõibus.l.ſi.j.ſi quis impe ma.
l.j.de vſu ⁊ ha.l.plenũ.§.equitij.ff.de iudicijs
l.ſi ⁊ ſi ſuſcepit.§.ſi libertis.ff.de acqui.poſſeſ g
ſione.l.qui iure familiaritatis.ff.de leg.ij.l.cũ
pater.§.pater pluribus.nã facta dicta ꝗ per pẽr
35 ſonis pẽſanda ſunt. ¶ † Decimoſexto q̃ro,an
vnus de canonicis aliis cõtradicẽtibus poſſit
exequi mandatũ pape.dic quod ſic in receptio
ne facti,non iuris,que dꝫ fieri a capitulo,non
a ſingulari perſona,niſi qñ ius totius capitu h
li reſidet in iſto vno ſolo,ceteris tamen voca
tis:⁊ tunc dꝫ facere nomine capituli,non ſuo:
36 ſecundum Inno. ¶ † Decimoſeptimo que
ro,an procurator conſtitutus a capitulo poſſit
reuocari per ſingulos.dicit Inno.quod non,
ſi procurator eſt capituli,ſed requiritur maior
pars.ſed ſi eſt procurator ſingulorũ,vnuſquiſ
que poteſt quantum ad ſe pertinet reuocari,ſe
cundum Inno.quia hoc factum non tangit
ſocios,cum non ſit factum collegiale:ideo nõ
habent ſocij ius reſiſtendi reuocationi proc.ſe
cundum Inno.quod not.⁊ facit.ff.familie er
37 ciſcũ.l.plane.in fi.in ratione ſui. ¶ † Decimo i
octauo quero,an poſtulatiõe preſentata poſtu
lato,vel ſuperiori habeat locũ penitentia.dic
quod non.ſi eſt preſentata ſuperiori:quia ſta
tim eſt in eius poteſtate transfuſa,ſecũdũ In
no.argumen.contra.ff.de appellatio.l.ad co
gnitionem.ſed ſi eſt preſentata ſolum poſtula
to,hꝫ locũ penitentia:quia per hoc nullũ ius
eſt queſitũ:⁊ quanquam ſit per hoc iniuria:ta
men tolerabilis eſt,⁊ equo animo ferenda:q͂
talis eſt ipſius act⁹ natura,ſicut dicit alibi.ſ.

¶ Sexto q̃ro an papa. No.quod ea que tangunt pleni tudinem poteſta tis Pape nõ pñt pſcribi.vide Bar. in.l.j.j.d emã.li.⁊ Lu.rom.in.l.ſi.ff. de pub.⁊ que dixi i cõſi.apud Roma. vide glo.in.c.j.de cle.egr.⁊ qđ no.d. Abb.in.c.cum no bis.de preſcri.vbi dixi. And.Barb.

¶ Eccleſia. Uide in.c.cũ nõ liceat. extra de preſcript.

¶ Septimo que ro,ſi papa. No.de plenitudine pote ſtatis pape.vid ꝙ not.Bal.in.l.ſi pu blicanus.§.fin.de publica.⁊ vecti.vi de que dixi i.c.ad audienciã.de pſcr. ⁊ q̃ remiſſi ad Bar. in.d.c.ſi. Au.bar.

¶ Pro ſuo. Uide Bald.in.l.poſt ſen tẽtiã.j.de ſen.⁊ in terloc.om.iud.pro hoc eſt bo.tex.in.l. ſiliuſf.§.diuus.ff. de leg.j.⁊ gl.⁊ do. in.l.iij.j.de acqui. poſſ.

¶ Poſſidẽs. Ad de not.per Bal.in l.j.de ſer.pign.da. ma.

¶ Inn. Adde qđ eſt in.c.bone.el.ij. extra de poſſ.pla. in gl.requiſitis.⁊ vi de Bal.in.l.ij.in.j. col.j.de iur.emp.

¶ Ludibrio. Ad de Bal.in.l.edẽ.in vlt.col.j.loc.⁊ An ge.in.l.nemo carce rem.poſt med.v. itẽ an poſſit cap.j. de exact.tri.lib.x.

¶ Petitorio. Ad de Bar.i.l.vis ei⁹ j.de proba.⁊ in.l.ſi q̃s ad ſe fundũ.in ij.no.vñ vi.⁊ Inn. in.l.naturaliter.§. nihil cõe.circa pri mam cõbinationẽ ff.de acqui.poſſ.⁊ Inn.in.c.bone.el ij.in gl.requiſitis. extra de poſſ.pla. illius gl.

¶ Decimoquinto quero. Quomodo ſcietur an quis ſit admiſſus de gra tia,an ex debito.vi de que dixi in.c.cũ eccleſia.de cau.poſ. Andre. Barbat.

a ¶ Et licet imperator. Licet imperator aliud poſſit ex plenitudine poteſtatis, habẽs tñ priuil. ab eo, non habet illam plenitudinẽ: vt comes palatinus, qđ bene not. vide Bal. in. l. ſed ⁊ ſi quis. §. queſitũ. ff. ſi quis cau. infert hoc dictũ. Lud. ro. cõſi. cxcij. Bal. in. l. reſcripta. de preci. īpe. off. ⁊ in tit. hic finitur lex corradi, incipiunt cõſuetudi. c. j. ⁊ ſic vult Bal. ꝙ īperator poſſit preiudicare legitimis ⁊ idẽ voluit in. c. j. §. filij. ī tit. ſi de feu. defun. contẽ. ſit inter domi. et agna. vaſalli. An. Bar.

b ¶ Legitimare. Vide Bal. in. c. domino guerrã. in ti. hic finitur lex. ⁊ in. l. reſcripta. de preci. impera. of. ⁊ Pau. de caſtro in. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tm̃. ff. de libe. ⁊ poſt. circa fin. ⁊ Bal. in. l. cũ filius fa. ff. de teſta. mil. ⁊ Ant. de butr. i. c. per venerabilẽ. extra qui fil. ſint legi. ⁊ Bal. in aut. preterea. de natu. lib.

☞ Adde Pan. de ca. ꝯſi. xxxij. ⁊ eſt cõſil. cccxxiij. inci. in eo qđ primo loco queritur. co. iiij. Alex. de imo. cõſi. lxij. incipiẽ. viſa legitimatione facta col. vj. ver. ſecunda ratio eſt. volu. ij. et Fran. de cur. conſi. xix. incipi. viſo priuilegio ſereniſſimi imperatoris Federici. col. v. ver. circa tertium queſitum. vſqȝ ad finẽ. Celſ.

c ¶ Princeps tamen in dubio non videtur poteſtatis plenitudine vti velle, quando preſertim actus ille queȝ facit valere aliter poteſt. ſecus autem ſi ex ptãtis plenitudine valere non poſſet: quoniã tunc in dubio preſumeretur poteſtatis plenitudine vſus: vt dicit Pau. de caſ. in conſ. ccccxiiij. in j. vol. in quo eũ ſequitur Alexan. in l. quãquam. ver. in xtra predi. j. de teſt. mili. Adde etiam Innocẽ. in. c. innotuit. i. ij. co. de elec. in id vt non preſumatur plenitudine poteſtatis vſus princeps, niſi id exprimat, aut adiecta ſit certe ſcientie clauſula. glo. in. c. ad hec. de reſcrip. Philip. Deci.

d ¶ Quedam poſſeſſio. Adde Bal. in. l. regulariter. ff. de peti. heredi.

e ¶ Fidelitas. Adde Bal. in. l. cum ſeruum. ad ſi. j. de ſer. fugi. ⁊ in dicta l. ſi cuius. hic alleg.

f ¶ Inno. Adde qđ hoc examinat Inno. in. c. querelam. de elect.

g ¶ Meminiſſe. Adde qđ no. gl. ⁊ Bar. in. l. j. §. interdictũ aũt. ff. vti poſ.

h ¶ Verbalem. Limita vt per Bal. in. c. j. de cõtro. feu. inter vaſal. ⁊ epiſ. ⁊ Ang. in. l. quemadmodum. ff. de acqui. poſſ. Pau. de lea. in. c. in literis. de reſtit. ſpo. in vlti. col.

de arbi. l. dieȝ. §. ſtari. ⁊ de aqua quotidia. ⁊ e i. l.
38 j. §. permittitur. ¶ † No. priuilegium conceſſum
mixta ratione loci ⁊ perſone non valere quo ad
alium locum: vt in. c. bone. in ſi. Inno. no. ꝙ ple-
39 nitudo poteſtatis nõ cõcedit niſi a deo. ¶ † Itẽ
no. ꝙ ſi papa aliquid concedit de plenitudine po-
teſtatis non tamen ille cui conceditur habet ple-
nitudinem poteſtatis ſecundum Inno. Et licet
imperator[a] facit me comitem ad legitimandum
ſpurios: vt not. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. l. j. ⁊
hoc faciat ſolum ex ſola plenitudine poteſtatis:
b tamen ego non potero legitimare[b], ſi per hoc pre-
iudicaret legitimis filijs, vel iuri acquiſito ⁊ ra-
dicato alteri: licet imperator hoc poſſet, niſi ſpe-
cialiter hoc mihi cõceſſerit imperator. de natali.
reſti. l. ij. de vulga. ſubſtit. l. ex facto. ⁊ no. in. l. gal
lus. §. ⁊ quid ſi tantum. de liberis ⁊ poſthu. So-
lius enim principis priuilegium eſt iura vnius
c auferre, ⁊ alteri dare ex plenitudine[c] poteſtatis.
40 ¶ † Eſt autem plenitudo poteſtatis, arbitrij ple-
nitudo, nulli neceſſitati ſubiecta, nulliſque iuris
publici regulis limitata, dicitur enim tribus mo-
dis aliquid liberum. Primo modo quod non co-
gitur. ff. de arb. l. iij. §. j. Secũdo modo quod nõ
corrigitur. de leg. iij. l. fideicommiſſa. §. quãquã.
Tertio modo dicitur liberum, quod equa lege li-
bertatis feratur. ff. de arbit. l. item ſi vnus. §. ſi in
duos. ⁊. §. principaliter. ⁊. l. pen. ⁊. ff. man. l. credi
tor. §. lucius. In principe ſedes libertatis eſt, et
poteſt preferre magis equo minus equum, ⁊ ma-
gis bono minus bonum, nam cum non ſit obli-
gatus ad aliquid, poteſt eligere ſicut placet: nam
dicunt theologi de electione boni, quod obliga-
tus ad duo tenetur preferre magis bonum: quia
in eo eſt maior ratio preſtationis: vt de eo magis
quam proximo, ⁊ patrie magis quam ſingulari
perſone. ff. de iuſt. ⁊ iur. l. veluti. ſed obligatus ad
vnum tenetur ad illud ſoluendum, nõ ad magis
bonum eligẽdum. Sed vbi ſunt duo, ad neutrũ
obligatur: ⁊ poteſt preferre minus bonuȝ maiori
bono, ⁊ hoc facit ad propoſitum noſtrum: q: lege
poſitiua princeps obligatur a dictamine ratio-
nis: quia eſt animal rationale: ideo ea nõ eſt prin
ceps ſolut⁹. ¶ Nulla enim authoritas neqȝ prin-
cipis, neque ſenatus, poteſt facere quod princeps
non ſit animal rationale mortale, nec eum abſol
uere a lege nature, vel a dictamine dicte ratiõis,
vel legis eterne. l. ij. de vſufru. ea. re. nota. etiã in
d. c. bone. per Innoc. qualiter in iuribus abſtra-
ctis, id eſt ſeparatis a corpore, et ab omni mate-
riali ſubiecto queratur poſſeſſio, ⁊ per quales, et
quot actus, ⁊ contra quos: ⁊ an in acquirẽda poſ-
ſeſſione incorporaliuȝ requiratur animus, ⁊ qua
liter probetur animus, ⁊ an requirat bona fides.
ſed in. c. querelã. de elec. tractat Inn. per quos, ⁊
quot ⁊ quales actus perdatur poſſeſſio in iurib⁹
incorporalibus: ⁊ quod remedium competat per
41 denti. ¶ † Sciendum eſt autem quod quedam
poſſeſſio incorporalium inheret rebus corpora-
libus ſicut accidens, ſeu qualitas habet ſubie-
ctum, ſicut ſunt ſeruitutes. perditur autem poſſeſ
ſio ſeruitutis facto poſſeſſoris, facto aduerſarij,
facto extranei, ⁊ caſu. de ſerui. vrba. predi. l. hec
autem. ⁊. l. ⁊ attilicinus. ⁊ de itine. actuqȝ priua. l. j. §. iulianus. de vſuca.
d l. ſequitur. §. ſi viam. Quedam[d] poſſeſſio incorporaliſſima eſt que nõ co-
heret rebus corporalibus, ſed coheret quibuſdã dationibus, vel factis,
vt ſi alicui eccleſie debetur cenſus, vel aliquid in facto, vel in dando con
ſiſtens annuum, vel menſtruum, in ſignum ſubiectionis, vel fidelitatis:
e nam licet fidelitas[e] ⁊ ſubiectio non ſit plena ſeruitutis, eſt tamen que-
dam ſpecies ſeruitutis, vt not. de vſufr. l. ſi cuius. Et licet lex dicat quod
pro iuribus ſubtractis non detur poſſeſſorium iudicium, vt. l. fin. ff. quo.
bo, ⁊ nota. per Iacob. ⁊ Cy. in. l. ſi certis annis. C. de pactis. Illud eſt ve-
rum quod pro ſola perſonali preſtatione que non infert in ſpecie ſeruitu-
tis. ff. de ſeruitu. l. vt pomum. ⁊. ff. de ſeruitu. ruſtico. predio. l. pecoris. ſed
quando preſtatio eſt realis, ⁊ conſiſtit in quadam ſpecie ſeruitutis: tunc
bene habet locum poſſeſſorium iudicium, vt. l. ſicuti. §. Ariſto. ſi ſer. ven.
⁊. ff. de vſucap. l. fina. ⁊. de diuer. ⁊ tempo. preſcrip. l. ſi quiſquam. ⁊ argu-
men. ff. de iniur. l. ſane. nam penſiones ciuiles, ⁊ prebende poſſidentur, ⁊
vendicantur, vt. l. iubemus nulli. de ſacroſanctis eccleſijs. ⁊ in authen. de
non alie. §. vult enim. omneqȝ ius quod perpetuam habet cauſam ſerui-
tutis, quedam ſeruitus eſt, vt. ff. de ſerui. l. ſeruitutes. ff. de ſeruitu. vrba.
predio. l. foramen. ſupra de vſufruc. l. corruptionem. ⁊. ff. qui ſatiſdare co-
gantur. l. ſciendum. per Guiliel. ⁊ Cyn. ⁊ poteſt dici quod iſta poſſeſſio
incorporaliſſima ſtet potius in abſtracto quam in cõcreto, ⁊ habet plu-
rimum iuris magis quam aliqua alia poſſeſſio: quia non eſt in rebus cor
poreis fundata, ſed extra corpora, de iſta incorporaliſſima poſſeſſione
queruntur plura. Et primo an perdatur per negligentiam: puta ille qui
erat in poſſeſſione eligendi, fuit negligens, vnde deuoluta fuit electio
42 ad alios, ⁊ illi elegerunt. ¶ † Queritur an negligens perdiderit poſſeſ-
f ſionem? Solu. ſecundum Innocen.[f] Aut electio erat penes capitulum,
aut penes iſtum negligentem, tanquam penes ſingularem perſonam.
primo caſu, aut eodem iure ſpectabat electio ad omnes: ⁊ tunc non per-
ditur poſſeſſio. Et ratio eſt iſta: quia ille poteſt perdere poſſeſſionem qui
eam habet, ſed iſte non habet poſſeſſionem, ſed capitulum: ergo eam per
dere non poteſt. capitulum vero eam retinet: quia eligentes eligent vt
capitulum, non vt ſinguli. de in ius vocando. l. ſed ſi hac. §. qui manumit
titur. ſecundum Innocentium. aut ad aliquos pertinebat electio diuer
ſo iure, ⁊ ad alios alio iure: ⁊ tunc dicit Innocenti. ⁊ eſt nota. quod iſtud
non dicitur vnum capitulum, ſed dicuntur plura collegia, ſeu capitula:
⁊ tunc refert. aut vna pars non interfuit electioni per negligentiam, aut
per expulſionem, ⁊ impotentiam. primo caſu non perditur poſſeſſio: ⁊ li-
cet in vna electione defuerit vna pars, ſecundo caſu perditur poſſeſſio:
quia non eſt qui nomine partis electe poſſideat. argumen. ff. de acquirẽ.
poſſ. l. peregre. §. quibus. ſecundum Innocen. ſimilis diſtinctio habetur
ff. de bonorum poſſeſ. l. ſed cum patrono. negligentia autem multiplica-
ta in multis electionibus induceret preſumptionem depoſitionis ani-
mi. argumen. inſtit. de vſucap. §. quod autem. ff. de vſucap. l. quare. ff. de
probatio. l. procula. ⁊ facit ad predicta. ff. quibus mod. vſuſfruc. amitta.
43 l. pomponius. C. de agrico. ⁊ cenſi. l. cum ſcimus. §. ſi. lib. x. ¶ † Sed que
ritur an per negligentiam animi perdatur poſſeſſio in rebus corporali-
bus, dicunt quidam quod ſic. ſed gloſſ. in. l. j. de ſeruis fugitiuis. ⁊ Dyn.
in. c. ſine poſſeſſione. de reg. iur. lib. vj. dicit quod requiritur negligentia.
x. annorum. ſed Innocen. dicit in. l. querelam. ⁊ in. c. ij. de reſtit. in integ.
ꝙ tempus arbitrio iudicis erit, cum lex non determinet: nam abſurdum
eſt ſecundum Innocen. tantum tempus requiri in poſſeſſione amitten-
da, que poſſeſſio eſt ius viliſſimum apud conſcientiam legum, que non
curant niſi de veritate proprietatis, quantum tempus exigitur in per-
denda proprietate. argumen. ff. de acquiren. poſſeſſio. l. ſi quis vi. §. diffe-
rentia. ſecundum Innocen. ⁊ hec vera, niſi ſint indicia quod quis ideo
non redierit: quia metuebat aduerſarium: nam tunc triduo perditur poſ-
ſeſſio. ff. de vi ⁊ vi armata. l. iij. §. cum igitur. preſumitur etiam meticulo-
ſus ille qui non redijt ad poſſeſſionem, ſed adijt pretorem. de no. opera.
g nuntia. l. de pupillo. §. meminiſſe[g]. ¶ † Tertio queritur an per negligen
44 tiam ſoluendi perdatur poſſeſſio. verbi gratia, debetur cenſus eccleſie,
⁊ non ſoluitur, an eo ipſo eccleſia videatur ſpoliata quaſi poſſeſſione cen-
ſuali? Solut. dicit Innocen. in dicto cap. querelam. de elect. ⁊ in capi. ſi-
gnificauit. de cenſibus. quod aut non ſoluitur per impotentiam, aut per
reſiſtentiam: quia petenti fuit contradicta ſolutio. Primo caſu non per-
ditur: quia neuter in animo hoc gerebat. argumen. ff. de colla. bono. l. j.
§. ſi cum duobus. Secundo caſu, aut fuit reſiſtentia iuris ⁊ de iure, vt
quia non venerat terminus ſoluendi. ⁊ non perditur poſſeſſio: quia non
dicitur ſpoliare alium ille qui confugit ad iuſtam defenſionem, vt. l. colo
nus. ⁊. l. cum fundum. de vi ⁊ vi armata. Aut fuit reſiſtentia facti, ⁊ iuri
contraria: ⁊ tunc quidam dicunt poſſeſſionem perdi, vt. d. l. pomponius.
Alij dicunt contra ſecundum Innocentiũ. Sed poteſt ſubdiſtingui ex
qualitate creditoris, an ſit veriſimile quod ſuſpicetur ſe poſſe repelli nec
ne, ⁊ ex qualitate contradicentis, an ſit potens de facto reſiſtere, ⁊ iuſtũ
h metum inferre necne. Vel dic per ſolam verbalem[h] contradictionem
obligari, vel ſubditi poſſeſſionem non perdi maxime iuriſdictionis, que
ſui natura redditur in inuitum. facit de agrico. ⁊ cen. l. litibus. lib. xj. fa
cit. ff. ſi quis ius dicenti non obtempe. l. j. in principio. in verſi. defenſione
abſit enim quod rebellio ſubditorum priuet poſſeſſione ſuperiorem, niſi
eum expellerent de territorio, vel caperent, ⁊ ponerent in carcere. argum.
ff. de vi

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

45 ff.de vi ⁊ vi arma.l.j.§.pen.C.ſi ſer.exportan.ve.l.moueor. ¶ †Quarto
a quero.ſi iudex abſq; ordine[a] iudiciario, vel ex impetu fecit preceptuꝫ ꝙ
alicui ſolueretur:vel ꝙ alicui non ſolueretur:vt.l.ſi.ff.de.l.cōmiſſoria.⁊
l.ſi.§.vlt.ff.qđ met.cauſa an poſſit iſtud preceptum ſine cauſe cognitiōe
reuocare,⁊ ſine patris citatione:dicit Jnno.ꝙ ſic:quia ex quo eſt noto-
rium iuris ꝙ debet reuocari:ſtatim reuocandum eſt ſm Jnnoc.in.d.c.
querelam.facit de euic.l.minor.⁊ quod.no.ff.de bo.poſſ.l.iij.§.pe.⁊.d.l.
ſi.in ſi.quod met.cauſa que enim nō rite fiunt,nō rite reuocari poſſunt.
Jtem dictum preceptum videtur fuiſſe nulluꝫ:vt no. Dy.in.l.filius.§.
46 diui de leg.j.⁊.j.de fideicm.l.quoties,per Cyn. ¶ † Quinto queritur[b]
b quod remedium detur pro iuribus ſubtractis. Sol. vtile interdictum
vel condictio ex.c.querelam.ſm Jnno.in.d.c. querelā. Et no. ꝙ agēs
probabit intereſſe in temporalibus per iuramentum:quia agit cōtra do
loſum:nam in ſpoliatione ſemper requiritur dolus: ſed in ſpiritualibus
non probatur intereſſe per iuramentum ſm Jnnocen.in.d.c. querelaꝫ.
47 ¶ †Sexto queritur,an ex cōſilio quis teneatur interdicto vnde vi, vel
condictiōe ex illa decretali ſubſequuta ſubtractione iurium.nam etiaꝫ
ante mandator non tenetur niſi de vi turbatiua ſm Jnnoc. ⁊ reſpōdet
Jnn.ꝙ ex conſilio,non tenetur:⁊ ſpāle eſt in furto,⁊ ſeruo corrupto,ꝙ
teneatur quis ex conſilio,ſm Jnn.in.d.c.querelam. ⁊ vtitur hac ratiōe
quia dicit ipſe ꝙ hoc nulla.l.cauetur Jnn.ſed licet nō teneatur vtili in
terdicto,tenebitur actione de dolo:vt.ff.de dolo.l.ſi cū mihi.⁊ de ſepul.
c.certificari.per Jnn.⁊ hoc dicit Jnn.in.c.querelā.ſequitur ſuper.c.ex
literis. ¶ Nunc accedamus ad Jnn.in.c.in literis de reſti. ſpolia. ⁊ ibi
tractat Jnn.qualiter acquirat̃ poſſeſſio generalis ⁊ ſpecialis in iurib⁹.
⁊ rebus.⁊ qualiter pdat̃ poſſeſſio iuris ⁊ dignitatis, ⁊ de effectu natura
48 lis ⁊ ciuilis poſſeſſiōis. ¶ † Primo ergo queritur qualiter acquiratur
poſſeſſio iuris epiſcopalis,vel archidiaconalis. Secūdo,qualiter acqui
ratur poſſeſſio iuris canonicalis. Tertio, qualiter acquiratur poſſeſſio
iuris prebēdalis,vel decimalis. Quarto qualiter perditur. Quinto,an
ille qui eſt in poſſeſſione dignitatis,poſſit agere noīe dignitatis. Sexto
an poſſit exigere,vel ei ſponte ſolui,ſi non apparet de ſuo titulo. Septi
mo an poſſit eligere,vel preſentare. ¶ Octauo,an ſubditi teneāt̃ ei obedi-
re,vel ſuas ſententias timere. ¶ Reſpondeo ad primum,⁊ dicit Jnno.
quod poſſeſſio generalis,iuris epiſcopalis acquiritur per inſtallationeꝫ
factam in ſede deputata in tali dignitate.argumē.ff.de offi.prefec.arg.
l.j.⁊ hoc procedit de quadam fictione iuris in locis in quibus eſt cōſue
tudo inſtallandi:alias enim non queretur poſſeſſio generalis per inſtal
lationem ſm Jnnoc.intellige ꝙ acquiratur generalis poſſeſſio dignita
tis,⁊ adminiſtrationis,⁊ iuriſdictionis:nam dignitati ineſt adminiſtra
tio,⁊ adminiſtrationi ineſt iuriſditio,vnde ſunt annexa, ⁊ quaſi in ſepa-
c rabilia[c] dignitatis,⁊ adminiſtratio,⁊ iuriſdictio,⁊ officiū.ſ.vbi ⁊ apud
quē.l.ſi.cum autem iuriſdictio non coheret dignitati,ſed agitur de no-
ua iuriſ.poſſidenda:tunc alio modo oritur generalis quaſi poſſeſſio iu-
riſdictionis.ſ.per actus generales:puta per generale bannuꝫ, ⁊ ſimilia:
49 vt no.Jnno.de capel.mo.dilectus.Jnno. ¶ † Sed quid ſi quis proce
d dit contra vniuerſitatem[d]:verum per hoc querat poſſeſſionem cōtra ſin
gulares perſonas:dicit Jnno.ꝙ non in.d.c.dilectus.ſed ego non atten
di modum vtendi,ſed cauſam.j.eo.l.non modus.ſi enim ſe gerit pro ge
nerali domino:iſtud pariter reſpicit vniuerſos ⁊ ſingulos: ⁊ in omnes
acquiritur quaſi poſſeſſio.argumen. de offic,preto.l.barbarius philip-
50 pus. ¶ †Sed quid ſi quis facit homines confiteri[e] ꝙ ſint ſue iuriſdi-
e ctionis,vel exigit iuramentum fidelitatis,an per hunc actum requira-
tur quaſi poſſeſſio:dicit Jnnocen.ꝙ non.d.c.dilectus,quia.iſti non ſunt
actus iuriſdictionis,ſm Jnn. Sed ego contrarium credo:ſicut in eo qui
confitetur ſe teneri pro aliquo:vt no.ff.de pact.l.ab emptione.⁊.ſ.de iu
ris ⁊ fac.igno.l.cum falſa.de acquiren.poſ.quod meo.j. de dona.l.quiſ-
quis.⁊ hoc verum,ſi tales homines confitentes poterant tradere poſſeſ
ſionem iuriſdictionis:ſecus ſi non poterāt:tradere:vt quia alius poſ-
ſidebat eis.vt no.de re.ſpo.c.olim inter.per Jn.⁊ pro.hoc.j.ñe agric.⁊
51 cenſi.l.ſi coloni,lib.xj. ¶ †Sed nunquid qui fecit vnuꝫ actum,acqui-
rit poſſeſſionem in omnibus ſimilibus actibus: ⁊ videtur ꝙ non:quia
licet conſuetudo extendatur de ſimilibus ad ſimilia:ſecus tamē in poſ-
ſeſſione:vt no.Jnno.de offi.arch.c.dilecto.ſed contra dicit Jnno.ꝙ cō
munia capitula que ſunt eiuſdē rationis,⁊ conditionis,intelliguntur
eſſe continua,⁊ apprehenſo vno.fit extenſio ad reliqua vt no.in.d.c.dile
ctus per Jnno.ſecus ſi vnum capitulum eſſet pure iuriſdictionis:aliud
meri imperij:nam in habentibus ſymbolum facilis eſt tranſſitus,⁊ pro
rogatio:ſecus in his que non habent ſymbolum:vt in queſtione iſta.fa
52 cit quod nota.ad munici.l.inter conuenientes. ¶ †Sed quid de perſo-
nis,vtrum fiat prorogatio de perſona ad perſonam: dicit Jnno.ꝙ non
quia poſſeſſio queſita contra me tibi non nocet,ſicut econtra ciuilis in-
terruptio non prodeſt niſi interrumpenti ſecundum Jnno.⁊ iſtud verū
in iuriſditione que non competit iure dignitatis:ſed aduētitio ⁊ extra
ordinario iure noue poſſeſſionis queritur:nā non fit prorogatio de vna
perſona ad aliam,nec de vna eccleſia ad aliam,nec idcirco ꝙ vna eccle
ſia ſeruiat extra ordinem,aliquid preſtando:ideo cetere erunt in ſeruitu
te,ſicut nec ecōtra eccleſia que ſeruat vni, non ideo erit omnium ſerua:
53 vt.l.loci corpus.§.competit.ſi ſer.ven. ¶ †Sed pone ꝙ epiſcopus vta-
tur iuriſdictione epiſcopali:quero an dicatur in a
epiſcopali poſſeſſiōe eſſe eccleſia,vel perſona:di-
cit Jnno.ꝙ eccleſia:quia is poſſidet,cuius no-
mine poſſidetur:vt no.Jnno.de reli.do.c. cuꝫ di
lectus.intellige ꝙ non poſſidet perſona.ſ.nomi-
ne ſuo proprio,ſꝫ nomine appellatiuo bene poſ-
ſidet.⁊ facit.ff.de peti.here.l.etiā.§.ſi quis abſen
54 tis. ¶ † Sed queritur an per obediētiam acqui
ratur poſſeſſio iuriſdictionis. Reſpondit Jnno.
aut obedientia conſiſtit in omittendo, aut in fa
ciendo.primo caſu nō acquiritur poſſeſſio: quia
quādoq; deſiſtitur ad cautelam, ⁊ animo delibe
randi: ⁊ non animo obediendi: vnde licet quis
obſeruet preceptum negatiuum: non proprie di
f citur facere obedientiam.[f] ¶ Secundo caſu dici
tur obedire,quia non poteſt fieri citra nomen ⁊
ius ſubiectionis.ita not.de reſti.ſpolia.c.olim in
ter.per Jnno.ſimile in hereditatis aditiōe: que
verbo ⁊ facto inducitur. nihil autem agens vel
dicens non dicitur pro herede gerere: ſed dici
tur deliberare:vt.ff.de acqui. here,l.pro herede. b
⁊.l.gerit.⁊ quod no.C.vnde liberi.l.qui ſe patris
Et hoc verum:niſi dum ſubditus conaretur
aliquid facere,ſuperior ei vetuit,⁊ ſubditus de-
ſtitit,naꝫ ſic acquiritur poſſeſſio in ſeruitutibus
negatiuis,in affirmatiuis vero ſeruitutibus fa-
cto acquiritur poſſeſſio.ff.eod.l.j.⁊.ij. ¶ Ex pre-
dictis dicit Jnn.ꝙ obſeruans ſententiam,omit
tendo non deſerit appellationem:ſecus ſi obſer-
uet ſentētiā faciendo: vt.d.c.olim.in ſi.per Jnn.
55 ¶ † Juxta predicta queritur,ſi imperator non
inſtallatur in ſede Rome,vt moris eſt:ſed in alio
loco vrbis,ſicut fuit in Henrico,an acquirat ge-
neralem poſſeſſionem imperij: ⁊ videtur ꝙ non
ſecundum dicta Jnno.in.c.in literis.de reſti ſpo c
lia.nam imperator poteſt derogare conſuetudi-
ni,vel legi.per quam eſt imperator:puta legi re-
gie.ſ.de legi.l.digna vox.ff.de orig.iur.l.ij.§.no
uiſſime.ꝙꝙ tamen non ſit in poſſeſſiōe tū omnia d
poteſt,ac ſi eſſet in poſſeſſione: quia iuriſdictio
ſua eſt notoria:⁊ eſt iuridictio iuris ⁊ de iure: ⁊
plus operatur veritas ꝙ poſſeſſio: vbi cōſtat de
56 iuriſdictione.d.c.olim per Jnn. ¶ † Super ſe- e
g cundo puncto[g],qualiter acquiratur poſſeſſio iu-
ris canonicalis:dicit Jnn.ꝙ per ſtallum in cho-
ro, ⁊ locum in capitulo aſſignatum more ſolito.
⁊ perſonas ad huiuſmodi actum deputatas, nō
per alias:vt in.c.in literis.per Jnn. non propria
authoritate:vt.j.ſo ma.l.dotis.ff.de acqui.poſ.l.
57 ſi ex ſtipulatione.⁊ ſi ſer.vendi.l.ſi a re. ¶ † Sed f
nunquid per ſolam electionem quam quis facit
acquiritur quaſi poſſeſſio iuris eligendi: Re-
ſpond.aut talis electio eſt per ſuperiorem ap-
probata aut reprobata:primo caſu queritur poſ-
ſeſſio.ſecundo non. Melius dic, quod non re-
quiritur in acquirenda poſſeſſione approbatio g
ſuperioris,bene tamen requiritur ꝙ canonici ad
quos pertinet eligendi. habuerint iſtum electū
pro electo vel paſſi fuerint eligi: vt in capitulo, in
literis.per Jnnoc. ¶ Sed pone aliquis diu ſte-
terat in choro ⁊ capitulo vt canonicus, ſed non
erat ſed papa diſpenſauit poſtea ſecum, ⁊ con- h
tulit ei illum canonicatum:an requiratur noua
inſtallatio:⁊ videtur quod non:vt.l.quedam mu
lier de rei vendi.inſtitu.de rer.diui.§. interdum.
j.qe acquirenda poſſeſſione.l.ſecunda. ⁊ argumē.
in.l.equiſſimum.§.ſi ſub cōditione,ff. de bo.poſ.
ſecundum tab.ſi, enim ipſo iure quedam cōuer-
ſio,⁊ quedam mutatio ex cauſa ſuperuenienti:vt
plene legitur,⁊ no.in.l.ſi nulla:de acquiren.poſſ.
58 ¶ † Super tertio puncto,qualiter acquirit̃ poſ
h ſeſſio prebendalis:dicit Jnn. [h] per aſſignationē
prebēde factā re vel verbo d.c.literis. Sed dico
ꝙ ſi prebēda eſt in poſſeſſione, corporali, nō ſuffi
cit verbalis aſſignatio.de conſue.c. ex parte.⁊.c.
j.de reg.iur.per Dy.⁊ licet quis accipiat poſſeſ
ſionem vnius fundi nomine prebende vel deci-
me: non tamen querit generalē poſſeſſionē: q̃ in
iurib⁹ acquiritur poſſeſſio ḡnalis: non in corpo-

¶ Ordine. Adde Bal.in.l.ſi pacto. quo penā.ſ.de pac. ☞ Tu dic ꝙ tale preceptuꝫ non tꝫ. nec vnꝙ tranſit in rem iudicataꝫ.ita no.Jnno.in.c.cuꝫ veniſſent co.iū.x. vel dic ⁊ meli⁹,extra de reſti.i integ. qđ eſt verum in cōtentioſis: non autē in voluntarijs:vt ibi tenet Phi.frā. in.c.cū ceſſante.extra de appel. ⁊ iſte in ſua marg.i ver. mandatum.in ver. xj.Celſus.

¶ Quinto querit̃. No. pro rebus incorporalibus competere vtile īterdictum.vide eundeꝫ Bal.i.x.q.⁊ Bar. in.l.j.§.hoc interdicto.ff.de itin.actu.q; priua. gl.i.l.iij. §.vñ vi.ff.de vi ⁊ vi. ar.⁊ ibi late Bar. ⁊ doc.⁊ ibi dixi.⁊ in.c.cū eccleſia.de cā.poſ. An. Bar.

¶ Inſeparabilia. Vide no.p Barr. in.l.data opera.j. q accu.nō poſſunt

¶ vniuerſitatem. Vide per Bal. in l. nō epiſtolis.i ſi. j.de pbatio.

¶ Cōfiteri. Facit qđ no.Bal.i.l.nec ſi volēs.j.de lib.cā. Et Ant.de bu.in repe.c.ſi.i vlt cha. extra de cauſa.poſ. ⁊ proprie.

¶ Obedientiam. Adde Bal.in.l.liberti liberteq;.in princi.j.de operis lib.⁊ i.l.data opera.j.q acc.nō poſ.

¶ Super ſcđo puncto. Vide q̃ dixi i c. cū ſup. de cau. poſ.⁊ propriet rex. in.c.relatum de p̄ben. And.Bar.

¶ Jnno. Addo eūdeꝫ Jnn.in.c.in literis extra de reſti. ſpo.i.x.poſſeſſio auteꝫ iuris prebēdalis.⁊ Ant.de bu. in repe.c.ſi.de cauſa poſ.⁊ pprie.dū tractat de iſtis x bis dono,⁊ aſſig.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ralibus, nam omnia corpora in ſpecie conſiſtunt.
& vltra proprios limites non procedunt ſꝫ Inn.
Adde.l.j.§.iul.de iti.actuqꝫ priua. Iura autem
magis intellectu ꝙ̄ corpore percipiuntur: vt la-
tius pater.ff.de iudi.l.qđ legatur.§.j.&.l.ſi fidei-
commiſſum.§.tractatum.&.j.de preſcri.lōg.tēp.
59 l.ſi. ¶ † Sꝫ iuxta hoc queritur. ſi canonicus nō
admittitur ad poſſeſſionē iuris canonicalis, an
habeat interdictum adipiſcende poſſeſſionis: et
videtur ꝙ ſic, vtile arg.C.quo.bo.l.ſin. ſicut enim
bonorum poſſeſſor et heres habet interdictum:
ita & canonicus, qui quaſi vniuerſalis ſucceſſor
eſt canonici premortui: & ſi quis neget hec in ca-
nonico: quia proprie non dicitur habere ſucceſſo
rem.vt in.c.dilectus.de preben. & not. in.c. vlti.
ne prelati vices ſuas.per Innoc. tamen in prela-
to videtur hoc fatendum: nō credo quod habeat
vtile interdictum adipiſcende: ſed officium iudi
cis.per qđ viſo ſuo iure ipſo iure mittēdus eſt in
poſſeſſionē: arg.j.de edic.diui adri.tol.l.ſi.& adde
qđ no.Inn.de religio.domi.c.cum venerabilis.
60 ¶ † Itē queritur an prelatus expulſus aget in-
terdicto recuperāde poſſeſſiōis, vel ex canone re
integrāda ſuo nomine, an noīe dignitatis. Rñd.
reſtitutionē poſſeſſionis prelature, & iuris epiſco
palis, & generaliter & in genere petit ſuo nomine.
ſꝫ reſtitutionē fundi vel domus petit nomine ec
cleſie officium enim eſt proprium perſone ipſius:
res autem & poſſeſſio rerum eſt eccleſie, non per-
ſone: vt in.d.c.in literis.per Innoc.&.ff.de cura.
furi.l.cuius bonis.& in.c.vlt.de iud. ſimilis diſtin
61 ctio no.ff.de poſſeſſo.here.pe.l.ij. ¶ † Iuxta hoc
a queritur. an prelatus ſuo nomine habeat aliquā
poſſeſſionem rerum eccleſie. dicit Innocē. ꝙ ſuo
nomine habet naturalem: ſed nomine eccleſie hꝫ
naturalem & ciuilem.in.d.c.in literis.per Inno.
ergo duo poſſident naturaliter.ſ.prelatus & eccle
ſia, qđ eſt impoſſibile. Itē ſi prelatus ſuo nomi-
ne poſſidet: ergo ſuo nomine agit. quod.ſ. ipſe ne
gaſſe videtur. ſed reſpōdeo. vtroqꝫ modo poteſt
agere. ſed cōſultius facit agere nomine proprio:
qꝛ ſi ageret nomine eccleſie: haberet neceſſe ſe pro
bare canonicum vel prelatum eſſe, nec ſufficeret
ſibi eſſe in poſſeſſiōe: & ſic haberet probare de ca-
nonica inſtitutione.ar.fami.her.l.j.ff. Sꝫ ſi agit
nomine ſuo, ſufficit ſibi probare de nuda poſſeſ-
62 ſione, ſm Inno. ¶ † Aperte tenet ergo hoc In-
no. ꝙ agenti nomine eccleſie non ſufficit probare
de poſſeſſione: ſed debet probare de canonica in
ſtitutione: & ſic poſſeſſionis cauſa & proprietatis
permiſcentur.ſic.ff.de interdic.l.interdictorū.§.
quedam. ſed certe non eſt ſimile: quia ibi ipſa na
tura actionis eſt mixta. hoc autem nō eſt ꝓpter
naturam actionis, ſꝫ ad hoc vt appareat ꝙ agēs
habeat mandatū. vt no.C.de eo qui pro tuto.l.
ij. nam eſſe prelatum eſt habere mādatum ad ꝓ-
ſequenda iura ſue eccleſie. de hoc no. de elec.c.ni
hil. per Compoſtellanum. dic ꝙ aut quis eſt pre
latus, & in poſſeſſione vniuerſali: & tunc ei agenti
non obſt. exceptio, etiam ſi dignus ſit amoueri a
prelatura propter homicidium, vel aliam irregu
laritatem. vt no.ff.de pe.here.l.ſed & ſi lege.§.j.
&.l.his conſequēter.§.j.fa.erc. vbi dicit ꝙ ſi vnꝰ
heredum occidit teſtatorem: agere tamen poteſt
donec fiſcus aufert ei hereditatem. & vide omni-
no qđ no.de pe.here.l.ancillarū.§.ſi.in gl.imo.
in ſi. Aut quis eſt prelatus: non tamen in poſſeſ-
ſione: & tunc agere etiam poteſt. facit autem quē
prelatum.i.perficit cōfirmatio ſuperioris rite fa
cta in aut.de defen.ciui.§.interim.de elec.c.trāſ
miſſa. vel electio non indigēs confirmatione. de
condi.& demonſt.l.publius. Aut quis eſt in poſ
ſeſſione, ſed nō eſt verus prelatus: & tunc aut poſ
ſidet pro prelato, & ita cōmuniter reputatur: aut
pro poſſeſſore, quia inuaſit de facto officium pre
lati. Primo caſu agere poteſt, niſi aduerſarius
probet eum non prelatum: quia pro eo preſumi-
tur, qui in pacifica poſſeſſione reperitur. C. qui ac
b cuſare non poſſunt.l.non ignorat[b]. &.ff.de ſolu-
tionibus.l.titia.&.j.ne de ſta.defun.l.ſi mater.&.j.de ſerui.expor.l.ſed ſi
maior. vn̄ dicit.l.qđ ille qui poſſidet pro herede, qui habet titulum li
cet re vera inſufficientem: tamen in iſto dubio agit fami.erci.l.j.ff.fami.
erci. que dicit ꝙ eius petitio introducenda eſt.&.l.item predia.eo.ti. vbi
poſſeſſio iuſtificata per bonam fidem, facit agentem non tantum agere,
63 ſed peragere, & vincere. ad idem.ff.de peti.here.l.& non tantum. ¶ † Et
no. ꝙ etiam error iuris vel facti iuſtificat poſſeſſionem quo ad bonam fi
c dem, & quo ad fructus[c] lucrandos.ff.de peti.here.l.ſed & ſi lege.in.§.ſci-
re de vſuca.l.ſi fur.&.j.ſi quis igno.rem mino.l.ij.ſi autem quis poſſidet.
pro poſſeſſore, qui interrogatus nullam cauſam iuris vel facti poteſt alle
gare de peti.here.qui interrogatur.&.l.ſed & ſi lege.§.qđ ait ſenatus. iſte
talis agere non poteſt: quia predonibus actiones prodite non ſunt. de pe
ti.hered.l.ſi quis poſſeſſor.§.illud.ff.communi diui.l.communi diuidun
do.§.inter predones, niſi agat ex ſuo contractu.ff.de pet.here.l.vtruꝫ.§.
ſi. vel ex delicto in eius perſona, vel mixtim in poſſeſſiōe & perſona.ff.de
condi.inde.l.ſi vrbana.de peti.here.et vbi de fur.l.itaqꝫ fullo.de ſol.l.ſi
lie.de bo.aut iud.poſ.l.pretor.§.quod de fructibus. non ſoluꝫ ergo proce
dit hec exceptio, non debes adiri: quia non es prelatus, nec in poſſeſſio-
ne: ſed etiam iſta exceptio: non debes audiri: quia non habes titulū, nec
mandatum. Idem ſi excipiēs dicit non credo te prelatum, nec in poſſeſ
ſione. de peti.here.l.ſi debitor.&.l.ſi quis inficiatus.ff.depoſi.nā omne
qđ non aſſeritur negari videtur. de reſti.ſpo.c.cum ad ſedem. Item non
ob. ꝙ duo.&c. vt in.§.ex contrario. quia iſta duo loco vnius habentur. ſi
cut vir & vxor. C.de iur.do.l.in rebus. ſed certe impoſſibile eſt ꝙ idē ſuo
nomine & alieno poſſideat.ff.pro ſuo.l.ſi ancillam. Solu. hic in poſſeſſio-
nibus tendentibus ad vnum & eundem finem. ibi ad contrarios fines. &
ꝙ prelatus ſuo nomine naturaliter poſſideat. probatur exemplo vſufru
ctuarij. nam prelatus eſt quidam vſufructuarius: vt.ff.de vſufru.quēad.
caueat.l.j.in ſi.de vſuca.l.ſi homo.j.de bo.ma.l.j.cum ſimili & ita arguit
64 Innoc. ¶ † Nunc de quarto puncto dicendum eſt.ſ. qualiter poſſeſſio
perdatur. Circa qđ dicendum eſt ꝙ duplex eſt poſſeſſio. quedaꝫ eſt enim
indiuiſibilis: vt ecce papa & imperator poſſident plenitudinem poteſta-
tis, eccleſia & imperium ſe non ſecat in partes: nec diuidit ſe. Item digni
tates ſunt indiuiſibiles: vnde non poteſt quis eſſe ſemiepiſcopus, vel ſe-
midoctor. Item & ſeruitutes, vnde non poteſt quis habere ſemiuiam, vel
ſemiuſum. Sūt enim omnes ſeruitutes in forma indiuiſibili conſtitute
que forma niſi per perfectionem haberi non poteſt, vnde entibus imper-
fectis non proprie conuenit forma.ff.ad.l.falcidi.l.ſi is qui quadringen
ta.§.quedam. Quedā ſunt poſſeſſiones diuidue: vt poſſeſſio agri, & poſ-
ſeſſio vſuſfructus: quia vſuſfructus non ſolum eſt qualis, ſed eſt quātus.
Alie autem ſeruitutes ſunt magis quales ꝙ̄ quante: & earum effectus &
vtilitas non poteſt haberi ex parte.ff.de ſerui.l.ſi tam anguſti. De poſſeſ
ſione indiuiſibili eſt regula, ꝙ non poteſt perdi, niſi perdatur inſolidum
qui.mo.vſufr.amit.l.is qui. Eadem fere regula eſt perdendi & acquiren
65 di.ff.de ſerui.ruſt.predi.l.tria predia. ¶ † Item no. ꝙ quedam ſunt poſ
ſeſſiones que conſiſtunt in officio, vel dignitate, et ſic cōſiſtunt in iure. et
iſte ſtatim perduntur ꝙ quis eſt priuatus dignitate: vt no. Inno. de cō-
ceſ.preben.c.cum noſtris. facit. C.de digni.l.iudices.lib.xij. quedaꝫ ſunt
poſſeſſiones que conſiſtunt in facto, vt poſſeſſio fundi: tunc requiritur a-
motio facti, nec ſufficit amotio iuris: vt.l.ſciendum.§.ſi fundum.ff.qui
66 ſatiſda.cogā. ¶ † Sed hic queritur an canonicus priuatus canonicatu
per ſententiam, perdat ipſo iure ſtallum in choro, & locum in capitulo: an
vero oportet quod diſtalletur per ſuperiorem. dicit Inno.in.c.in literis.
ꝙ requiritur diſtallatio, ſicut degradatio, ſecundum Innocē. Sed ego
credo ꝙ etiam ſi eſſet in poſſeſſione, nullos actus poteſt interim facere
in choro, vel capitulo. argumen.j.loc.l.ſin. Niſi depoſitio ſua eſſet clan-
deſtina & occulta: vt no.in authen.de tabel.§.penul.& in.c.fraternitatis.
de heretic.per Innocent.& facit.j.de commeatu.l.quicunqꝫ.lib.xij.&.j.
de numerarijs & actuarijs.l.actuarios.&.j.de meta.l.omnes.libro.xij.
67 ¶ † Sed pone ꝙ per vim tyranni omnes canonici ſunt expulſi de terra
nunquid perdunt poſſeſſionem iuris canonicalis. Reſpondeo non: quia
talis violentia non infertur iuri. nā iura ſunt immobilia.ſ.de ſacroſanc.
eccleſi.l.decernimus. Sed perſonis bene eſt illata iſta violentia, que non
impedit actos legitimos: vt no. Inno.de oper.no.nun.c.cum ex iniun-
cto. Qui enim metu abeſt, retinet iura omnia.l.j.ff.qui ex cau.ma, & ibi
68 ponit Odofr.de expulſis ciuitatis verone. ¶ † Sed pone ꝙ epiſcopus
poſſidebat caſtrum. comes inuaſit ipſum: epiſcopus excommunicat ca-
ſtrum & comitem: & in ipſo caſtro ponit interdictum: queritur an per hoc
epiſcopus retineat poſſeſſionem. & videtur ꝙ ſic: quia non videtur ſuſpi
cari ſe repelli poſſe, cum vtatur iuriſdictione: & maxime ſi epiſcopus fa-
ciat bellum comiti, quod poteſt: vt not. Innocent. de reſtitu.ſpo.c.olim
cauſam. Reſpond. per iſtas ſententias ſpirituales vel temporales etiam
ſi non ſeruentur a ſubditis: retinetur poſſeſſio iuriſdictionis, que retine
tur ſolo animo. poſſeſſio autem naturalis ipſius caſtri non retinetur.
de acquirenda poſſeſſione.l.clam poſſidere.§.fina.&.l.peregre.§.fina. et
§.quibus explicitis. de hoc de reſtitu.ſpolia.c.olim inter.per Innocen.
69 et facit quod nota.ff.quod metus cauſa.l.metum in princip. ¶ † Sed
d nunquid poteſt epiſcopus arma[d] mouere, vt recuperet caſtrum ſibi
vſurpatum: Reſpondeo armorum vſus inſcio principe eſt regulariter
interdi-

a ¶ Prelatus. Vide Bart.in ea.l.in verſi.nunc de quinto puncto,
b ¶ Nō ignorat. Vide ibi late p Bal. de materia.
c ¶ Adde hunc in l.j.j.ď his quib.vt indig.& Barto.et Alexā.in.l.ſed & ſi lege.hic alleg.poſt gloſ.ij.§.ſcire.ff.de peti.here. Et plene per eūdē Alex. in conſi.xx.par.4.& conſi.cō.ij.par.et in hoc habes gl.in l.ſi fur.§.j.ff.ď vſu.
d ☞ Epiſcopus poteſt arma moueri. Adde Iac.rebuf. in.l.cum ad feliciſſimam.nu.ij.& qđ ibi poſui in addi.j ver non poſſunt.j.de qui.mu.vel preſta.libr.x.& dixi in apo.ad Pan.poſt eū & alios coapo. in cap.quod in dubijs.nu.2.in ver.intereſſe bello.extra de penis. Celſ.

interdictus. Solus enim princeps armatur: vt in proemio inſtit. Item
armatur lex: vt. ſ. de adulte. l. cũ vir. ⁊ vbicunq; lꝫ hominẽ authoritate le
gis interficere: ibi poteſt dici lex armari. Itẽ armatur pro defẽſione ſue
iuriſditionis miniſter legis. ſ. omnis habẽs merũ imperium in tẽporali
bus. Iuridictio vero in ſpiritualibus nõ eſt talibꝰ materialibus armis
muniẽda. nõ eñ ſine cã gladio oppoꝛtet armari. Etiã qꝛ priuatus põt
vti armis, vt volẽti vim inferre reſiſtat, cũ moderamine inculpate tute
le: vt. l. vt vim. ff. de iu. ⁊ iur. cũ ſua materia. Itẽ armat̃ ꝗs claue iuſtitie
non errante: puta ɔtra fortẽ tyrannũ, qui ciuili gladio donari nõ poſſet
ſed hoc nõ eſt omnibus licitũ: ſꝫ ſolũ his quibus ipſe iniuriat̃. facit qđ
70 no. ff. de vi ⁊ vi ar. l. cũ fundũ. Armatur igitur rõ, quoties ſine armis iu
a ſtitia tuta[a] eſſe nõ poſſet. ¶ † Et no.[b] ꝙ qñ aliqs diffidatur, ⁊ indicitur
b cõtra eũ bellũ, videntur ſimiliter diffidationes eius cõplices, ⁊ auxiliã
tes, ſecus in ſentẽtia lata in iudicio, que non afficit niſi illos cõtra quos
eſt nominatim factus pceſſus. c. olim cãm. de reſti. ſpo. per Inn. ¶ Itẽ
no. ꝙ ſicut quis nõ põt pcedere ɔtra non ſubditos: ita nõ põt ɔtra eos
bellũ indicere, ꝗtũcunq; iniuſtitiã patiat̃ ab eis: ſꝫ dꝫ eos ɔuenire coraꝫ
iudice eorum: vt. d. c. olim. per Inn. ⁊ hoc dictũ In. alle. ɔtra repſalias:
qꝛ cõtra non ſubditos non poſſunt repreſalie pnũtiari. Itẽ nec ɔtra ſub
c ditos: qꝛ nõ poteſt vnus p alio grauari[c], vt no. in. l. extat. qđ me. cã. ⁊. ſ.
ne vxor. p mari. aut. ibi poſita. Et no. ꝙ ſubditi vbi rebellãt ſupiori, ſu
perior põt eos ꝑdari, ⁊ eos ⁊ bona eorũ capere ⁊ tenere vſq; ad ɔdignã
71 emẽdã: vt. d. c. olim p Inn. ¶ † Et no. ꝙ bellũ nõ poteſt moueri, niſi ꝓ
d cedat diffidatio[d]: vt no. in. c. p humani. de homici. li. vj. in nouel. ¶ No.
ꝙ eſt triplex bellũ. ſ. defenſionis publice vel priuate ⁊ iſtud eſt licitũ. l.
iij. ſ. cũ igitur. de vi ⁊ vi arma. vñ pro tali bello eſt licituꝫ ɔgregare ami
cos, ⁊ ɔducere ſtipendiarios: vt ibi no. Itẽ recuperatiõis, ⁊ iſtud nõ eſt
licitũ, niſi authoritate principis permittatur: vel niſi careamꝰ principe,
⁊ periculũ ſit in mora. de reſti. ſpo. c. olim cãm. p Inn. Itẽ inuaſionis, ⁊
hoc nõ eſt licitũ, niſi authoritate iudicis pcedente ſententia: vt. l. phibi
tuꝫ. de iure fiſ. ⁊. l. fi. de bo. vac. li. x. Et no. ꝙ quidã mouẽt bellũ per ſe.
non p aliũ: vt. no. in. l. cũ fundũ. de vi ⁊ vi arma. Itẽ per ſe ⁊ cũ alio: vt no.
eo. ti. l. iij. ſ. cũ igitur. quidã per aliũ, nõ per ſe: vt clerici. quidã per aliũ
72 ⁊ per ſe. ⁊ vide. l. j. C. de rap. vir. ¶ † Sꝫ nũqd[e] per furtũ[f], vel pditionẽ
e poſſint recuperare caſtrũ perditũ: dic ꝙ ſic, ſi alia via ſibi nõ ptꝫ: vt. d. c.
f olim per Inn. ⁊ de immu. ecc. c. qꝛ plerique. per Inno. ⁊ vide qđ no. C. de
agri. ⁊ cenſi. l. ſi coloni. in gl. vt ei. li. xj. ¶ Sꝫ qđ ſi nõ poteſt habere iſtđ
caſtrũ, vñ aduerſario ſuo furat̃ aliud caſtruꝫ, an poteſt licite retinere do
nec habeat ſuum: dic ꝙ ſic ſꝫ Inn. ⁊ vide hic. l. q vas. in prin. ff. de fur.
¶ Sꝫ nũqđ authoritate ſuperioris poſſit ſibi facere dari iſtud caſtruꝫ
in ſolutũ p ſuo caſtro. l. rẽ p. re. dicit ꝙ ſic caueant tñ ne mentiant̃ pre
toꝛ: qꝛ adiudicatio nõ valeret ſm Inn. in. d. c. olim cãm. ¶ Ex hoc no.
contra partiales ciuitatuꝫ. qui cõſequũtur p mãdata aliqua de bonis
expulſoꝛũ: nam mendacium pdeſſe nõ dꝫ alicui. l. j. ſ. hec verba. ff. ne vis
73 fiat ei. ff. de carb. edi. l. iij. ſ. puberi. ⁊. ff. de exc. tu. l. qui teſtõ. ¶ † Nũc õ
g quinto[g] pũcto, Et hoc premitte: quãdoq; ille q eſt in poſſeſſiõe eſt fun
h ditus falſus prelatus: ⁊ talis poſſeſſio non patrocinatur: vt no. in. l. ij.[h].
C. de eo qui pro tutore. quandoq; non eſt funditus falſus, quia habet cõ
firmationem ſuperioris: tunc aut confirmatio eſt nulla ipſo iure, aut va
let, licet confirmatus ſit indignus, primo caſu aut eſt vitium patens, ⁊
repellitur aut latens, ⁊ non repellitur, arg. ff. de mino. l. verum. ſ. ex fa
cto, ⁊. l. minor. xxv. an. ex aſpectu. ⁊. ſ. de peti. here. l. ſi putas. Scđo caſu
non repellit̃ ꝗdiu eſt in poſſeſſione authoritatis ſuperioris, ar. de off. p
to. l. barbarius, de reſc. c. ſciſcitatꝰ. per Inn. fa. etc. l. his ɔſũr. ſ. l. de vul.
ſubſti. l. ex facto. ſ. ſi. nam ex quo ſuperior eum hꝫ p tali: ergo a quolibet
alio debet haberi. ff. qđ fal. tu. aut. l. j. ſ. ideꝫ Pomp. ⁊ predicta vera qñ
agit nomine dignitatis: ſed ſi nomine ſuo ex ſuo ɔtractu, indiſtincte au
ditur. ff. de condi. indebi. l. ſi vrbana. ſm Inn. in. d. c. in literis. Iſtud eſt
veruꝫ ſi nomine pprio cõtraxerit. ſed ſi ɔtraxerit nomine eccleſie, vel di
gnitatis, cum ius ſit queſitũ eccleſie: nõ poteſt preiudicare eccleſie. ar. ſ.
in qb. cau. in integ. reſti. nõ eſt neceſ. l. ſi tutor. ⁊. ff. de ſol. l. filie. vide. C. đ
74 ɔtrahẽd. ⁊ commit. ſtipu. l. optimã. per Cy. ⁊ Iaco. de aret. ¶ † Sꝫ his
obꝫcitur, ꝙ ſemper ille qui eſt in poſſeſſione agere poſſit: qꝛ preſumitur
talis eſſe, qualis poſſeſſio eũ oſtẽdit. vt no. C. de fi. inſtr. l. ſi ſolennibus.
l ⁊. l. non nudis. de pba. ⁊. C. qui accuſare non poſ. l. nõ ignorat[l]. C. vbi cã
ſtatus. l. j. p Cy. Sol. quedã eſt poſſeſſio q̃ ſui aptitudine cũ natura cõ
cordat: vt poſſeſſio maternitatis. nã ⁊ ipſa maternitas naturalis eſt. de
ca. dimi. l. eas. ⁊ natura cõmunis. de accuſa. l. hos. accuſare. ſ. ſi. ⁊ huiuſ
modi poſſeſſio quia naturalibus cõuenit: veritatis preſumptionem in
ducit de his qui ſunt ſui vel alie. iur. l. filium. idem ſi quaſi naturalibꝰ.
ideſt iuri gentium conueniat poſſeſſio, ff. de proba. l. circa euꝫ. ⁊. ff. de li.
cauſa. l. liberis. ſ. ſi. Idem ſi iuri ciuili conueniat poſſeſſio: quia eſt tale
quidqđ de iure communi poteſt a quolibet poſſideri. ideſt quilibet eſt
capax: vt no. in. l. ſicuti. ſ. ſed ſi queratur. ff. ſi ſerui. ven. facit ⁊ agrico. ⁊
cenſi. l. litibus. lib. xj. Si auteꝫ poſſeſſoris qualitas exorbitat a regulis
permiſſiuis, vel exigit titulum expreſſum: ⁊ aliter non poteſt cõformare
ſe iuri: tunc ſola poſſeſſio non inducit preſumptionem veritatis, niſi pu
blica vtilitas, ⁊ cõis error cõcurrãt, hinc eſt ꝙ nemo preſumit̃ prelatꝰ.
nec maritꝰ. de reſti. ſpo. c. ex parte. per Inn. l. j. ſ. ſi ea. de vẽ. in poſ. mit.
p glo. nec tabellio, vt no. Azo in ſumma, in aut. de fi. inſtru. in. c. j. de

75 ver. ſig. l. vj. p Inn. ¶ † Et generaliter nemo pre
ſumit̃ priuilegiatus, niſi doceat de priuilegio. ⁊ a
nemo preſumitur confirmatus, niſi doceat de cõ
firmatione. C. de diuer. offi. l. probatorias. li. xij.
de offi. dele. c. cum. in iure. C. de manda. princ. l. j.
⁊ dic de hoc vt not. per Innocen. extra de elec. c. b
tranſmiſſa. niſi forte fuerit in longa poſſeſſione
prelature, argu. ff. de adop. l. poſt morteꝫ. ⁊. ff. de
vſuris. l. cum de in rem verſo. facit. C. de ſerui ex
76 po. l. mouetur. ¶ † Sed quid de ſexto[k] puncto
k quo queritur ſi debitores[l] ſponte ſoluant falſo
prelato, qui tamen eſt in poſſeſſione, an liberentur c
ab eccleſia: dic ꝙ non. de condi. ob cauſam. ſi p
curatori falſo. de fur. l. falſus. ⁊. l. ſi quis vxori. ſ.
apud labeonẽ. niſi ſit in poſſeſſione authoritate d
ſuperioris nã licet talis authoritas non valeret:
excuſati ſunt ſoluentes. ne circumueniantur au
thoritate ſuperioris. argu. C. de his qui ve. eta.
im pe. l. j. de mino. l. ait pretor. ſ. permittit̃. ⁊. ff.
de ſol. l. ſi ſtipulatus. ſ. ſi lanceꝫ. ⁊ ita ſentit Inn.
extra de reſcrip. c. in literis, Si autem prelatus
iſte iam fuiſſet verus prelatus, ſed non erat amo
tus: videtur ꝙ debitores ignorantes ſoluendo
ei, ſaltem exceptionis equitate liberentur. de ſo
lu. l. cum quis. ſ. j. ⁊. l. diſpenſatorem. ⁊. ff. de mi
no. l. minor. xxv. an. ex aſpectu. ⁊. l. eius qui in p
uincia. ſi cer. pet niſi forte iuuetur eccleſia per re e
ſtitu. in integ. Et hec vera, quãdo cõtractus fuit
celebratus cum vero prelato. Si autem cuꝫ iſto
qui erat in poſſeſſione adulterina, videtur ꝙ ſibi
poſſit iſta ratione ſolui ab ignorante. l. qđ ſeruꝰ.
ff. de poli. ⁊ de ſolu. l. filie. Inn. alleg. l. ij. ſi vrbana.
de condi. inde. ſed ibi loquitur in eo qui ſuo no
mine cõtraxit. ſed hic falſus prelatus gerit ima
ginem eccleſie. alleg. ff. de le. ij. l. pero. ſ. mater. ⁊
ideo alie leges melius faciunt: ⁊ habes ſimile de
imagine de preſcr. xxx. anno. l. cum notiſſimi. ſ. j. f
77 ¶ † Nunc de ſeptimo puncto. ⁊ pmitto ꝙ aliud
eſt ius: aliud poſſeſſio: aliud fructus, ⁊ commo
ditas poſſeſſionis nam incorporalia ad ſimilitu g
dinem rerum corporalium rediguntur ad inuiſibi
lia: vt ſunt iura: per ea quẽ videntur cognoſcun
tur, vnde ſicut in rebus corporeis aliud eſt res: h
puta fundus: aliud poſſeſſor rei: aliud perceptio
commodi, ⁊ quodam ordine ſe pariunt: quia ex
poſſeſſione fructus acquiritur: ⁊ non ex omni. ſꝫ
ex ciuili: vt. ff. de acqui. poſ. l. iij. ſ. ex cõtrario. ſic
in iuribꝰ: puta in iure eligẽdi, aliud eſt ius, aliud
quaſi poſſeſſio que etiã vnico actu queritur. aliđ
eſt poſſidere, ſicut aliud eſt ire, aliud eſt iter. de
ſtipul. ſerui. l. ſed cum factum. poſſidere enim eſt
actus ipſe qui eſt cauſa poſſeſſionis: quod patet i
quia poſſeſſio habet quaſi continuam ⁊ natura
lem cauſam. ſed actus eſt momẽtaneus. de acq. k
poſ. l. j. ſ. veteres. Huic actui intrinſeca vtilitas
in eſt, que appellatur fructus. commoditas autẽ
iſta que appellatur fructus, eſt in eligente, tanq̃
in eo qui ſerit: ⁊ in electo, tãq̃ in eo qui metit vo
luntate poſſeſſoris. affert enim electo commodi
tatem hec electio: quia debet cõfirmari, ⁊ preſen
tatio affert hanc vtilitatem: quia debet inſtitui.
verbum autem eligentis vel preſentãtis eſt ſe l
men eius qui exijt ſeminare ſemen ſuum: ⁊ quia
omne quod ſeminatur dicitur fructus induſtria
lis ideo iſte fructꝰ aſſimilatur fructui induſtria
li potius q̃ naturali, nam homo nõ materia dat
ſibi eſſe ⁊ formam eſſe: quia de nõ eſſe deducit ad
eſſe, ⁊ ad vſum. fructus autem naturales non ſe
runtur manu. de. de cõtrahen. emp. l. cũ manu ſa
78 ta. ff. de rei vend. l. ſi eius fundi. ¶ † Videamꝰ
ergo qualis poſſeſſor poſſit eligere, vel preſenta
re ⁊ an amoto eligente, caſſetur electio. dic ergo
ꝙ violẽtus poſſeſſor eligere non poteſt: quod ſic
probatur. fructus ⁊ effectus poſſeſſionis iuris
eligendi, eſt ipſum eligere: ſed poſſeſſor violen
tus non facit fructus ſuos: ergo poſſeſſor vio
lentus non facit ſuam electionem, ſi electio ſua
non debet confirmari, ſed infirmari. Iſta eſt ra
tio Innocen. in. c. in literis, in princip. de reſtitu.

¶ Iuſtitia tuta Vide Bald. in. l. ſi ꝗs ad ſe fundum. vnde vi.

¶ Et not. Nota ꝙ bellũ precedere dꝫ diffidatio. vid bal. in aut. item nulla cõitas. ſ. de epi. ⁊ cle. An. Bar.

¶ Grauari. Adde Bal. i aut. ſꝫ oĩno ſ. ne vxor. p mari.

¶ Diffidatio. Vide Bal. in. l. pe. ſ. đ excu. rei iudi.

☞ Adde eundeꝫ in. l. ſi me nomiſſe ri. ver. adđ extra. ſ. de obſe. pa. pſ. ⁊ in aut. itẽ nulla. ſ. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ Io. an. in. c. pro huma ni. extra de homi. li. vj. in nouel. Cel.

¶ Sed nũqđ An per furtum vel p ditionem poſſit re cuperari caſtrũ p ditũ, vide in. c. oliꝫ de reſt. ſpo. gl. j. c. ius naturale. alias ius gentiũ, ſeu ius militare. j. di. An Bar.

¶ Per furtũ. Ad de. Bal. in. l. j. in fi ſ. vnde vi.

¶ Quinto Vide Bal. ſ. ea. l. inter iuxta hoc querit̃.

¶ L. ii. voluit. alle gare gl. no. i. l. ij. ſ. de eo qui pro tut. ⁊ vide ibi Bald. ⁊ incipit nõ vtiliter. ⁊ eaꝫ allegauit ad ꝗ Bar. in. l. ſi tutor. i fi. ſ. in q cau. in inte. reſti. ñ eſt neceſſa.

¶ L. non ignorat. ⁊ ibi vide Bald.

¶ Sꝫ q. de ſexto. Qñ debitores ſpõ te ſoluerint falſo p lato, vide q̃ dixi in c. cũ dilectꝰ. de or. cog. alias. in. c. cuꝫ eccleſia. de cã poſ. And. Barb.

¶ Debitores. Ad de Bal. in. l. ẽpto rẽ. ſ. loc. ⁊ ibi queri tur qđ ſi pendet qđ cõtra eũ đ plat ura ⁊ dignitate, an teneat̃ ſoluẽ. ⁊ not. ꝙ ſi aliquid pmit titur heretico, vel ſciſmatico, tanq̃ p lato, ex pmiſſione nulla ſibi act. que ritur: qꝛ eſt impoſ ſibile ipſuꝫ eẽ pla tũ. ita di. Bald. in l. ea que. i. ſi. p illuꝫ text. j. de do. ante nup.

a ¶ Inordinate. Facit glo. in. l. iuſte. ff. de acq. poſ. ⁊ ad hoc vide no. per Bart. in. l. ſed ⁊ ſi lege. §. ſcire. ff. de pe. he. et Cy. in. l. meminerint. j. vnde vi.

b ¶ Exauthorato. Vide Bal. i. l. j. j. de teſti. ⁊ in. l. nihil j. de ma. vindi.

c ☞ Qui ſunt poſtulandi et a quibus poſtulari debent. Tu vide qđ notaui in apo. ad Pa. poſt eũ ⁊ alios, ſuper tu. de poſt. prela. in ver. maxima. ⁊ Car. mãdago. in ſuo tracta. ele. parte. j. ca. iiij. ⁊ a quo poſtulatur. Idem Cardi. vbi. s. cliiij. ⁊ ibi in gl. in verſi. diſpenſari. Cel.

d ¶ Sed ſi erat promiſſa. Not. ꝙ ſeruitus promiſſa non tranſit ad ſingularem ſucceſſorem. ⁊ pondera: qꝛ Bald. videt loqui in re q̃ eſt ipſius promittẽtis, ſed non in re cõmuni: quod bene põdera, ⁊ Specul. hic allega. non loquitur in fundo cõmuni, ſed proprio: qꝛ in re communi nõ dꝫ ſeruitus promiſſa, ſed cõſtituta And. Barb.

e ¶ Prouinciales. Vide gl. in. l. in ꝓuinciali. in princ. ⁊ ibi Paul. de caſt. ff. de ope. no. nũ. ⁊ ſalic. in rubric. j. de vſuca. transfor.

f ☞ Poſſit conſtituere ſeruitutẽ. vide quod notaui in apoſt. ad Guill. de cug. hic, num. j. in verũ. cõſtituere ſeruitutem. ⁊ Alexã. omnino in. l. ſed et quo ad eas. ff. de pig. ⁊ conſil. clxxvj. vol. ij. Cel.

g ¶ Emphyteuſi. Vide gl. ⁊ doct. in l. iij. ff. eod.

h ¶ Quero hic vtrũ. No. ꝙ predia q̃ nõ cõſueuerunt ſoluere tributũ, nõ pñt cõpelli ad illud ſoluendũ, qđ in decimis, ſi quis nõ conſueuerat illas ſoluere: an poſſit compelli. dicas ꝙ ſic. c. j. per doct. de ꝓbẽ. aſs de decimis. in vj. And. Barb.

ſpo. ⁊ hoc: quis ſi pretor confirmaret: ergo pretor
tueretur malefidei poſſeſſorẽ in ſua improbitate:
qđ facere non dꝫ pretor. ar. ff. de fur. l. itaqꝫ fullo.
nã poſſeſſio predonũ nõ pertinet ad iudiciũ vigo
rem. ff. cõmuni diui. l. cõmuni diuidũdo. §. inter
79 predones. ergo non põt peti cõfirmatio. ¶ † Itẽ
ſicut falſus procurator non eligit: ita nec falſus
patronus. ar. ff. de ꝑcu. l. ſi is q ſtichũ. ⁊ hec vera
in quolibet predone nõ habẽte titulũ, nec bonaȝ
fidem. nã ſua poſſeſſio ſterilis eſt: imo tenẽdo qua
ſi furtũ. facit. ff. de condi. indeb. l. ſi vrbana. ⁊. ff. ſi
cer. pet. l. ſi quis nec cãm. §. pe. ⁊ fi. ⁊. ff. de cõd. ob
80 cau. l. pe. ¶ † Sed quid ſi quis eſt in poſſeſſione
mala fide: tñ authoritate pretoris: qꝛ pronuncia-
tus eſt canonicus, vel patronꝰ ille qui nõ erat: an
poterit eligere? Quidã dicũt ꝙ nõ: ſed veritas eſt
ꝙ ſic: ⁊ talem electionẽ tueri dꝫ pretor: vt no. Jn.
in. c. cõſultationibus. de iure pa. Et ego ꝓbo per
has duas. ll. primo ꝑ. l. generaliter. de nox. ſcđo
per. l. ex diuerſo. §. j. de rei ven. ibi dũ dicit, eodeȝ
errore de fructibus. Itẽ talis ſñia ꝑ quã aliquis
pronuntiatur patronus, nõ ſolũ eſt declaratoria,
ſꝫ diſpoſitiua: ⁊ ideo facit ius: vt. ff. de iure pa. l. ſi
iurauero. ⁊ hoc ſi ſententia ſit lata rite: vt. ff. de
acqui. poſ. l. iuſte. ſed ſi nõ rite: talis ſentẽtia ma-
lefidei poſſeſſorẽ non tuetur. j. vnde vi. l. memine
rint. ꝑpter vitiũ pronuntiationis. de excuſa. tut,
l. qui teſtamẽto. ⁊. d. c. cõſultationibus. qꝛ miſſus
a autoritate iudicis in poſſeſſionem inordinate[a],
81 non acquirit fructus. Jnn. ¶ † Sed quid ſi ele-
ctus a predone eſt confirmatus a ſuperiore? Rñ.
omnes ei tanquam legitimo reſpondebũt, ꝑpter
vim confirmationis facte cũ ordine iuris: vt no.
in. d. c. in literis. ꝑ Jnn. nã electio facta a predo-
ne nõ eſt nulla ipſo iure: ſed dꝫ caſſari, poſtqꝫ con-
ſtat ꝙ inique poſſidet: ⁊ non ante. ⁊ ideo in re du
bia tenet confirmatio: vt. d. c. in literis. per Jnn.
Sed an poſſeſſor bonefidei lite cõtra eum conte-
ſtata poteſt eligere, vel preſentare? ⁊ videt ꝙ nõ:
qꝛ poſt. lit. conteſta. omnes poſſeſſores ſunt ma
lefidei: vt. ff. finiũ regun. l. iiij. §. poſt litẽ. ⁊ plene
no. ff. de rei ven. l. fructus. de peti. hered. l. ſed ⁊ ſi
lege. §. ſcire. ⁊ de vſufruc. l. ſi fur. ¶ Contrariũ di
cit Jnno. qꝛ qui iuſto initio poſſedit, etiam poſt
lit. conteſta. põt fructus percipere, ⁊ ſuos facere.
ff. de acqui. rer. do. l. bonefidei. ⁊ ideo electus ab
eo confirmandus ⁊ inſtituendus eſt: qꝛ ſi ſuos fa
cit fructus: ergo alienare poteſt. ita not. Jnno. in
d. c. conſultationibus. Sed tunc quero ſi poſtea
poſſeſſor iſte ſuccumbit, an electio iam facta caſ
ſetur. ⁊ videt ꝙ nõ: vt. ff. de mino. l. iulius. q̃ eſt
l. fi. ⁊. ff. de acqui. he. l. ſi minor. j. de ſen. paſ. l. fi. et
82 hoc vbi poſſeſſio euincitur. ¶ † Sed quid ſi que
ſtio erat inter compoſſeſſores: puta duo patroni
verus, ⁊ putatiuus, preſentauerunt diuerſos, et
vterque erat in poſſeſſione? Rñd. preſentatus a
vero patrono faciet alium amoueri: quia eſt pre-
ſentatus a iuſtiore poſſeſſore: vt no. in. d. c. conſul
tationibus. per Jnnoc. Si aũt verus patronus
non eſt in poſſeſſione, non poteſt preſentare: ſicut
nec ſua authoritate poſſeſſionem inuadere: ⁊ fa-
cit de re iudi. c. cum Bertoldus. quomodo autẽ
probat bona fides, no. de iti. actuqꝫ priua. l. j. §. j.
83 ¶ † Nunc de octauo puncto, ſcilicet de obedien
tia ⁊ iuriſditione: an ſit obediendum minus iu-
ſto prelato, qui eſt in pacifica poſſeſſione officij
ſui: ⁊ an poſſit exercere iuriſditionem ſuã in rebel
les. ⁊ videtur ꝙ ſic: vt in. d. l. Barbarius. ſed in il
la. l. concurrebant tria. ſ. ſuperioris ſumma au-
thoritas, error communis, qui idem operatur ꝙ
veritas. j. de teſtamen. l. j. ⁊ publica vtilitas. Idẽ
tamen ſi concurreret ſuperioris authoritas, ⁊ er-
ror communis, licet tertium non concurreret. ſ.
publica vtilitas: vt. j. de ſenten. l. ſi arbiter. Ideȝ
ſi concurrerent alia duo. ſ. error communis, ⁊ pu-
blica vtilitas, licet ceſſet ſuperioris authoritas:
b vt patet in occulte exauthorato:[b] vt notatur in
84 authen. de tabel. §. pen. ¶ † Sed poteſt dici
ꝙ i exauthorato adhuc remanẽt reliquie quedã:
vt no. d autho. tut. l. ſi pluribꝰ. ſecꝰ ergo i eo q nñ
quam fuit autoritate ſuperioris fretus, ſeu prelatus: ſꝫ forte per falſas li
teras obtinuit reputari prelatus. ar. ff. de iud. non idcirco. §. cũ poſtea. ⁊
qđ no. Jnn. in. c. in literis. de reſcri. ⁊. j. de fal. l. ex initio. ⁊. ff. de fal. l. eos.
§. qui ſe. Sed nũquid ille qui ſcit aliquẽ non eſſe prelatũ, incurrit irregu
laritatem, ſi excõicatus exiſtẽs ab eo, celebrat? videtur ꝙ nõ: qꝛ lꝫ iudex
procedat ſꝫm probata: tñ pars poteſt procedere ſꝫ conſcientiã: vt not. in
d. c. in literis. Itẽ iſte ſpirituales pene debent potius inniti veritati quã
opinioni. omnis enim non confirmatus, intruſus eſt: ⁊ ideo nec ei ne ge-
ſtis ab eo ius ciuile fauet, nec patrocinatur: ⁊ nil valet in his que facit tẽ
85 poraliter, vel ſpiritualiter. ¶ † Confirmatus aũt, cuius confirmatio eſt
propter occultum vitium cõfirmata, omnia tẽporalia põt. ſpiritualia ve
ro nõ poteſt. vt ſi eſt factus hereticus, vel ſchiſmaticus: vt no. de elec. c.
nihil eſt. per Jnn. communis aũt opi. lꝫ firmet geſta barbarij: nõ tamen
firmat eius preturam, qm̃ detecta veritate, eſt amouendus de officio: et
ſic alijs prodeſt, ſed barbario non prodeſt, de quo formatur ibi queſtio, et
non ſoluitur, ſꝫm verum intellectum: de hoc in. d. c. in literis, per Jnnoc.
86 ¶ † No. qui ſunt poſtulãdi[c] ⁊ a quibus poſtulari debent omnes qui nõ
c poſſunt officium ad quod poſtulantur exercere ſine diſpẽſatione, ⁊ debẽt
poſtulari ab his ad quos pertinet confirmatio ⁊ conſenſus. de poſtu. pre
87 la. c. ⁊ ſi vnanimiter. per Jnn. ¶ † Not. ꝙ tributum capitationis eſt tri-
butum reale: vt in angelicis, licet reddãt tot denarios eccleſie quot ſunt
capita. quod probatur tali ratione: quia ſi exirent terram domini: liberi
eſſent a tributo, ſi enim eſſet perſonale tributum: ſequeretur perſonam.
de poſtu. prela. c. ⁊ ſi vnanimiter per Jnno. ⁊ hec ſufficiant quantum ad
preſentem legem.

1 ☞ Seruitus poteſt imponi predio tributario. ⁊ nu. 2.
3 Emphyteuta an poſſit imponere ſeruitutem in re emphyteutica.

¶ Lex tertia.

Et in prouinciali.

¶ Prouinciales licet eorum predia ſint tributaria habent tamen dominium: ⁊ ideo poſſunt ſeruitutem cõ
ſtituere, ⁊ acquirere. h. d. Et habet duas partes. Primo po-
nit vnum dictum. Secundo quandam illationem. ſecunda ibi, quare.
1 ¶ † No. ꝙ predio tributario põt imponi ſeruitus. ¶ Scđo ꝙ poſt im-
poſitã ſeruitutẽ res ad quẽlibet ſucceſſorẽ tranſit cum onere ſeruitutis
cõcor. ff. de ſer. ruſti. ꝑdio. l. via cõſtitui. §. ſi fundus. ⁊. ff. de cõtrahẽ. emp.
l. ſi aqueductus. ⁊ hoc eſt verũ in ſeruitute realiter cõſtituta: ſed ſi erat ꝓ
d miſſa[d], nõ tñ cõſtituta: talis promiſſio nõ afficit ſingularẽ ſucceſſorẽ rei:
vt. ff. de cõtrahẽ. emp. l. vlt. ⁊ no. ff. de alie. iud. l. iij. §. opus. ſꝫm Mar. ſil. ⁊
Cy. ⁊ per hoc dico ꝙ lꝫ ſeruitus ſequatur prediũ: tñ pene promiſſio nõ ſe
quitur fundũ: qꝛ cõſiſtit in perſonali oblĩone. l. cũ fundo. de ſer ruſt. predi.
q̃ eſt ad hoc no. ¶ Et an in dubio preſumatur ſeruitꝰ, vel ꝓſumet factũ
ꝑſonale, vel obligatoriũ ꝑſone, vide Spe. in quarta parte, de emp. ⁊ ven.
§. ſciendũ. v. ſꝫ pone. ⁊. ff. de ſer. ruſt. predi. l. lucꝰ. Ex qua. l. pꝫ ꝙ vba di-
recta in ipſuȝ ꝑdiũ inducũt ſeruitut. qđ eſt notabile valde. Item vide in
2 l. in vẽditione. ff. de act. emp. ¶ † Quero hic que erat rõ dubitatiõis hu
e ius. l. Rñ. qꝛ ꝓuinciales[e] non ſunt domini: vt. j. de vſuca. trãſfor. l. j. in fi.
⁊ ibi gl. nã ꝑdia tributaria ſunt iuris ⁊ ꝓprietatis fiſci, vt ibi dicit: vñ vi
debatur ꝙ non poſſit imponi eis ſeruitꝰ ꝑ priuatã perſonã: ſꝫ cõtrarium
eſt verũ: qꝛ illa priuata perſona hꝫ vtile dñium, ſeu dñij effectũ: ⁊ iõ poteſt
3 imponere ſeruitutẽ, vt hic ſꝫm gl. ⁊ Ja. bu. ¶ † Iuxta hoc quero, nunqd
f emphyteuta in re quã hꝫ in emphyteuſim poſſit conſtituere ſeruitutẽ[f]. ⁊
videt ꝙ ſic: vt. ff. de ſuperfi. l. j. §. pe. ⁊ fi. ⁊ ꝑ hoc. ff. qui. mod. vſuf. amit. l.
j. §. j. Jn cõtrariũ videt ꝙ emphyteuta nõ poteſt alienare ſine conſenſu
dñi: vt. j. de iure emphy. l. fi. ſed vbi ꝓhibet alienatio, ꝓhibet ſeruitutis
impoſitio: vt. j. de reb. alie. nõ alie. l. fi. Itẽ qꝛ emphyteuta nõ hꝫ ꝓprieta
tem: ergo ſine cõſenſu proprietarij non põt imponere ſeruitutem: vt. ff. ſi.
l. vnus. ⁊. ff. de aqua plu. arcẽ. l. in cõcedendo. pro hoc, qꝛ maritus in re do
tali non poteſt concedere ſeruitutem: qꝛ nõ habet liberũ dominiũ. vt. ff.
de fun. do. l. iul. cum. l. ſeq. ergo nec iſte. Sol. dic ꝙ põt, ſed durabit ſeruf
g tus tantũ durãte emphyteuſi[g]: poſtea nõ. ar. ff. queãd. ſer. amit. l. is cui.
§. fi. ⁊. ff. de pigno. l. lex vectigali. Et ita habeo in vaſallo qui cõſtituit ſer
uitutem in feudo. nã valet cõſtitutio. ſed ſi feudũ ſit aptũ domino. l. ple
no iure ſit reuerſuȝ ad dñm, extinguitur ſeruitus: vt in. x. coll. de inueſti.
de re alie. c. vno. circa mediũ. Non ob. ꝙ emphyteuta non poteſt aliena
re: qꝛ verum eſt: ſed non in omni ſpecie alienationis: vt. ff. de leg. j. l. ſi do
mus. §. ſi. ⁊ no. in. d. l. vlt. de iure emphy. ¶ Conclude ergo vt dixi ꝙ ſer
uitus valet tandiu quãdiu durat ius imponentis: poſtea reſoluitur ipſo
iure. ar. ff. de leg. ij. l. pero. §. predium. ⁊. ff. de iur. fiſ. l. ſtatius florus. §. cor
4 nelio. vbi eſt no. caſus ſꝫm Guil. ¶ † Quero hic, vtrum[h] habẽtes predia
h tributaria in cluſio peruſino, poſſunt ea alienare ꝓ libito voluntatis ſi-
ne requiſitione dñi. Rñ. ſic: vt hic, ⁊ hac. l. ver. quare. ¶ No. tamẽ ꝙ pre
dia cluſij peruſini non ſunt tributaria niſi ex conſuetudine: quia predia
Italica nõ debẽt tributum: vt plene legi. ⁊ no. j. ſine cen. vel reli. l. omnes
⁊ iõ ſequi ſunt in cluſio peruſino, qui non conſueuerũt ſoluere tributum,
vt eccleſie: ad preſtationem tributi compelli non poſſunt: quia conſuetu
do ſpecialis, maxime fauore eccleſiaruȝ, derogat generali: ⁊ quia conſue-
tudo que inducit tributum, eſt certo modo limitata. vñ vlterius non dꝫ
extẽdi: vt. j. e. l. nõ modus. ⁊. ff. de iti. actuqꝫ ꝑuũa. l. j. §. nihil. qđ ẽ notan.

1 ☞ Aqua non põt duci ex fundo alieno domino nolente.
2 Aqua eadem, an poſſit concedi pluribus. 3.

℄ Lex quarta.

AQuam. Ex fundo alieno non poteſt duci aqua, niſi dño volẽte. ℄ † No. ꝙ aqua que in meo ori
1 tur, mea eſt cõco. ff. de aqua plu. ar. l. in cõcedendo. ſꝫ quid ſi
nõ oritur in meo, nũquid poſtquã ingreſſa eſt in meũ, poſſum
facere quicquid velim, ⁊ aliũ ꝯcedere, vl negare? Rñ. ſic: vt. ff. ð aqua quo
ti. l. i. §. illð. ⁊ idẽ ſi ex flumie publico duco aquã ꝓ pdiũ meũ ad meũ molẽ
dinũ, poſſũ illã aquam quã volo deducere ſeu diuertere, nec teneor ð meo
ſatisfacere vicino hñti inferi⁹ molẽdinũ: niſi ei deberẽ ſeruitutẽ vt. ð. §.
2 illud. ℄ † Sed q̃ro hic. vtrũ eadem aqua poſſit concedi pluribus. Rñ. ſi
omnib⁹ ſufficit, põt cõcedi: ſꝫ ſi nõ ſufficit omnib⁹ melior eſt ꝯdõ. ei⁹ cui
primitus eſt ꝯſtituta ſeruit⁹, ſeu ꝯceſſum ius aque: niſi iſte prior ꝯſenſe
rit in ꝯceſſione poſteriori: vt. ff. de aqua plu. arcẽ. l. in ꝯcedẽdo. ⁊ de aqua
quoti. ⁊ eſti. l. lucio. ⁊ per hoc fuit determinata. q̃ſtio: qr cõe Bonoñ. cõ
ceſſerat fratrib⁹ minorib⁹ aquã ſapiẽtie minoris, poſtea ꝯceſſit ꝓdica
torib⁹, minores dicebãt poſteriore cõceſſionẽ nõ valere. fuit determina
tum ꝙ valebat: qr aqua ſufficiebat vtriſq; ſm Ja. bu. ⁊ idẽ refert Bar.
3 ℄ † Et ꝯclude in hac materia ꝙ ſi qs vult ꝯducere aquã in fundo tuo
te inuito, non poteſt: niſi habeat ſeruitutem. ſi aũt te concedente: poteſt.
Si autem ipſe vult cõcedere alteri, aut añq̃ aqua ingrediatur ſuũ pre
diũ: nõ poteſt: qr eſſet ſeruit⁹ ſeruitutis. ff. de ſerui. ruſti. ꝓdi. l. ex meo.
Aut poſtq̃ aqua eſt ingreſſa ſuum predium, ⁊ poteſt, qr hꝫ illi⁹ aque ꝓ
prietatẽ, ⁊ iã eã ducit iure dñij: vnde amodo nõ eſt ſeruitus ſeruitutis.
ſed eſt ſeruitus ꝓprietatis, ſm Ja. bu. in lec. ⁊ ita cõcluſiue tenet. Bal.

℄ Lex quinta.

SI quid pars. In cõfeſſoria venit, vt res in priſtinũ ſtatũ reducat, ⁊ damna ſar
1 ciantur. h. d. ℄ † No. hic ꝙ in ꝯfeſſoria veniunt dãna, ⁊ adde
hic quod no. in. l. ij. circa finẽ magne gl. ſ. e. ti. ℄ Sꝫ quero
vtrum iſta damna veniãt iure actionis, an officio iudicis. dicit Pe. qð
veniũt officio iudi. mercenario. iure eñ actionis cõfeſſorie nõ venit niſi
declaratio ſeruitutis. dãna vero que in dando, ⁊ in perſonali preſtatiõe
conſiſtũt, iure reali nõ veniũt, ⁊ ideo dꝫ quis eſſe cautus, vt in formatio
ne libelli, ſuper dãnis cõcludat, officiũ iudicis mercenariũ implorando
ſm Pe. facit quod no. ff. de dã. infec. l. ſi quis miſſuꝫ. §. iudex. ſꝫ tex. in. l.
loci corpus. §. in ꝯfeſſoria. ff. ſi ſer. vẽ. dicat ꝙ in ꝯfeſſoria actiõe veniũt
fructus ſeruitus, ⁊ intereſſe. tñ eſt intelligendũ vt veniant officio iudi
2 cis mercenario, non iure actiõis ꝯfeſſorie: qð verũ credo. ℄ † Et no. qð
gl. dicit in illo. §. ꝙ intereſſe ꝓ fructu ꝯputatur: vñ ſi in libello ſit mẽtio in
a tereſſe, vt etiã fieri mẽtio[a] fructuũ. qð eſt no. Itẽ Jac. bu. no. in hac. l. ꝙ
quis dꝫ ſeruare terminos ſeruitutis nõ excedere. Sed, ſalua ſua reue
rentia, iſta. l. dicit econtra. ſ. ꝙ quis dꝫ ſeruati terminos libertatis. ⁊ nõ
officere iuri ſeruitutis: dictum vero ſuum ꝓbatur per. l. nõ modus. ĩ. eo.

℄ Lex ſexta.

PReſes. Hoc dicit. Ordinata charitas incipit a ſeipſo. ad hoc alleg. Ja. bu. Itẽ ad illũ verſum:
alpibus ille perit, q ſe plus diligit vllũ. iſta. l. facit ad plures
q. qr ille qui nõ hꝫ niſi q̃tũ ſufficit ſibi ad alimenta, nõ tenet
1 alium alere. ar. huius. l. ſiue pater ſiue filius. ſiue quicũq;. ℄ † Item eſt
ar. ꝙ ſi mulier videt quod maritus laborat inopia, poſſit repetere inte
grã dotẽ, nõ obſtante beneficio mariti ne conueniatur niſi in quantum
b facere poteſt:[b] qꝛ cũ ius dotis originaliter ſit mulieris, ex ordinata cha
ritate, videtur ſibi potius quã marito prouidendum. Itẽ facit ad no.
iſtius legis. gallus. §. quidam recte. de libe. ⁊ põſth.

1 ☞ Conſuetudo antiqua eſt ſeruanda in aqueductu.
2. Molendinum an aquis poſſit edificare ſupra molendinũ meum ſi mihi
nocet nu. 3.
4 Molendina ⁊ cluſas quando quis poſſit facere in flumine.

℄ Lex ſeptima.

SI manifeſte. In aqueductu ſeruanda eſt antiqua cõſuetudo. h. d. Bar. etiã in
1 predio fiſcali: vel in molẽdinis fiſci. ℄ † No. quod dixi in ſum
mario. vnde ſi ad predium exiſtens, vel ad fontẽ exiſtentẽ in
predio fiſci. conſueuerunt ire vicini pro fundis eorum rigandis: iſta an
tiqua eorũ cõſuetudo ſeruetur idẽ ſi conſueuerunt ire ad nemus publi
2 cum pro lignis, ꝙ iſta conſuetudo eſt perpetuo ſeruãda. ℄ † Querit hic
gl. habeo molendinum in flumine, ⁊ habui lõgo tempore, modo quidã
vult ſupra meum molendinum edificare nouum molendinum, ex qua
edificatione molẽdinum meũ deterioratur: qr forte aqua minuitur. vel
nõ ita labit, mõ eſt in q̃one nũquid hoc poſſit fieri? ⁊ vr̃ qð nõ: qr ex quo
inferior eſt cõſuetus habere cũ libero curſu aque molẽdinũ: ergo mihi
eſt mutandũ contra veterẽ conſuetudinẽ: vt hic. Preterea aqua flumi
nis cõis eſt: ⁊ in re cõi melior eſt cõditio ꝓhibentis: vt. ff. cõi diui. l. ſabi
nus ⁊ hoc modo arguit gl. ad iſtã. q. l. ſi quis ex argentarijs. ſ. ſi initiũ
tabularũ. ff. de eden. Poteſt etiam formari ar. nam ſi aqua cõis eſt, non
debes plus tua parte dominationẽ interponere, ⁊ nimis tibi de aqua
vſurpare. ar. ff. ð acq. her. l. duo fratres. ⁊. ff. de aqua plu. arcẽ. l. in ꝯcedẽ
do. Cõtrariũ determinat gl. nã ex quo ſuperior nõ
edificat i publico, ſꝫ in ꝓprio. vel ſi edificat in pu
blico, edificat in caſu ꝯceſſo: vt. ff. de flumi. l. quo
minus. hoc licite facere poteſt: qr hoc facit, vt ſi
bi proficiat, non vt alteri officiat, licet per quan
dam conſequentiam alteri noceat: tamẽ hoc nõ
conſideratur: ſed conſideratur principale propo
ſitum, qð eſt a iure permiſſum: vt. ff. de aqua plu.
arcen. l. ſi in meo fundo. ⁊. ff. de da. infec. l. flumi
num. §. ſi. ⁊. l. proculus. eadem ratione ſi tu edifi
caſti prius ſuperius molendinuꝫ: ego poſſum po
ſtea edificare inferius in loco permiſſo, licet re
ſtagnatio aque forte propter altitudinem cluſe
mee impediat molendinum tuum molere: quia
non hoc facio vt noceat tibi: ſed vt proſit mihi.
Si autẽ ego mihi non prodeſſem per tantam al
titudinẽ cluſe, ⁊ tibi obeſſet, debet reduci ad cõ
gruum modum arbitrio eorum qui habent hu
ius rei peritiam, vt in aut. de non alienan. §. qð
autem. ⁊. ĩ. de ſecũ. nup. l. hac edictali. §. mobiliũ.
cum ſi. nam ſi quis eo qð eſt publicum ſic aſſidue
vtatur, vt aſſumat vſum aliorum: poteſt cogi vt
vtatur pro rata, ſicut alias vtili iudicio commu
ni diuidundo diuidatur commodum inter plu
res habentes aquam. que ſit omnino non ſerui
tus, ſed aque menſura. vel temporum: vt. ff. com
muni diui. l. arbor. in ſi. ⁊ de ſerui. vrb. predi. l. im
peratores. facit qð no. Mar. ſyl. ⁊ Cy. ff. de rerũ
diui. l. nemo. ⁊. l. riparum, eo. ti. ⁊. §. riparuꝫ. inſt.
eo. ti. iudex ergo ex facti qualitate perpẽdet vtrũ
principaliter animo proficiendi fiat, vel officien
di. ar. ff. de rei ven. l. in fundo. Aut ergo damnuꝫ
tuum eſt cauſa mee commoditatis: vt qr deſtru
cto tuo molendino habent molentes neceſſario
venire ad meum: ⁊ tunc videtur fieri cauſa nocẽ
cendi: quia ſicut ſe habet in ordine rei: ita videt
ſe habere in ordine intellectus. ℄ Aut econtra
proficuum meum eſt antecedens: ſed damnum
tuum eſt conſequens: vt qr aliter molere nõ poſ
ſum, quin aqua reſtagnaretur: tunc videor face
re ex ordinata charitate, per quam mihi ipſi pri
mo teneor: ⁊ ideo eſt mihi licituꝫ. ℄ † Sup iſta
materia. Guil. de cu. diſtinxit: aut vterq; habet
poteſtatem faciendi: aut neuter: aut alter, ſed nõ
fuit proſequutus mẽbra: quia credo ꝙ ſcholares
impediuerunt eũ, ⁊ vos ſemper me impeditis fa
cere bonum: ſꝫ ego facio pro alijs. Si vterq; ha
bet poteſtatem faciẽdi vt iure proprio: qr vterq;
edificat in ꝓprio, tunc tene gl. huius. l. Si autẽ
iure publico: qr hoc eſt permiſſum a lege, conſue
tudine, vel ſtatuto: ⁊ dic idẽ. Si aũt vnus iſtorũ
edificat ex priuilegio: tũc priuilegiũ eſt reſtringẽ
dũ: ita ꝙ non noceat iuri alteri⁹: vt. l. ij. ſ. ſi qs a
pricipe. ne qd in loco publico. ⁊ extra de autho.
⁊ vſu pa. c. ex tuarum. Si autẽ neuter iure edifi
cat, tũc prim⁹ non poteſt agere cõtra ſecundum:
vt. l. j. §. idẽ ait. ff. ne quid in loco publi. qr non pre
tendit probabile intereſſe. Si vero alter tantum
iure edificat, ille in iure ſuo defendi debet: vt. ff.
de diuer. ⁊ temp. preſcrip. l. ſi quiſquam. ⁊ ita eſt
ſententia Cy. hic. ⁊ ita dicit eſſe tenendum ꝓ ve
4 ritate. ⁊ adde qð dixi. ſ. eo. l. aquam. ℄ † Quan
do autem quis poſſit in flumine licite facere clu
c ſas, vel molendina:[c] vel in ripa fluminum, dicit
text. ff. de flumi. l. quominus. quando autem flu
men eſt nauigabile, vel ex eo fit aliud nauigabi
le, ⁊ officeretur nauigationi: tunc non poteſt edi
ficari niſi de licentia principis. Aut ſunt alia flu
mina non nauigabilia, ita ꝙ per edificationẽ pu
blico iuri non officitur: ⁊ tunc videtur permiſſuꝫ
edificari ſecundum quoſdam. ſed Jac. but. dicit
hic ꝙ tunc cum ſaltem alueus ſit publicus, non
poſſum edificare ſine conſenſu principis. ⁊ ſi mi
hi concedat videtur concedere ſine leſione alte
rius, niſi expreſſe dicat ꝙ poſſum alium ledere:
vt. ð. §. merito. ⁊. ĩ. de emanci. lib. l. nec auus. ſecũ
dum Jac. bu. Tu dic latius vt no. Bart. in. d. l.
quominus. in rep. ⁊ per Ja. de are. ff. de dã. infe.
l. fluminum. vbi eleganter diſtinguẽdo declarat
hunc paſſum.

a ℄ Et adde qð appella. intereſſe veniũt ita fructus, vt qui petit rem ⁊ intereſſe, fruct⁹ quoq; petijſſe videat. ð quo plene ſcripſi. ĩ. in rub. de ſen. que ꝓ eo quod intereſt. ⁊ ibidem quid appellatione intereſſe cõtineatur.

b ℄ Facere poteſt. Vide per Jac de bel. i diſput aquã ponit in. l. vnã. ĩ. de rei vxo. ac. ⁊ Bar. in. l. maritũ ff. ſol. ma.

c ☞ Molẽdina. Vide quod notaui in apoſtil. ad Gui. de de cug. hic nu. 1. in ver. An poſſis eũ prohibere. iſtuꝫ in rub. ff. de rer. diui. ⁊ in. l. ſi plure. col. ſ. ĩ. de condi. inſer. ⁊ Alexã. in. l. quo minus. ff. de flumi. ⁊ conſi. clxvij. col. ſi. vo. ij. Cel.

¶ Lex octaua.

a ALius. Contra ſeruitutez[a] do‑minum nõ eleuo, ſed pre‑ter ſeruitutem poſſum vſqꝫ ad celũ. h. d. Iac. bu. ¶ No. hic ꝙ omnis dom[9] preſumitur libera a fundamentis vſqꝫ ad celum niſi probetur ſeruitus conſtituta, vel preſcripta. Secundo no. ꝙ in pariete alterius qs nõ põt fa facere feneſtrã. ꝛ ꝑ cõſequẽs nec immittere tigna, ſed in proprio pariete bene poſſuz facere feneſtrã. Pone ergo ꝙ habeo parietem iuxta ortum cu‑iuſdaz puelle, vel religioſorũ, volo facere ibi feneſtram, vt poſſim reſpicere illã puellã vel religio‑
b ſos. dicit Pe. ꝙ aut facio ad meã vtilitatem[b], ꝛ poſſuz: aut ad emulationẽ, ꝛ inhoneſtã ꝯſideratio‑nẽ: ꝛ nõ poſſuz, ſm Pe. ex predictis etiã apparet quõ poſſum tibi conſtituere ſeruitutem vt faciaz feneſtrã, per quã te proſpiciã dũ ſtas in horto contiguo parieti, imo eſt hic caſus ſm vnã lecturaz in ver. in pariete vero. ꝛ vidi hoc de facto in domibus que nunc ſunt dñi comitis Nolañ. Bald.

¶ Lex nona.

SI in edibus. ¶ No. hic ꝛ in l. pre‑cedenti, ꝙ fundata eſt intentio de iure cõi eius qui dicit ſeruitutẽ nõ deberi, ſiue ſit actor, ſiue reus. vñ aduerſario incũbit ꝓbare ſeruitutẽ deberi: vt. i. l. ſicuti. §. ſed ſi queraẜ ſi ſeruit[9] vẽdicet. Bar. concordat. j. l. proxi. Bal.

¶ Lex decima.

SI tibi. Qui hꝫ ſeruitutem conſtitutã, ꝛ tpe non perdi‑tam, poteſt ea vtialias non. Iac. bu. ¶ Quero. quid ſi non apparet de initio ſeruitutis cõſtitute: vtrũ preſumaẜ cõſtituta tanto tpe qḋ ſit preſcriptũ: qꝛ non apparet de viu ſeruitutis. Rñdeo: non preſumitur preſcriptum niſi probetur, ꝛ hoc vult dicere gl. hic quod not. vbi ergo non apparet de tempore actus, nunq̃ preſumitur preſcriptum. quod no.

1 ☞ Mittens animalia per fundũ vicini: ſi non poteſt tranſire per viam an teneatur.
2 Plauſtra duo ſi obuiant inuicem, quod retrocedere debeat.

¶ Lex vndecima.

PEr agrũ. Iniuſto dño non põt qs ire ꝑ agrũ eius. h. d. Hoc eſt verũ: niſi via publica ſit deſtructa: qꝛ tũc põt redigi ager in viã publicã, ꝓpter publicã vtilitatẽ: vt. ff. quẽ‑ad. ſeruit. amit. l. ſi loc[9]. §. ſi.
1 ¶ † Et ꝑ hoc dico ꝙ
c ſi per viã nõ põt trãſiri, ꝛ aliquis mittit[c] oues ſuas, vel animalia ꝑ fundũ vicini, ꝙ nõ teneẜ ſoluere bãnũ ſtatuti, itellige dũmõ ciuiliter immittat ita ꝙ a dãno quãtũ poſſit, cuſtodiat: vt. ff. de ſer. l. ſi cui.
2 ¶ † Querit hic Cyn. ſi duo plauſtra ſibi obuiãt, ita ꝙ nõ põt vtrũqꝫ trãſire: qḋ teneaẜ retrocedere. dicũt quidã ꝙ eſt potior conditio occupãtis, alias gratificationi eſt locus, vel ſorte diri‑miẜ: niſi ex pte vnius interfuit culpa: qꝛ ille dꝫ retrocedere, ꝛ alteri deferre: vt no. ff. ne qd in loco publico. l. j. §. ij. ſꝫ Pe. ꝛ Cy. ꝑ hoc dico qḋ qñ ſocietates artiũ vadũt ad altare ſctẽ Marie ad ſanctũ Sirũ de Papia, ꝙ niſi ſit ali[9] dat[9] ordo, ꝙ lõge melior eſt ꝯdõ occupãtis, ꝛ hoc intellige niſi rõne dignitatis teneaẜ alij cedere, qḋ eſt notabile, ꝛ ſemꝑ mẽti tenẽdũ. ¶ Et adde iuxta hãc notabilẽ. l. qḋ no. ꝑ canõiſtas. xxiij. q. ij. c. notãd.

1 ☞ Seruitus an dꝫ augmentari multiplicatis predijs.
2 Canonicorum augmentato numero, an debeat augeri pecunia anniuerſarij.
3 Quid de ponte promiſſo ꝛc.

¶ Lex duodecima.

NOn modus. Multiplicatio prediorũ nõ multiplicat ſeruitutẽ conceſſam certis põys, facit in rõne ſui. ff. de aq. ꝛ ꝛe. co. l. in agris limitatis. ꝛ l. lac[9] ꝛ ſtagna. Caius. Conceſſiſti ſeruitutẽ aque mihi ad irriganda quedam predia mea. Poſtea iuxta iſta emi quedam alia predia: ꝛ amoui terminos diſtinctiuos, ita qḋ omnia ſunt in vnum agrũ redacta: vt. ff. de leg. ij. l. cũ fundus. queritur vtrũ debeẜ ſeruitus aque toti latitudini prediorum: an dũtaxat latitudini primi. Rñd. ꝙ multiplicatio vel augmentatio predij dñantis nõ attenditur, ſed forma priſtina conſtitute ſeruitutis, a qua non eſt recedendũ, nec excedendũ vltra proprios terminos ſeu limites. h. d. Et no. a forma contractus non recedendũ. Itẽ no. qꝛ ea que ſunt limitata, non debent extendi. h. d. cõcor. ff. de contrahen. emp. l. in lege. ꝛ l. rutilia polla. Et hꝫ locũ iſta lex in ſeruitute conceſſa, ꝛ in ſeruitute preſcripta: qꝛ preſcriptio ſicut poſſeſſio ꝓprios limites ꝛ ter‑
1 minos non excedit: vt. ff. de itine. actuqꝫ priua. l. j. §. iul. ¶ † Opp. ꝛ videtur ꝙ augmentato predio dñante, ꝛ ipſa ſeruitus augeatur. naꝫ ſi conceſſiſti ſeruitutẽ luminũ ne officeretur luminib[9] domus mee tempore quo non erat tibi niſi vna feneſtra, per quã reſpiciebã lumẽ, ꝛ poſtea amplio domũ, ꝛ facio multas feneſtras: tu non potes officere luminibus nouis ſicut nec veteribus: vt. ff. de ſerui. vrb. pred. l. ſi ſeruitus. So. dicit. Ia. de rauen. qḋ ibi non erat ampliatio, ſed ſubrogatio: qꝛ loco veteris feneſtre fuit facta noua feneſtra, que repreſentatur eadem cũ prima. ff. de condi. ꝛ demon. l. filie. §. ſi. ſed iſta eſt diuinatio, ꝛ cõtra rõnem legis cõtrarie: qꝛ lex cõtraria fundat ſe in virtute indefinite, que equipollet vniuerſali, nõ autem fundat ſe in rõne ſubrogationis, ꝛ iõ notabiliter dicit hic Pe. diſtinguendo inter vniuerſalẽ cõceſſionem, que refertur ad omnia. arg. de fun. inſtr. l. lucius. ꝛ inter particularẽ ꝛ taxatã cõceſſionẽ, que non referẜ niſi ad expreſſa ꝛ ad ſpecificata: vt hic, ꝛ in diffinitiua, vbi diſtinguit: q aut in preſenti nõ potuit taxari: aut potuit, ꝛ nõ eſt taxatũ. primo caſu videẜ intelligi de futuris: vt. ff. de dã. infe. l. dãni. el grãde. §. ſi is. ſcḋo caſu videẜ intelligi ꝙ ex quo nõ taxauit, ꝛ potuit taxari, indefinita habet
2 pro vniuerſali. l. ſi ſeruit[9]. ff. de ſer. vr. predi. ſm Pe. ¶ † Ex hoc facit ad queſtionẽ. quidã ruſticus promiſit quolibet anno, vel reliquit cuilibet canonico ſancti Laurẽtij. x. ꝓ anniuerſario. poſtea augmentat[9] eſt numer[9] canonicorũ: nũqd additis vltra numerũ aliqd debeaẜ: determinat ꝙ nõ qꝛ nõ erat in ptãte relinquẽtis vel ꝓmittẽtis taxare numeruz canonicorum. ſm Pe. ſꝫ certe iꝫ nõ eſſet in eius ptãte taxare numerũ recipiẽdo‑rum, quia ibi reciperent in canonicos tñ erat in ſua ptãte preſtationis numerum taxare: qꝛ põt dicere nolo qḋ preſteẜ niſi. x. canonicis, vñ rõ ſua non vr̃ bona. ꝛ iõ tu dic circa. d. l. ſi ſeruitus. ꝙ ibi erat ampliatio circa eãdez rem, cui debeẜ ſeruitus, ſꝫ lex noſtra loquitur in ampliatione extrinſeca ex alia re: ꝛ ſic non ob. ampliatio extrinſeca. ¶ Item ampliatio qualitatis, ꝛ nõ ſubſtãtie bene habet ampliare: ſꝫ ampliatio extrinſeca nõ hꝫ ampliationẽ inducere: ꝛ ſic nõ ob. ꝛ hec faciũt ad qõnẽ. diſputatã per Frãc.
3 Accur. ¶ † Quidã nobilis[d] ꝓmiſit cuidã cõitati reficere põtẽ: tũc pons
d erat paruus. poſtea creuit aqua, ita ꝙ opꝫ ꝙ pons ſit maior ſolito, ꝛ opꝫ creſcere pontẽ, mõ queriẜ qualiter iſte nobilis teneaẜ ex predictis apparet ſolutio: qꝛ aut eſt augmentatũ onus refectionis intrinſece circa eandem latitudinẽ pontis: vt qꝛ aqua perfodiẽs hoc facit, qḋ eſt neceſſaria maior impenſa ſolito: tunc pertinet ad nobilẽ. ſꝫ ſi eſt augmentatio intenſiua in maiori pontis latitudine: tũc eatenus non pertinet ad nobilẽ: qꝛ tps contractus inſpiciẜ, vt hic, ꝛ. d. l. in lege. ꝛ. l. rutilia. ꝛ. d. l. dãni. §. ſi is. facit. ff. de aqua quot. l. hoc iure. §. ſi aqua. ꝛ. l. j. §. pe. ff. de riuis. ꝛ. ff. de v. obl. l. qꝛ qḋ aſtrigẽde. i rõne ſui. ꝑ quas. ll. Frã. Acc. determinat ꝓmiſſorẽ nõ teneri. Et adde qḋ no. per Pe. ꝛ Cy. j. que res pig. obl. nõ poſ. l. ſi. ꝛc.

¶ Lex decimatertia.

SIcut. Hoc dicit. vſuſfructus non vtendo amittiẜ lõgo tpe, ſicut alie ſeruitutes. In tex. ibi tãtummodo.
1 ¶ † No. ꝙ in re mobili non cadit ſeruit[9], ꝛ ſuper hoc fontẽ fundata rõ cõſuetudinis bonoñ. ꝙ dñs loci põt auferre mobilia, ſꝫ nõ immobilia: qꝛ immobilia ſunt ſerua, ſꝫ mobilia ſunt libera: illa cõſuetudo eſt diabolica. ¶ No. in hac. l. ꝙ in ſeruitutibus perſonalibus licet habeant cauſam diſcontinuam: tamen ſufficit longum temp[9]. ꝛ vide hic qḋ no. per Dy. in. l. fluminum. §. deniqꝫ. de dam. infec.

1 ☞ Actus vnus factus vna die, an interrumpat preſcriptionem.
2 Seruitus diſcontinua, licet non queratur. xxx. annis: perditur tamen tãto temporis ſpacio.

¶ Lex decimaquarta.

CUm talis. Seruitus predialis que hꝫ vſuz diſcõtinuũ, ꝑditur negligẽtia tpis duplicati. h. d. vſqꝫ ad. §. cũ auẗ. In tex. liceret. ergo ſi nõ eſt cõceſſa ſeruit[9]: nõ poſſuz ire ad ſyluã meã ꝑ agrũ tuũ: ſꝫ nõ habeã aditũ aliũde, nã ſi fuit cõceſſa. ꝛ eſt ſublata preſcriptiõe, idez eſt ꝙ non poſſum: vt hic. adde hic qḋ no. ff. de vſuf. l. ſꝫ ꝛ ſi quid. la. j. §. ꝓprietatis dñs. in gl. que incipit. l. vſu‑
1 fructu. quã tene mẽti. ¶ † In tex. vno die. no. tex. ꝑ gl. que eſt in. l. nemo §. temporales. de reg. iur. ꝙ vnus actus vna die factus interrumpit preſcriptionez formandam: quia formata perfecta non recipit interruptionem. ¶ In tex. ibi. xx. ãn. No. tempus vniforme inter preſentes ꝛ abſen‑
2 tes. ¶ † Itẽ no. ꝙ licet ſeruitus diſcontinua non queratur preſcri.[e] xxx.
e an, tamen perditur eo ſpacio. ꝛ ſic non eſt idem tempus acquiſitionis ꝛ interitus, nec eſt eadem diſciplina cõtrariorum. Gl. opponit de. l. ſi ſic. illa debet intelligi de duplicitate decennij: qꝛ cũ vicenniũ ſit tẽpus duplicatum: nõ debet vlterius duplicari, ne fiat duplicatio duplicationis. quod facit ad ſtatuta de tempore confiniorum duplicãdo in maleficijs.

Cum

a ¶ Contra ſeruitutem. Vide Bal. in c. j. §. ſi autẽ. de controuerſia inueſtit. And. Bar.

b ¶ Meam vtilitatem. Adde Angel. ꝛ Pau. de ca. in. l. cũ e. ff. de ſer. vrb. ꝓdi. ꝛ qḋ not. moder. in l. ſi in meo. ff. de aqua plu. arcen.

c ¶ Et aliquis mittit oues. Not. qḋ ſi quis nõ poteſt ducere oues per viaz publicaz: põt illas ducere per locũ vicini, dummõ ciuiliter illas ducat, vide q̃ notaui in. d. l. ſi cui. ff. de ſerui. ti. gñali. And. Bar.

d ¶ Nobilis. Facit in ſimili quod not. Bar. in. l. iij. inſi. j. de priuile. fiſci.

e ¶ Quanto autem tpe queratur, vide per Bart. in. l. foramẽ. ꝛ ibidem doc. ff. de ſerui. vrb. predio. et Bal. ipſum j. in. l. ſicut. ij. co. in gl. iij. de preſcrip. xxx. annor. ꝛ. l. j. de ann. exce. Que autem ſeruitutes dicantur habere cauſam continuaz, aut diſcontinuam, vide in. d. l. foramen. ꝛ. l. ij. §. hoc tit.

§. Cũ autẽ. ¶ Si area nõ põt hr̃e ventũ niſi ex vna pte,ꝛ nõ pōt alibi fieri ꝑ d ñm ꝓ dñ. ipſo iure predio vicini
ſeruitus eſt impoſita per legẽ,ne edificãdo vẽtũ impediat.h.d. ¶ † Not.
1 ꝙ frumentũ nõ preſtat ſuã vtilitatẽ,niſi ex ſpicis ſeparetur. ¶ No.ventum neceſſariũ ad triturationem frumenti auferri non poſſe.ꝛ tenet hic lec.Hug.ꝙ ſpeciale eſt hic.non autẽ teneas lect.Joã.ꝛ Azo.ꝙ ſeruitus eſſet conſtituta:qꝛ tunc non fieret hic mentio de ſitu loci:ꝛ fruſtra loqueretur hic de moderamine idonei venti,ſi ſeruitus non eſſet conſtituta.

¶ Ad legem aquiliam. Rubrica.

¶ Lex prima.

Damnum. Dãnũ datũ in ſyluã per ignis immiſſionẽ,vel inciſionẽ,dꝫ reſarciri,
ꝓpoſita act.legis aquilie.h.d. ¶ † Opponitur,dicitur
1 hic ꝙ in aqlia venit dãnũ datũ per iniuriã.ergo dꝫ requiri dolus,ſed ꝯ: qꝛ in.l.aqlia venit leuiſſima culpa:vt.ff.eo.l.in lege.Solue exponẽdo vocabulũ:qꝛ iniuria exponit ꝓ omni eo qd non iure fit.Et adde qd not.ff.de vſufr.l.ſi cuius.§.de
2 preteritis. ¶ † Scdo opp.ꝛ vr̃ ꝙ ille q excidit ſyluã,nõ teneat actiõe.l.aquil.ſed actiõe arborũ furtim ceſarũ:vt.ff.e.l.ſi ſeruus ſeruiñ.§.ſi oliuã.ꝛ in.l.j.ff.arb.fur.ceſa.Sol.hec ſylua non erat matura,nec cedua,ita qd incidendo eſt facta deterior.tñ quia ligna ſunt furtim exportata,datur illa actio.ꝛ ſic non ob. ¶ Ex hoc habes qualiter ſit formandus libellus contra incidentẽ ſyluã:qꝛ ſic debet formari,ꝙ appareat ꝙ ſic incidendo
3 dederit dãnum. ¶ † Tertio oppo.ꝛ videtur ꝙ incidendo ꝛ rumpendo quis non teneatur.vt.ff.eo.l.ſi quis fumo.§.fin.ꝛ.l.qui occidit.§.pe.So.ibi non fuit aliqua culpa.ꝛ adde qd no.ĩ.l.proxi.

¶ Lex ſecunda.

Legis aquilie. Hoc dicit dannum datũ in demolitione,vel concrematiõe domus,vel in deſtructione aq̃ductus,venit actione legis aquilie,h.d. ¶ No.ꝙ dixi in ſummario. Opp.de .l.ſi quis fumo.§.j.ff.eod.vbi licitũ eſt demoliri domum alterius.Sol. ibi ſpeciale propter iuſtum metum cã arcẽdi incẽdiũ:nã vt ait Seneca:Ignis qui valentem materiã occupauit,aqua ꝛ interdum ruina extinguẽdꝰ eſt. ¶ Scdo opp.qd ille qui deſtruit aq̃ductũ,teneat interdicto qd vi aut clã.ff.qd vi aut clã.l.j.in princ.Sol.illud interdictũ cõpetit,ꝛ etiã vtilis actio legis
1 aquilie.ꝛ ſic non ob. ¶ † Tertio vide in.l.iſta duplicẽ formã libelli.vnã in qua concludit ad reſtõnẽ dãni:ibi dñ dicit,vt id dãnũ ſarciat.ꝛc. Aliã in qua cõcludit reductionẽ in priſtinũ ſtatũ,ibi dñ dicit,vt in priorẽ ſta-
a tũ ꝛc.ꝛ vtraq; concluſio eſt bona.[a] nã ſi eſt tale qd quid nõ pot reduci in priſtinũ ſtatũ,pciſe venit intereſſe. Si aũt põt reduci,vt aq̃ductus a ſuo curſu ſemotus,ſatis eſt ꝙ in priſtinũ ſtatum reducat.ꝛ intereſſe interim
2 emergens refundat.ꝛ ſic intelligo hunc tex. ¶ † Ultimo no.hic ꝙ aqua in qua priuatus habet ius,non poteſt diuerti a ſolito curſu.Bal.

1 ☞ Occidens ancillam,tenetur ciuiliter actione legis aquilie,ꝛ criminaliter lege cornelia de ſicariis,ꝛ an iſta iudicia concurrant,vide.2.3.
4 Abſolutoria in ciuili,an pariat exceptionem,ne quis poſtea conueniatur criminaliter.

¶ Lex tertia.

1 Ex morte. ¶ † Occidens ancillã alienã,tenet ciuiliter actione legis aqlie:ꝛ criminaliter lege cornelia de ſicariis,ꝛ vna ꝑ alterã nõ tollit.ad hoc allegatur.vel ſic.Si ex eodẽ fctõ orit ciuilis ꝛ criminalis,vna nõ impedit ꝑ exequutionẽ alteriꝰ.h.d. ¶ Opponit,ꝛ vr̃ ꝙ iſta iudicia nõ cõcurrant.vt.l.ij.§.j.ff.vi bo.rapto.ꝛ.j.qñ ciuilis actio.l.j.Sol.interim dũ vnũ vẽtilat,in aliis ſupſẽdet:vt in legibꝰ ꝯtrꝭs.ſed lata ſnia ſuper altero,
2 põt reliquũ intentari.ꝛ ita loquit hic. ¶ † Scdo op.de.l.ptor edixit.§.ſi dicat.ff.de iniuriis.vbi dicit ꝙ alterius intentatio ꝛ exequutio alterũ excludit.Solu.ibi vtrũq; iudicium erat ad vindictã hic alterum tantum.
3 ¶ † Tertio oppo.ꝛ vr̃ ꝙ homicida ancille non tenetur criminaliter niſi dolo interueniente q̃q̃ ciuiliter etiã de culpa teneat:vt.ff.ad.l.corneliã de ſica.l.in lege.Sol.dicit gloſ.concedo hoc:quia latius patet iudicium ciuile q̃ criminale. ¶ Tu dic ꝙ glo.dicit verum quantũ ad preciſam penam legis cornelie,que nõ imponit niſi ratione doli,ſed ratione culpe debet puniri extra ordinẽ.vt.ff.de penis.l.reſpiciendum.§.delinquũt.ꝛ qd dixi.ĩ.de epiſ.ꝛ cleri.l.ſi quis non dicam rapere.ꝛ facit.ff.vi bo.ra.l.ij.§.
b hec actio.Et ibi dixit Bart.ꝙ ſi quis occidit[b] non rite bannitũ,qui tamen ex prima inſpectione verborũ videbat rite bannitus:ꝛ ſic errauit in iure,quod punitur de culpa,nõ de dolo.ſi vero ſcriptura penitus eum ex-
4 cuſaret nullo modo puniret:vt.ff.de adult.l.pe.ꝛ ibi Bart. ¶ † Querit hic glo.nunquid abſolutoria lata in ciuili parit exceptionem rei iudicate,ſi quis poſtea criminaliter conueniat,ſiue accuſet de eodẽ delicto coram eodem iudice,vel alio.Pla.dicit ꝙ obſtat exceptio rei iudicate.gl.dicit ꝙ non obſt.ꝛ fundat ſe in quadam ratione,ſcilicet quia non operatur plus abſolutio q̃ ſolutio:vt.ff.de excep.rei iudica.l.ſi quis cũ totũ.§.plane.Sed ſoluẽdo penam ciuiliter nõ liberatur a criminali pena,vt hic.
ergo idem ſi abſoluatur per iudicem,lꝫ gl.multũ fundet ſe in iſta ratione.tñ iſta ratio non eſt ſufficiens.nã qñ quis abſoluit:non põt probare amodo eũ deliquiſſe:qꝛ iam declaratũ eſt per ſententiam qd ipſe nõ eſt culpabilis,que ſentẽtia dꝫ haberi pro veritate:vt.ff.de adult.l.denunciaſſe.§.querit.ſed qñ ipſe ſoluit magis delictũ ſuũ aperit:quia ſatiſfactio eſt quedã delicti ꝯfeſſio:vt.ff.de tabu.exhi.l.locum.§.ſi quis dolo.vnde aperit ipſemet viam probatiõi.Preterea tunc iudiciũ ſecundum non eſt cõtrariũ primo:ſed qñ eſt abſolutus,iudicium ſecũdum eſt contrarium primo abſolutorie.Preterea rõne contrarietatis non videtur poſſe moueri.Item hoc vide expreſſum:qꝛ
a ſi ciuiliter eſt pronũtiatum inſtrumentum eſſe verum,nõ põt poſtea criminaliter retractari,tanq̃ falſuꝫ:vt.ĩ.de ſi.inſtr.l.ſi.in ſi.Sꝫ tñ Azo ꝙ illud eſt verum q̃tum ad retractationẽ,ſed nõ quantũ ad criminalem punitionem,que poterit fieri non obſtãte abſolutoria lata in cã ciuili.docto.dicũt quod aut reus eſt abſolutus,quia non deliquit.ꝛ tũc amodo ſuper eo facto nõ poteſt criminaliter inquietari:qꝛ ipſum factũ videbat abolitũ:ergo omne ius qd ab eo naſcitur eſt ſublatum:vt.ff.de iureiur.l.duobus.§.colonus.ꝛ ibi not.in vlti.gl.
b Aut eſt abſolutus,qꝛ nõ fuit probatum:tunc põt accuſari criminaliter:qꝛ lꝫ non ſit probata in ciuili inſtãtia,nõ eſt precluſa via ꝓbandi in criminali,cũ ad aliud agatur.facit ad hoc qd not.inſti.ſi quadrupes paupe.feciſſe dicatur.in.ſi.ꝛ.d.l.ij.vi
c bo.rap. ¶ Eſt tertiũ mẽbrum,qñ apparet abſolutus ſimpliciter,nõ inſerta cauſa innocentie,vel inopie probationũ:tunc doc.dicunt ꝙ in dubio preſumitur abſolutus,qꝛ nõ probatũ liquet iudici ex actis.Sed alia negatiua,qꝛ non deliquerit non conſtat iudici hoc tenet Cy.in.d.l.j.quando ciuilis actio.ꝛ Bar.in.l.ij.vi bo.rap.qd credo verum.ponẽdo ꝙ ex actis non appareat ꝓbata innocẽtia.nã tunc abſolutoria fertur ex iuris preſumptione:qꝛ nemo preſumit in dolo,niſi probet.
5 ¶ † Sꝫ ſi ex actis apparet inocẽtia ꝓbata(exẽplũ.ĩ.de ꝯtrahẽ.ꝛ ꝯmit.ſtipu.l.optimã.in ſi.)tũc preſumo ſentẽtiam latã pretextu innocẽtie vere,nõ tñ preſumpte ꝛ iõ ſentẽtia eſt efficacior ſemper enim ſentẽtia videtur habere tacitam cãm ꝑ relationẽ ad acta,que idẽ operatur qd cã expreſſa:vt no.Ja.de raue.ꝛ Cy.in.l.j.ĩ.de erro.aduo.predicta,vera in ſentẽtia:ſed an atteſtationes in ciuili valeant in criminali,vel e contra,dic vt.ĩ.ad.l.iul.de vi.l.ſi quis ad ſe fundum.Itẽ diſtinctionem dictorũ intellige quando eſt ordinarie proceſſum:ſecus ſi ſummarie:quia ſumma cognitio non derogat cognitioni pleniori:vt.l.pe.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.cum materia ſua.

1 ☞ Pena legis aquilie an duplicet ꝯ negantẽ.
2 Quid ſi quis primo negat,poſtea confiteatur,an ſibi proſit confeſſio.
3 Confitens factum,ꝛ negans qualitatem,an habeat beneficium ſtatuti quod dat confitentibus.
4 Condemnatio ad duplũ procedit ſi hoc petat.
5 Quod autem veniat duplicandum.
6 Delictum an poſſit probari per inſtrumentum.
7 Judex debet aſpicere ſi quid damni datum ſit,ſi ad oculum apparere poteſt.

¶ Lex quarta.

Contra negãtem. Actio.l.aquilie eſt penalis.i.in duplũ
1 contra negantem.h.d. ¶ † Op.ꝙ cõ
c tra negantem nõ eſt pena dupli.[c] vt.l.eum qui.in prin.ff.de iureiur.Sol.vt gl,qꝛ hic erat conuictꝰ negans per teſtes,vel inſtrumenta,vbi vero per ſimplex iuramẽtum aduerſarij ei delatum a reo.tunc enim eſt triplex ratio quare reus releuatur a pena dupli.prima eſt:quia actor releuatur ab onere probandi.ſecũda eſt,quia ſi actor valebat conſequi duplum,debebat aſſumere viam probandi per teſtes,vel inſtrumenta,ꝛ non viam ſe releuandi ab onere probationis per proprium ſa-

a ¶ Cõcluſio eſt bona hoc etiã ponit Cy.vñ videtur ꝙ ſi deſtruxiſti domũ meam,non debeo agere vt reficias vt hic,ſꝫ ad intereſſe.vide tñ Paul.de ca.in.l.j.§.ꝛ poſt operis.de oper.no.nunciatio.

b ¶ Si qs occidit.No.de occidẽte nõ rite bãnitum.vide q̃ remiſi in.d.l.pe.ff.de adul.An.B.

c ¶ Dupli.Qñ pena negantis ſit dupli.vid plene Bal.in aut.contra.qui ꝓpriã.ĩ.de nõ nu.pec.ꝛ in.l.j.de fur.☞ Tu vide quid de iure canonico ꝛ an in foro conſciẽtie.Anto.cor ſe ſingu.ſuis in ver.pena.Celſus.